

FÖRORD

Det här är en årsberättelse för läsåret 1891 - 1892, vilket var det första läsåret i det nya skolhuset. Den handlar inte bara om Högre Allmänna Läroverket Å Södermalm (Södra Latin) utan också om Katarina Lägre Allmänna Läroverk, som senare blev Katarina Real, numera nedlagd. Det låg vid den här tiden på Katarina Västra Kyrkogata i en byggnad från 1858, som numera är Brf Katarina Västra Skola. Katarina Real flyttade 1931 till ett nytt hus på Älvsborgsgatan 2-6, nära Allhelgonakyrkan. Det huset rymmer idag Internationella Engelska Gymnasiet Södermalm.

Det första man lägger märke till när man börjar läsa årsberättelsen är att stavningen ser konstig ut. Det förklaras av att den skrevs före stavningsreformen 1906, då äldre dt byttes ut mot t eller tt och äldre f, fv och hv som tecken för v-ljud ersattes med v.

Årskursernas beteckningar har ändrats många gånger sedan 1891. Här är en översättningstabell:

Läroverket 1891	Grundskolan (Gr) och gymnasiet (Gy)
1	Gr 4
2	Gr 5
3	Gr 6
4	Gr 7
5	Gr 8
Sjätte nedre (6:1)	Gr 9
Sjätte övre (6:2)	Gy 1
Sjunde nedre (7:1)	Gy 2
Sjunde övre (7:2)	Gy 3

Speciellt beteckningarna sjätte nedre etc. verkar ologiska. Varför fortsatte man inte numreringen med 6, 7, 8 och 9? Svaret ligger i att man under medeltiden hade utbildningsanstalter indelade i två avdelningar. Den första kallades trivium (därav ordet trivial) och den andra kvadrivium. I trivium studerade man grammatik, logik, och retorik. I kvadrivium ägnade man sig åt aritmetik, geometri, musik och astronomi. Begreppen trivium och kvadrivium går tillbaka till Platons verk "Staten". Genom att använda beteckningarna sjätte nedre etc. skapade man en illusion av att man bevarade det medeltida systemet.

Innan eleverna började på läroverket gick de tre år i folkskola eller för de bättre bemedlade i en privat förberedande skola som Maria Förberedande Elementarskola ("Smöris").

När man läser årsredogörelsen slås man av den enorma detaljrikedomen. På s. 1 redogör von Friesen för invigningen av den nya skolbyggnaden. Till den hade inbjudits konung Oskar II och kronprins Gustav (sedermera Gustav V). Man tycker sig märke en viss besvikelse över att ingen av dem hade tid att närvara, utan att man fick nöja sig med överståthållaren (motsvarar landhövdingen idag) och ecklesiastikministern (motsvarar ungefär utbildningsministern idag).

På s. 18 finns en detaljerad tabell som visar anledningar till att vissa elever befriats från gymnastik. Det är slående hur mycket tid som ägnas åt militära övningar som skytte, fäktning, avdelningsexercis, kompanimanöver och en fältmarsch till Nacka. Kanske blev eleverna särskilt inspirerade till att öva fäktning under ledning av löjtnant d'Artagnan Wistrand. Ämnet hette för övrigt gymnastik med vapenövning, senare ändrat till det mindre krigiska gymnastik med lek och idrott.

På s. 28 - 29 finns statistik över de sjukdomar som drabbat eleverna.

På s. 33 - 34 finns dels uppgifter om vad de som tagit examen ämnar ägna sig åt i framtiden dels vad de som hoppat av i förtid tänker göra istället. Civil statlig tjänst verkar populär enligt talesättet "statens kaka är liten men säker". Vidare ser man att några hoppar av till folkskolan, vilket var ett alternativ för de elever som fann läroverket för svårt. En elev hoppar av för att bli dekorationsmålare, ett yrke som närmast motsvarar vad man idag kallar scenograf.

Det var inte gratis att gå på läroverket, men elever som hade det dåligt ställt kunde bli befriade från avgiften (s. 35). Dessutom måste eleverna köpa alla nödvändiga böcker själva, vilket var fallet fram till 1965.

Stockholm i januari 2015

Peter Lundborg
Södra Latinare 1962 - 1966
Ordförande Föreningen Södra Latinare

1891—1892.

INBJUDNING

TILL ÖFVERVARANDE AF ÅRSEXAMEN VID

HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET
Å SÖDERMALM

OCH

KATARINA LÄGRE ALLMÄNNA LÄROVERK
VÅRTERMINEN 1892

AF

CARL VON FRIESEN

REKTOR VID SÖDERMALMS HÖGRE LÄROVERK.

- I. DE NYA BYGGNADERNA FÖR SÖDERMALMS LÄROVERK AF C. v. FRIESEN (sid. 1—xxii).
II. ÅRSREDOGÖRELSE FÖR SÖDERMALMS HÖGRE LÄROVERK (sid. 1—39).
III. » » KATARINA LÄROVERK (sid. 41—60).

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1892.

SÖDERMALMS HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKS

I

STOCKHOLM

NYA BYGGNADER

AF

CARL VON FRIESEN.

De nya byggnaderna för Södermalms Högre Allmänna Läroverk¹⁾.

1.

Byggnadsfrågans och byggnadernas historia.

De skolor i Stockholm, som motsvarade de nuvarande allmänna läroverken, inrymdes sedan äldre tider i lokaler, tillhöriga församlingarna, efter hvilka de äfven voro uppkallade (Klara, Maria, Katarina och Jakobs skolor), med undantag af Stockholms Gymnasium, åt hvilket lokal upplåtits af staden. År 1864 väckte emellertid Kungl. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk hos Öfverståthållare-Embetet fråga om att från de särskilda församlingarna på Stockholms hela kommun öfverflytta skyldigheten att bekosta undervisningslokaler och rektorsboställen för hufvudstadens elementarläroverk. Sedan frågan undergått förberedande behandling, beslöto stadsfullmäktige den 1 Februari 1867, att kommunen skulle öfvertaga nämnda skyldighet, i den mån staden genom öfverenskommelse med församlingarna eller på annat sätt hunne förskaffa sig erforderliga lägenheter. Detta beslut fastställdes af Kungl. Maj:t den 24 Maj 1867.

Efter det Stadsfullmäktiges beredningsutskott fått del af denna Kungl. Maj:ts resolution, nedsattes den 17 Oktober s. å. en komité med uppdrag att utarbeta förslag till ordnande i ett sammanhang af elementarläroverken i Stockholm. Denna komité inlämnade den 6 Oktober 1868 ett förslag i ämnet, hvilket med hufvudsakligt gillande af utskottet öfverlämnades till Stadsfullmäktige. Dessa antogo nu den 1 December 1868 en plan till ordnande af hufvudstadens läroverk, hvori bland annat föreslogs, att ett på båda bildningslinierna fullständigt läroverk å Södermalm skulle bildas därigenom, att till Maria dåvarande femklassiga läroverk fogades en gymnasialafdelning, men att, intill dess detta nya läroverk hunnit anordnas, dess gymnasialafdelning *provisoriskt* skulle förenas med Katarina läroverk. På samma gång förklarade sig Stadsfullmäktige villiga att, bland annat, anslå nödiga medel till erforderlig tomt och skolhus med tillhörande gymnastiklokal och rektorsboställe för det föreslagna nya läroverket på Södermalm. Men i sin resolution i anledning af Stadsfullmäktiges i ämnet aflåtna skrifvelse förklarade Kungl. Maj:t, beträffande det föreslagna nya läroverket på Södermalm, att han framdeles, när erforderliga medel därtill blefve att tillgå, därom skulle fatta sitt beslut.

¹⁾ Källor för denna uppsats äro: Berättelser öfver Stockholms Kommunalförvaltning 1868—1889, Årsredogörelse för Södra Latinläroverket 1880 af R. Törnebladh (inledningen), Inbjudningsskrift till invigningen af Norra Latinläroverket 1880 af G. F. Gilljam, Årsredogörelse för Stockholms Realläroverk 1891 af Sixten v. Friesen samt officiella promemior från Stadsingenjören H. Ygberg och Stadsbyggmästaren P. E. J:n Werning.

Frågan om det nya läroverket på Södermalm förevar sedermera på 1870 års riksdag, men strandade för tillfället på Riksdagens tvekan om lämpligheten att vid samma läroverk sammanblanda bägge linierna å den ena sidan och Stadsfullmäktiges vidblifvande vid sitt ofvannämnda den 1 December 1868 fattade beslut å den andra. Emellertid växte det gamla gymnasium öfver sina bräddar och det blef nödvändigt att, under afvaktan på läroverksfrågans definitiva lösning för hufvudstaden, företaga en provisorisk delning af detsamma. Denna skedde genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 Mars 1872, att under följande läsår en afdelning af Gymnasium skulle förläggas till Södermalm i lämplig lokal, som af vederbörande anvisades.

Drättselnämndens första afdelning förhörde därpå för ändamålet i egendomen nr 4 i kvarteret Laxen med adressnummer 13 vid St Paulsgatan åtskilliga lägenheter med tillhörande gård och uthus under en tid af 7 år, räknade från den 1 Oktober 1872, mot en hyressumma af 3,000 kronor om året och med rättighet att sex månader efter tillsägelse få mot ytterligare 600 kronor om året hyra en uppgifven lägenhet i samma egendom. Lokalerna inreddes därefter till skola så lämpligt som omständigheterna medgäfv; då man ej kunde blifva färdig härmed till början af läsåret 1872—1873, så inrymdes den nya gymnasiafdelningen provisoriskt (1 September—15 November) i tre i riksdagshuset belägna rum.

Så fick skolans gymnasiafdelning för första gången fast fot inom stadsdelen Södermalm, om också till en början endast provisoriskt. Den nya lokalen, hvilken redan följande år måste betydligt tillökas, låg endast genom St Paulsgatan afskiljd från Maria gamla läroverkshus — »en händelse, som såg ut som en tanke».

Året 1873 är betydelsefullt i den byggnadshistoria, som här skrives, emedan det var då, som första tanken framträdde på den tomt för den nya läroverksbyggnaden, på hvilken den nu står. Drättselnämndens första afdelning beslöt nämligen den 24 September nämnda år att till staden börda tomten nr 14 i kv. Laxen samt ofria delar af tomten nr 10 i samma kvarter (Maria Kvarngata nr 11) mot en summa af 709 kr. 27 öre, »enär tomterna kunde blifva behöfliga för ett fullständigt elementarläroverk å Södermalm». Tanken på denna byggnadsplats vidhölls sedan under hela den följande tiden till byggnadens fullbordande, under det tomtplanerna för realläroverket flera gånger ändrades, innan de stannade vid dess nuvarande plats. Äfven tomterna nr 8 och 9 i samma kvarter, af hvilka ett mindre stycke lagts till den nuvarande läroverkstomten, bördades detta år.

Emellertid fortfor frågan om ordnandet af hufvudstadens läroverk att vara sväfvande, enär Riksdagen vidhöll sin mening om två endast på latinlinien fullständiga och ett utslutande realläroverk. Men sedan Kungl. Maj:ts beslut den 12 Mars 1875 för sin del gillat en med Riksdagens åsigt öfverensstämmande plan, under förutsättning att Stockholms kommun tillhandahölle erforderliga undervisningslokaler och rektorsboställen, ändrade Stadsfullmäktige i någon mån sin position i frågan, då de den 9 November samma år, utan att direkt vidröra frågan om en eller två linier, förklarade sig, bland annat, dels vidhålla sitt åtagande att bekosta lärohus och rektorsboställen till två fullständiga läroverk, dels tillika vara villiga att anskaffa lokal till ett realläroverk. Yrkandet på, att det nya läroverket på Södermalm skulle vara fullständigt på båda linierna, var härmed i själfva verket öfvergifvet af Stadsfullmäktige; förhållandenas tvingande makt gjorde 15 år senare Stadsfullmäktiges önskan i detta afseende till en verklighet utan något åtgörande från deras sida.

Samma år 1875 befriade staden Maria församling från skyldigheten att hålla lokal för Maria lägre elementarläroverk och öfvertog det gamla skolhuset för en hyra af 4,000

kronor. Reparationer och anordningar för större utrymme vidtogos under de följande åren såväl för detta läroverk som för den provisoriska gymnasiafdelningen å Södermalm.

Under åren 1875—78 vidtogos från kommunens sida kraftiga åtgärder för att förverkliga 1875 års plan. Nya byggnader för det å klassiska linien fullständiga läroverket å Norrmalm och för Ladugårdslands femklassiga läroverk sattes i verket, Katarina¹⁾ och Jakobs läroverkshus inköptes från församlingarna, och lokal bereddes i stadshuset åt det nya realläroverket. Det nya läroverket å Södermalm fick vänta till sist, men den 1 April 1878 upptogs inom stadsfullmäktige äfven frågan om detta. Med hänsyn till de stora kostnader, kommunen under en kort tid underkastat sig för anskaffande af skolhus, ansågs det icke böra komma i fråga att omedelbart uppföra en ny byggnad för detta läroverk, utan Stadsfullmäktige funno ändamålsenligast, att dels det af staden hyrda Maria femklassiga läroverks hus, som kunde rymma 250 lärjungar, dels de för det provisoriska gymnasium hyrda lägenheterna i huset nr 13 St Paulsgatan, hvilka lägenheter voro genom denna gata skiljda från sist nämnda skolhus, tills vidare användes, äfven om därmed en och annan olägenhet vore förenad, såsom lokalernas spridda läge, saknaden af gårdsrum, gymnastiköfningarnas verkställande i en lokal i stadshuset samt nödvändigheten att bereda rektor bostad utom läroverkshuset. Med omförmälade häraf hemställde Stadsfullmäktige hos Kungl. Maj:ts, att löner för lärare vid det nya läroverket måtte beredas, och den 1 November 1878 förordnade Kungl. Maj:ts, att den 1 Juli 1879 genom Maria femklassiga läroverks förening med en del af Stockholms Gymnasii 6:te och 7:de klasser skulle upprättas ett å latinlinien fullständigt högre elementarläroverk å Södermalm, hvilket med nästföljande hösttermins början skulle träda i verksamhet.

Så blef det på latinlinien fullständiga läroverket på Södermalm — Södra Latinläroverket, som det under de första tio åren af sin tillvaro vanligen benämndes — från och med höstterminen 1879 en verklighet, dock inhyt i provisoriska lokaler, delvis olämpliga och otidsenliga. På ena sidan om St Paulsgatan till Maria gamla skolhus fanns endast en otillräcklig lekplats, på andra sidan ingen, utan en trång bakgård med uthus och rännstenar. Gemensam samlingsal för lärjungarne fanns icke heller, åtskilliga läsrum voro mörka och osunda, och för den naturvetenskapliga undervisningen och läroverkets samlingar var utrymmet alldeles otillräckligt. Någon rektorsbostad fanns icke, utan staden lämnade i stället rektor tills vidare en årlig hyresersättning af 1,500 kronor.

Men sedan läroverket sålunda blifvit bildadt, trädde frågan om nybyggnad för det samma allt mer och mer i förgrunden, och de kommunala myndigheterna arbetade för dess lösning med ett intresse, som här förtjänar att öppet och med tacksamhet erkännas. En lycka i detta afseende var, att man så tidigt fäst sina tankar vid en central och i alla afseenden god plats för läroverket. Denna plats blef ytterligare fastslagen, då Stadsfullmäktige den 3 November 1879 beslöto att för sammanlagdt 144,000 kronor köpa egendomarne nr 12 och 13 i kvart. Laxen samt nr 1 och 2 i kvart. Östergötland, »å hvilka mellan Maria Kvarn-, Maria Högbergs- och Skaraborgsgatorna belägna tomters obebyggda delar lämplig byggnadsplats för läroverket ansågs kunna beredas».

År 1880 utbyttes den dittills använda, mycket otjänliga gymnastiklokalen i stadshuset mot en å Mosebacke förhyrd lokal.

Redan följande år gjordes åter ett köp för den nya läroverkstomtens räkning. Stadsfullmäktige beslöto nämligen (¹³/₅ 81) att »med hänsyn till det framtida behovet att

¹⁾ Inköptes redan 1873.

utsträcka Ragvaldsgatan till den för Södra Latinläroverkets blifvande nya byggnad förvärfvade tomt, för 10,000 kronor inköpa den till 5,060 kvadratfot uppgående, med en mindre byggnad försedda egendomen n:r 14 i kv. Östergötland (n:r 23 vid Ragvaldsgatan).

Några år förgingo sedan, utan att byggnadsfrågan för Södermalms läroverk tycktes rycka sin lösning närmare. Tvärtom, då i 1883 års stat uppfördes ett anslag af 10,000 kronor för bekostande af förberedande arbeten till ny realläroverksbyggnad, såg det ut, som om byggnaden för det södra läroverket för tillfället lämnats å sido till en oviss framtid. Emellertid erhöi detta läroverk provisoriskt en bättre gymnastiklokal, då hösten 1882 en Södra Gymnastiska Institutets lokal (S:t Paulsgatan 21) för detta ändamål förhyrdes.

Ett betydelsefullt år i det byggnadsverks historia, hvarom här är fråga, var året 1885. Den 11 Juni detta år uppdrog nämligen Stadsfullmäktiges beredningsutskott åt en komité af fem personer att uppgöra förslag till ny läroverksbyggnad dels för Södra Latinläroverket, dels för Realläroverket. Planen att företaga realläroverksbyggnaden först och särskildt för sig var sålunda nu öfvergifven, och man hade kommit till den åsikten, att de bägge byggnaderna borde företagas efter en och samma plan. Härigenom påskyndades utan tvifvel ej oväsentligt bägges utförande.

Med anledning af denna komités nedsättande beslöto Stadsfullmäktige, då det ansågs vara ur flere synpunkter lämpligt, att husen för real- och södra latinläroverken uppfördes samtidigt, och den tidpunkt syntes nalkas, då dessa byggnadsföretag kunde komma till stånd, att i 1886 års stat, under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande af ritningarna, uppföra 50,000 kr. till hvardera byggnaden.

Den af beredningsutskottet tillsatta komitéen bestod af Kamreraren *C. E. Ekgren*, ordförande, Bankofullmäktigen *R. Törneblad*, Arkitekten *A. Kumlien*, Rektor *S. G. v. Friesen* och stadens byggnadschef, Majoren *C. J. Knös*. Komiterade afgäfvö den 4 Juni 1886 sitt af kostnadsförslag och ritningar åtföljda betänkande, hvilket dels finnes tryckt i Stadsfullmäktiges handlingar, dels i hufvudsakliga delar aftryckt i realläroverkets program för år 1891 (sid. 8-15). Med stadig hänsyn till pedagogiska och hygieniska kraf uppkastas här i alla detaljer planen till läroverksbyggnadens anordning, och arbetet torde kunna betraktas såsom en urkund af hög rang och en ypperlig ledning vid uppgörandet af planer till läroverksbyggnader i allmänhet. För sitt särskilda syfte blef komitébetänkandet helt och hållet bestämmande, och förtjänsten af de nya skolhusens ändamålsenliga anordning ligger till största delen hos dess upphofsmän.

Under återstoden af år 1886 var komitébetänkandet föremål för Drätselnämndens pröfning, och arbetet med byggnaderna kunde följaktligen icke börja detta år. Det nyss nämnda anslaget blef alltså obegagnadt och uppfördes fortfarande i 1887 års stat.

För det södra läroverkets tomt inköptes ytterligare under år 1887 tomten n:r 3 i kvarteret Östergötland (Skaraborgsgatan 12) för 110,000 kronor¹⁾ och tomten n:r 11 i kv. Laxen (Maria Högbergsgatan n:r 42) för 15,250. Sedan därefter några små, staden redan tillhöriga, bärg- och tomtplatser tillagts, var läroverkstomten färdig.

Sedan Drätselnämnden fullbordat sin utredning och Beredningsutskottet afgifvit sitt utlåtande, var frågan om de båda läroverksbyggnaderna färdig att framläggas till Stadsfullmäktiges afgörande den 18 Mars 1887. Beslutet, motsedt med mycken spänning från de för saken intresserades sida, blef, beträffande det södra läroverket:

¹⁾ Blott en del är lagd till läroverkstomten.

att södra latinläroverkets nya byggnader skulle förläggas i kvarteren Laxen och Östergötland på sådant sätt, att läroverkshuset, med hufvudsträckningen i öster och väster förlades midt för Ragvaldsgatans utmynnande i tomten å dennas norra del och med långsidan jämnlöpande med Maria Högbergsgatan på 48 meters afstånd derifrån samt gymnastikbyggnaden i hörnet af denna gata och Skaraborgsgatan med långsidan utefter denna senare samt rektorsbostaden i hörnet af Maria Högbergs- och Maria Kvarngata med långsidan utefter den senare af dessa gator;

att för uppförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar, skulle anslås för skolhusbyggnaden med tillhörande planering 585,000 kronor;

att med beslut om utförande af läroverkets rektorsbostad och gymnastikhus skulle för tillfället anstå; samt

att åt drätselnämndens andra afdelning uppdrogs att helst på entreprenad låta utföra arbetena efter förslagen, dock med rätt att vidtaga de mindre ändringar i planerna, som kunde finnas nödiga eller nyttiga och icke medförde höjning i den beräknade kostnaden.

Detta beslut har sedan ändrats och kompletterats i följande afseenden. Gymnastikbyggnaden, hvars ritning fastställdes den 1 Februari 1888, jämte det på samma gång för dess uppförande beviljades ett anslag af 57,200 kronor, har blifvit förlagd norr om läroverksbyggnaden med långsidan åt Ragvaldsgatans förlängning in på tomten och parallellt med Skaraborgsgatan. Någon rektorsbostad har icke uppförts och torde väl näppeligen någonsin komma att förläggas på den för densamma afsedda tomten, som är behöflig för skolgården. Genom beslut af drätselnämndens andra afdelning hafva byggnadsarbetena i deras helhet utförts af stadens byggnadskontor. Kostnaderna för dessa arbeten hafva ökats genom förhöjda priser och planeringens fördyrande utöfver hvad beräknats, så att hela kostnaden för läroverksbyggnaderna, inberäknadt ett lemnadt anslag af 46,500 kronor till inredningsmateriel, vid byggnadens fullbordande uppgått till 906,160 kronor 28 öre.

År 1887 den 10 Oktober börjades nedrifningen af de å tomten varande gamla byggnaderna, hvarjämte under samma år grundgräfningsarbetet för den å södra sidan erforderliga terrassmuren samt öfriga jordschaktningsarbeten verkställdes och bergsprängningsarbetet påbörjades.

Under år 1888 blefvo de stora bergsprängningsarbetena i det närmaste utförda, hvarjämte terrassmurarne mot de angränsande gatorna uppmurades samt utfyllningen af gårdsplanet fullbordades.

År 1889 blefvo bergsprängnings- och terrasseringsarbetena afslutade och erforderliga grundmurar för läroverksbyggnaden färdiglagda samt byggnaden i sin helhet uppförd till taklistens början. Äfven yttertaket och en del af järntakkonstruktionen öfver aulan uppsattes. Dessutom blefvo sprängningsarbetena för gas-, vatten- och afloppsledningar samt för värmedningens luftschakt fullbordade och grundläggningen för gymnastikbyggnaden afslutad.

Under år 1890 verkställdes all yttre fasadmurning jämte fogstrykning af läroverksbyggnadens fasader samt största delen af den invändiga rappningen. Vidare blefvo alla varmkammare och kolförråd försedda med hvalf, erforderliga järndörrar anbringade och

golf af cement inlagda. Alla värmeapparater med tillhörande regleringsventiler blefvo insatta samt hvalf af cement slagna öfver alla luftschakt. Gymnastikbyggnaden uppmurades och försågs med yttertak.

Under år 1891 fullbordades alla inredningsarbeten inom läroverksbyggnaden, hvarjämte gas-, vatten- och aflopsledningar utfördes och målningsarbetet blef i sin helhet verkställt. Vidare anskaffades en del nya skolmöbler och inventarier, gymnastikbyggnaden fullbordades och inreddes, afträdesbyggnad uppfördes, järnstaket jämte öfriga stängsel omkring läroverkets gårdsrum uppsattes, stora trappan från Skaraborgsgatan upp till gårdsplanet anlades, erforderliga rännstenar anbragtes och gårdsplanerna grusades.

Så var det storartade arbetet fullbordadt i Augusti månad förlidet år och den invigning därpå kunde i rättan tid hållas, om hvilken här nedan i årsredogörelsen närmare förmäles. Den vackra läroverksbyggnaden stod färdig på sin imponerande plats, en värdig tvillingbroder till realläroverkets ett år tidigare fullbordade hus i hufvudstadens nordligaste trakt.

Och härmed är byggnadens *historia* i korta drag tecknad. Den skall, jämte mycket annat, för alla tider stå som ett vittnesbörd om Stockholms kommuns intresse och offervillighet, då det gäller undervisningen och hvad därmed sammanhänger.

2.

Det nya läroverkshuset ¹⁾.

Då man, kommande från norr, passerat större delen af Götgatsbacken och därifrån vikit af till höger in på den breda och lifligt trafikerade S:t Paulsgatan, kommer man, om man tager af på andra gatan till vänster, in på Skaraborgsgatan, en smal och oansenlig, men med tuktad sten belagd, tyst och stilla gata. Den begynner vid S:t Paulsgatan, är ett par hundra meter lång och slutar med en temligen brant backe ned mot Maria Högbergsgata. Straxt innan man kommer till denna backe, är man vid uppgången till Södermalms Högre Allmänna Läroverk. Innanför ett par låga jerngrindar är anbragt en 4,56 m. bred trappa, som med 20 steg af granit leder upp på den omkring 4,300 kv.-meter innehållande, söder om läroverksbyggnaden belägna främre skolgården, hvilken har en rektangulär form. Den är omgifven af ett 1,2 meter högt staket af gjutjärn samt helt och hållet grusad med stensättning af tuktad sten rundt omkring byggnaderna. Man har emellertid tanke på att dels i hvardera af skolgårdens sydliga hörn anlägga en triangelformig plantering af hufvudsakligen sådana typiska växter, som kunna tjäna som materiel vid undervisningen, dels längs gårdens södra sida plantera en häck af liguster eller annan lämplig buskart.

¹⁾ Då byggnaden nästan i allt är lika med realläroverket och detta finnes i detalj beskrifvet i årsredogörelsen för år 1891, har jag ansett mig kunna fatta mig kort och hänvisa de för tekniska och pedagogiska detaljer intresserade till denna redogörelse. Alla olikheter framhållas här.

Tomten gränsar i söder till Högbergsgatan, i öster till Skaraborgsgatan och en stadens tomt, i norr till andra tomter i kvarteret, Ragvaldsgatan, som slutar mot skoltomten samt en trädgård, som skjuter in på skoltomten med en rektangel om 1,434,64 kv.-m, och ännu icke är i stadens ego, samt i öster till (Maria) Kvarngatan. Gränsen mot Högbergsgatan är 88,4 m., mot Skaraborgsgatan 54,9 m. och mot Kvarngatan 91,7 m. lång. Tomtens höjd öfver de tre gatorna är resp. 8,6, 4 och 3 meter — de bägge sista uppgifna i medeltal, enär gatorna slutta. Vid gatorna är tomten begränsad af terrassmurar, som på yttersidorna äro cementtrappade och upptill avslutade med bekröningslist af cement, på hvilken staketet står. *Hela* skoltomten har en yta af 10,850 kv.-meter, hvaraf läroverksbyggnaden upptager 2,288.

Fortsätter man sin vandring uppför den från Skaraborgsgatan ledande trappan fram till midt för hufvudfasaden och vänder blicken mot söder, så har man en mycket vidsträckt och pittoresk utsikt. Man befinner sig ungefär i nivå med hustaken i den nedanför liggande stadsdelen. I förgrunden har man den södra järnvägsstationen och den väster om Götgatan belägna delen af Katarina församling med utpräglad förstadskaraktär — oregelbundna, delvis låga hus med små trädgårdar omkring; där bakom tobaksland med deras lador, kullar med väderkvarnar, vattenledningscisterner och längst bort på andra sidan om Årstaviken, hvilken på grund af landets höjd icke är synlig, den till Sundsta och Årsta hörande skogen. Skolan njuter förmånen af frisk luft direkt från landsbygden, skolgården är varm och solig.

Utom fördelen af att vara högt och sundt har läroverkshuset äfven den att vara beläget i hjärtat af den stadsdel, från hvilken det ojämförligt största flertalet af lärjungarne kommer. Afstånden äro nämligen: från Skanstull 1,800 m., från Danvikstull 2,245 m., från Hornstull 2,590 m. och från Norrebro 1,615 m. En vanlig fotgängare tillryggaläger alltså vägen från läroverket till Norrebro på 20 min., till Skanstull på 22 min., till Danvikstull på 27 min. och till Hornstull på 31 min.

Från gården kommer man på en yttertrappa af finhuggen granit med 5 steg till den 2,73 m. breda porten. Innanför denna är ett plan med dörr till portvaktsrummet på den högra och en anvisningstafel på den vänstra sidan. Härifrån går man på en 4,13 m. bred och 15 steg hög hufvudtrappa, genom ett långsgående räcke delad i två delar, upp till ett annat, på hvars bägge sidoväggar äro uppsatta s. k. tabulæ nigræ eller anslagstaflo, afsedda för lüsschemat, offentliga tillkännagifvanden, annonser m. m.

Genom 6 fjäderdörrar med glas kommer man in i bottenvåningens centralförstuga, i hvars fond tre dubbeldörrar leda till *bönsalens* tambur och från denna fyra dubbeldörrar till själfva bönsalen. Denna är till alla delar, både hvad angår byggnad och inredning, lika med realläroverkets, och då en beskrifning öfver den endast skulle blifva ett ordagrannat aftryck af realläroverkets fjolårsprogram, hänvisar jag särskildt intresserade till detta. Äfven i öfrigt är bottenvåningen nästan alldeles lika med realläroverkets. Äfven här ligger på hvardera sidan om ingången ett frukostrum, här försedt med 4 golffasta bord och golffasta bänkar. Frukostrummen äro afsedda för de lärjungar, som hafva så lång skolväg, att de icke hinna gå hem under rasterna. I dem finnas gaskök, hvilka gossarne själfve begagna för att koka upp mjölk, chokolad m. m. Vid den ljusa hufvudkorridoren, hvilken användes som kapprum, ligga på hvardera sidan två klassrum och vid flygelkorridorerna på hvardera sidan fyra. Af dessa tolf klassrum hafva de 4 vid hufvudkorridorerna samt det södra hörnrummet vid östra flygelkorridoren sin dager från söder; de två näst intill det sistnämnda hafva dagern från öster, det återstående på denna flygel från norr; de tre

sydligaste vid vestra flygelkorridoren från vester och det återstående vid denna korridor från norr. Af de små s. k. förvaringsrummen vid ändarne af flygelkorridorerna (n:is 64 och 48) användes det ena för bibliotekets, det andra för betjäningens räkning. Vid hvardera ändan af hufvudkorridoren finnas två vattenposter för lärjungarnes behof och vid flygelkorridorernas södra ändar lavoier. I hvardera flygelkorridoren är uppställt ett galoschfack med paraplyställ. Vid fyra af hufvudkorridorens fönster äro soffor uppställda.

Till höger och venster om centralförstugan leda trappor om 30 trappsteg i två afdelningar upp till våningen 1 tr. upp. Midtelpartiet, motsvarande hufvuduppgången och frukostrummen i bottenvåningen, upptages här af kollegierummet, från hvars fönster man har en synnerligen god öfverblick öfver lärjungarnes lekplats. Kortväggarna äro klädda med fasta skåp, på den inre långväggen stå 4 bokskåp och 2 soffor, midt på golvet det stora kollegiebordet med 32 platser, på ytterväggen 2 skrifbord och ett mindre bord. Mellan fönstren hänga tabulæ nigræ och öfver den ena af dessa en pendyl.

I anordningen af rummen på ömse sidor om kollegierummet möter oss den enda, egentliga olikheten med realläroverket. Rummet öster om kollegierummet, som å planen betecknas med n:r 80, är nämligen vid realläroverket genom en cloisonvägg deladt i två hälfter, af hvilka den närmast kollegierummet liggande användes såsom tambur och den andra såsom bibliotek. I stället är vid realläroverket rummet på andra sidan kollegierummet odeladt och användes i sin helhet som kartrum. Vid Södermalms läroverk, som i sig upptagit Maria elementarläroverk, finnes emellertid ett temligen stort bibliotek, som icke kunde inrymmas i ett mindre rum. På grund därpå användes här rummet n:r 80, beläget mellan kollegierummet och rektorsrummet, odeladt till bibliotek, medan däremot det motsvarande rummet väster om kollegierummet här genom en cloisonvägg är deladt i två hälfter (n:is 77 och 78), af hvilka den ena användes till tambur, den andra till kartrum.

I tamburen finnas klädhängare med paraplyställ, ett bord med två stolar samt toiletspegel med tillbehör. Kartrumets väggar äro försedda med pinnar för kartornas uppläggning; i rummet finnes dessutom ett portföljställ för planscher, ett bord och en trappstege.

I biblioteket äro väggarna klädda med bokskåp, af hvilka en del äro nya, en del gamla, reparerade; där finnes dessutom ett större bord med stolar midt på golvet, två mindre bord med stolar vid fönstren, ett nyckelskåp och en trappstege.

Från biblioteket leder en dörr till den öster derom belägna rektorsexpeditionen, hvarest finnas: två större dokument-skåp, ett kassaskåp, rektors skrifbord med telefon och gaslampa, sekreterarens skrifbord med gaslampa, ett mindre bord, en soffa, en lavoier, en toiletspegel med tillbehör, en större skrifstol och sex mindre stolar. Från rektorsexpeditionen leder en dörr direkt ut till korridoren och en till ett litet väntrum (n:o 82), bildadt af en afskuren del af östra flygelkorridoren, hvilken i bottenvåningen löpte ända ut till ytterväggen. I väntrummet finnes en soffa, ett bord, tre stolar och ett paraplyställ.

Från väntrummet kommer man ut i östra flygelkorridoren, hvarest ligga 4 klassrum, det sydligaste mot söder, de två derpå följande mot väster och det återstående, hvilket för närvarande står obegagnadt, mot norr. Det lilla rummet i korridorens ända, som på planen benämnes förvaringsrum, är i själfva verket inredt till ett mindre läsrum

och användes stundom för små lärjungegrupper, t. ex. A-liniens lärjungar i grekiska. Det benämnes i dagligt tal inom skolan duplikantrum.

Vända vi härefter om genom korridorerna, hvilka äro lika bottenvåningens, utom att flygelkorridorerna äro afskurna åt söder samt att inga lavoier här finnas, och gå fram till midtelpartiet, så hafva vi midt emot kollegierummets dörr tre dörrar med glas, som leda till *bönsalens läktare*. Om den gäller detsamma, som ofvan sades om bönsalen; den liknar till alla delar realläroverkets. Vid hufvudkorridoren väster om midtelpartiet ligger vid sidan af kartrummet ett klassrum. I den västra flygelkorridorens förlängning mot söder, motsvarande rektorsexpeditionen väntrum på östra sidan, ligger *lärarnes toilertrum* med lavoier, nödiga toiletsaker och tvänne klosetter. Utmed västra flygelkorridoren ligga där- efter *tre klassrum* med dager från väster och vid korridorens norra ända *ett klassrum* med dager från norr samt ett *s. k. förvaringsrum*, där lärjungeföreningen E. W. har sitt bibliotek.

Liknande trappor, som mellan bottenvåningen och våningen 1 tr. upp, föra till våningen 2 tr. upp. Hufvudkorridoren här är lika med våningens inunder, utom att här endast finnes placerad *en* soffa på hvardera sidan om midtelpartiet, nämligen vid de mellersta fönstren. Midtelpartiet ofvanpå kollegierummet upptages af *musiksalen*, som är särdeles vacker och väl dekorerad. Ungefär en tredjedel af golftytan, salens västligaste del, är upphöjd till en estrad, hvarå finnes ett orgelharmonium med stol, ett piano (tillhörigt sällskapet E. W.) med stol, en nottafla och ett notskåp. För lärjungarne äro i salen placerade 12 st. soffor, liknande dem i korridorerna; dessa soffor äro af stark järnkonstruktion, liknande trädgårdssoffor, och rymma 7 à 8 gossar hvar. Äfven finnas ett par långbänkar, medförda, liksom sofforna, från den gamla lokalen, men uppsnyggade.

Vid hufvudkorridoren närmast öster om ritsalen ligger *en naturhistorisk lärosal*. I katederns ställe finnes här en bred disk med katederstol och svart tafla bakom. Lärjungeplatserna äro ordnade framför, amfiteatraliskt, men icke i halfcirkel; de äro sammanförda 4 och 4 på hvar bänk, och bordskifvan framför bänken är så bred (mer än en fot), att skolherbarierna där hafva god plats. Bakom lärjungeplatserna fylles hela fondväggen af ett stort skåp för skolans herbarium. På väggarna äro uppsatta lister med krokar för planscher.

Från detta rum leder en dörr in till *det naturhistoriska museet*, som äfven har utgång till hufvudkorridoren. I skåp med glasdörrar, ställda kring väggarna och midt på golvet, förvaras naturalierna, ställda på tjocka glasskifvor, hvarigenom alla föremålen blifva lätta att iakttaga äfven utifrån. Längs fönstersidan löper i jämnhöjd med fönstrets nedra kant ett fack med glaslock, hvari förvaras en samling frukter och frön. I rummet finnes dessutom bord, stolar och en liten trappstege.

Genom en dörr på östra väggen kommer man in i *ett litet mellanrum*, som äfven har utgång till korridoren och motsvarar rektors väntrum i våningen under. Det är afsedt för lärarne i naturvetenskap och innehåller bord och stolar, kommod, skåp och bokhylla. Öster om detta och med ingång både därifrån och från korridoren ligger *den andra naturhistoriska lärosalen* med dager från söder. Äfven här är i katederns ställe en svartmålad disk, bakom hvilken står en katederstol och en svart tafla; lärjungeplatserna äro amfiteatraliskt ordnade, 2 och 2 på hvarje bänk, men framför bänkarna äro här endast mycket smala bordskifvor med plats för en bok. På väggarna äro lister med planscher; i sydvästra hörnet är ett materialskåp, i det nordvestra en vattenpost för tvättning och

sköljning, hvarifrån äfven rören äro förda till det på ett bredvidstående bord uppställda akvariet.

Genom den dörr, som synes i hufvudkorridorens östra ända, kommer man in i *en af ritsalarne*. Den motsvarar ett och ett halft klassrum i undre våningen och får liksom dessa sin dager från öster. Vid södra väggen är en upphöjning, på hvilken läraren har sitt bord med stol; på väggen sitter en dubbel, skjutbar, väggfast, stor kritttafla. I ena hörnet bredvid estraden är en vattenpost med rörligt tvättfat och därunder ett skåp, i det andra ett skåp för ritböcker. Framför lärarens estrad stå två rader stora ritbord, 6 i hvardera raden, med tre platser vid hvarje bord och stolar därtill; borden äro ställbara i tre lägen. På norra väggen finnas skåp för ritbräden på ömse sidor om dörren. Norr om denna ritsal ligger ett litet *förvaringsrum*, äfven afsedt för läraren. På dess västra vägg är ett väggfast skåp med glasdörrar, för uppställning af ritmodeller; dessutom finnes i rummet ett större bord för ritningar, stolar, nyckelskåp, planschställ, skåp för diverse på bägge sidor om dörren samt kommod.

Ytterligare åt norr innanför detta rum ligger *den andra af de båda stora ritsalarne*, i hufvudsak lika inredd med den förra. Här finnas 10 stora bord med tillbehör; i rummet finnes dessutom en vattenpost med slasktratt och därunder ett skåp, väggfasta skåp utmed hela västra väggen för ritbräden och modeller samt bakom lärjungeplatserna två modellbord med tillhörande stolar.

Lämnar man denna sal genom en vid sydvästra sidan belägen dörr, kommer man ut i flygelkorridoren, hvilken dock här norr om hufvudkorridoren är afstängd genom en cloisonvägg och inredd till ett *ritrum*. Den har dager från väster och dörrar såväl till bägge de andra ritsalarna som till korridoren. Dess östra vägg är nästan till hela sin längd beklädd med panel med glasramar för uppsättning af planscher. Vid hvart och ett af de tre fönstren står ett ritbord med stolar. Dessutom finnas här två modellbord, två mindre skåp för ritbräden och en vattenpost med rörligt tvättfat.

Genom hufvudkorridoren förbi musiksalens dörr kommer man till byggnadens västra del. Den första dörren till vänster leder här till *den fysiska lärosalen*, som har söderdager. Framför lärarstolen i rummets västra ända är en svartmålad disk med elektrisk ledning och sidoskåp. Lärjungeplatserna äro amfiteatraliskt ordnade med tre rader småbänkar, 6 i hvarje rad och två platser på hvarje bänk. På väggarna äro lister med planscher. I rummet finnas två större och ett mindre skåp, en vattenpost med slasktratt och skåp, en kritttafla och ett aflångt svartmåladt bord, väggfast vid det västligaste fönstret.

Genom en dörr står detta rum i förbindelse med *rummet för de fysiska samlingarna*, hvilka finnas uppställda i glasskåp kring väggarna och midt på golvet. Vid ett fönster står ett aflångt, svartmåladt, väggfast bord. Här finnas ett nyckelskåp och en trappstege. Rummet har liksom de följande särskild dörr till korridoren.

Innanför rummet för de fysiska samlingarna i västlig riktning ligger *ett litet rum*, uppkommet genom flygelkorridorens afskärning och afsedt för lärarne i fysik och kemi. Här finnes ett aflångt, svartmåladt bord vid fönstret, stolar, bokhylla och kommod samt ringledning ned till maskinisten.

Härefter följer i byggnadens sydvästra hörn med dager från väster ett rum *för undervisning i fysik och kemi* med svartmålad disk, katederstol, kritttafla, 35 lösa stolar för lärjungarne, två stora skåp, vattenpost med slasktratt och skåp, ett mindre afdunsningskapell och ett svartmåladt bord vid fönstret.

Närmast till detta rum i västra flygeln följer *den kemiska lärosalen* med kateder-

disk och stol, såsom i den fysiska lärosalen, samt lärjungeplatserna amfiteatraliskt ordnade i 4 bänkrader med 5 tvåplatsbänkar i hvardera af de bägge mellersta och 4 dylika i hvardera af bägge sidoraderna. Bakom lärjungeplatserna står vid södra väggen ett större skåp för kemiska apparater och bakom lärarstolen likaledes ett skåp, med ett öppet fack i midten, men dörrar på sidorna och nertill. Där bredvid står ett afdunsningskapell, och östra väggen är delvis klädd med ett glasskåp. Vid fönstret finnes ett likadant bord som i den fysiska lärosalen.

Rummet innanför detta är ett *förvaringsrum för mineralier och kemikalier*. Midt på golvet står en monter med mineralier. Hela den östra och större delen af den södra väggen äro täckta af fasta skåp. Större delen af fönstersidan upptages af ett långt, svartmåladt bord af samma slag som de förut nämnda. I rummet finnas dessutom trappstege och nyckelskåp.

Vi äro nu framme vid det rum, som fyller hela västra flygelns nordliga bredsida, motsvarande den stora ritsalen på östra flygeln. Detta rum var i planen afsedt till *laboratorium*, men då reallinien vid läroverket ännu icke är, ej håller sannolikt på en tid blir större, än att de laborationer, som där förekomma, bekvämligen kunna utföras i den till detta bruk anordnade, afskurna del af västra flygelkorridoren, som ligger söder om det stora rummet och hvartill dörr därifrån leder, så har detta rums inredning till laboratorium uppskjutits, utom att ett stort afdunsningskapell inmurats och anordnats på den södra väggen mellan dörrarne. Rummet har detta år användts vid studentskrifningarna, för hvilka särskilda bord (50 st.) äro anskaffade. Det har fönster både mot norr, öster och väster.

Det nu till laboratorium använda rummet är, som nämndes, en afskuren del af västra flygelkorridoren, motsvarande ritrummet på östra flygeln. Utmed hela den mot öster vettande fönsterraden äro väggfasta laborationsbord med skåp och nödigt tillbehör anbragta. Vid den motsatta väggen är uppställd en mindre dynamomaskin, hufvudsakligen afsedd att mata bågglampan i en projektiionsapparat, vidare en tillhörande gasmotor om 1 hästkraft, hvilken äfven vid behof drifver en här befintlig pump, som är afsedd att med vatten fylla en å vinden anbragt cistern för de fall, då vattnet från vattenledningen icke tryckes upp i rören så högt som till denna våning. Här finnes äfven ett arbetsbord med skrufstycke och verktygshylla samt ett annat större arbetsbord.

Härmed äro de tre skolvåningarna i korthet beskrifna. Hvad beträffar *jordvåningen*, är om den ej mycket här af nöden att orda. Där äro förlagda samtliga lokaler för luftvexlingen och uppvärmningen, hvarom här nedan uppgifter lämnas. Här ligga äfven vaktmästarens, portvaktens och eldarnes bostäder. Rummet nr 1 begagnas nu endast till förvaringsrum, men kan vid behof användas till slöjdsal.

Den som besöker läroverket en vacker dag, skall af dess höga och fria läge utan tvifvel känna sig inbjuden att göra ett besök uppe på *taket*. Detta går också bekvämligen för sig. Alldeles liknande trappor som de mellan våningarna ledande föra upp till vinden, som genom järndörrar på ömse sidor är afstängd från det öfriga huset. Vindarna äro rymliga och tomma; endast den ofvan omtalade vattencisternen finnes där uppställd. En på muren ute i vinden anbragt trätrappa om 27 steg leder upp till en mindre dörr, hvarifrån en vindeltrappa om 33 steg förer upp till en tvärs öfver byggnadens midt sig sträckande altan. Trappan är täckt med en lätt vridbar lucka, klädd med zinkplåt. Altanens golf är täckt med en trall och rundt om altanen löper ett högt järnstaket; på altanen befinna sig två till urverket hörande klockor med hammare.

Denna altan erbjuder, synnerligen vid vackert väder, en storartad och i sitt slag egendomlig vy öfver hufvudstaden. Den omfattar staden med en stor del af dess omnejd; Hammarby och Ulfsunda sjöar ingå på en gång i densamma. Af saltsjön synas endast smala flikar; däremot utbreda sig stora vikar af Mälaren för ens blickar. Man befinner sig ungefär i nivå med Maria kyrkas tornspets, betydligt högre än Katarinahissen, men endast vid nedre delen af Katarina kyrkas kupol.

Inredningsmaterielen i *klassrummen* är till största delen från gamla läroverkslokalen, men reparerad, uppsnyggad och försatt i fullgodt skick. Den del däraf, som är nygjord, är gjord efter de gamla modellerna. De i realläroverkets redogörelse omnämnda nya skolborden äro här icke införda. Hvarje lärjunge har sin *fristående* pulpet med helt lock, gjordt till att lyfta upp. Antalet af pulpeterna i hvarje klassrum är beroende af klassens lärjungeantal. Af pulpeterna finnas tre storlekar, en för klasserna 1 och 2, en för 3—5 och en för gymnasiiklasserna. Själva sittplatserna äro fasta på alla nederskolans pulpeter, men lösa stolar till gymnasiiklassernas bänkar. I hvarje klassrum finnes dessutom: kateder med stol, flyttbar kritttafla med tillbehör, en mindre, svart tafla för schemat och andra tillkännagifvanden, ett par lösa stolar, ett mindre bord (i de flesta rum), en kartkäpp och en pekpinne. Fönster, ventiler och gardiner äro i allmänhet lika med realläroverkets. Med afseende på de sistnämnda är dock en olikhet i det naturhistoriska museet, där med anledning af läget mot söder om sommaren värmen och faran för mal skulle blifva alltför stor med vanliga gardiner, hvarför här anbragts hvita åtsittande gardiner *utanför* fönstren. Härigenom hålles i rummet en behaglig svalka äfven vid stark sommarsol; behovet af en dylik anordning med gardinerna i alla de klassrum, som vetta mot söder, har redan vår och höst gjort sig kännbart och torde snart leda till densammans vidtagande.

I alla klasserna finnas både midt öfver katedern och å midten af svarta taflans öfre kant knappar för kartors upphängande. I ett klassrum i hvardera af bottenvåningen och våningen 1 tr. upp finnes pendyl; från dessa verkställes ringningen i korridorerna vid lektionernas början och slut, hvarför äfven ringklockorna i dem förvaras.

Hvarje rum *belyses* genom två Siemens lampor; anordningen af belysningen i detta liksom i andra afseenden är alldeles lika med realläroverkets.

I hvarje klassrum finnas, öfverlämnade i ordningsmannens vård, tvänne *skrufnycklar*, af hvilka den ena, af järn, hör till fönsterventilen, den andra, af mässing, går dels till det handtag, hvarigenom temperaturen i rummen regleras, dels till den med snören reglerbara ventilen å väggen.

Med afseende på uppvärmningen och luftvexlingen har entreprenören, Ingeniör Erik Andersson, lämnat följande meddelande:

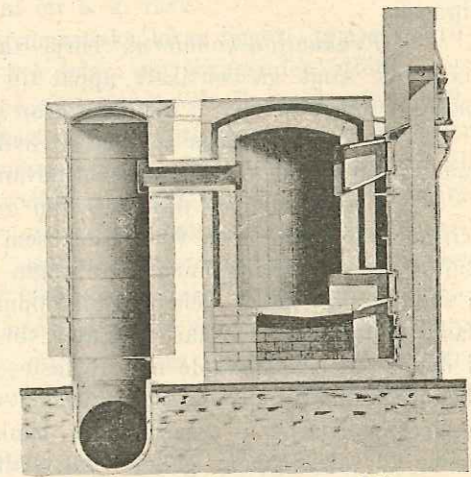
Uppvärmning och luftvexling.

Uppvärmningen och ventilationen sker enligt det s. k. varmluftssystemet från 7 st. varmkammare, belägna uti jordvåningen. Af dessa betjäna sex rummen och korridorerna och den sjunde bönsalen med dess kapprum och trapphuset. I fem af varmkamrarne finnas

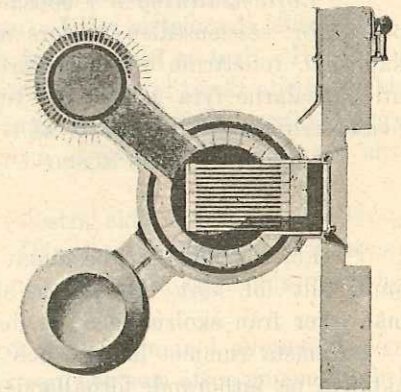
två varmapparater, i de två återstående varmkamrarne endast en. Hvarje varmapparat består (se vidstående fig.) af en förbränningsugn med tillhörande två kaloriferer, och utgör hela värmeytan 60 kv.-meter. Förbränningsugnarne äro med sin framsida inmurade i varmkammareväggen och eldas från det utanför hvarje varmkammare liggande eldningsrummet, dit bränslet lämpas från bredvidliggande koksörråd. Förbränningsugnarne äro så rymliga, att påfyllning af koks ej behöfver ske oftare än 2 à 3 gånger i dygnet. De från hvarje ugn kommande förbränningsgaserna bortgå, sedan de genomströmmat kaloriferen, genom dess fot ned till en under varmkammarens golf murad och för alla i samma varmkammare befintliga kaloriferer gemensam rökkanal, som utmynnar i den till hvarje eldningsrum hörande skorstenen. För sotning af kaloriferernas inre är denna rökkanal gjord krypbar, och tillträde till densamma erhålles genom en med lucka stängbar öppning i eldningsrummets vägg. Hvarje skorsten är vid sin fot försedd med en för magasineldning inrättad eldstad, att användas vid antändning af fyren i apparaterna och för ökandet af draget vid blidare årstid. För luftens fuktning är på hvarje ugn och kalorifer anbragt en vattenskål, varande alla inom samma varmkammare befintliga skålar medelst rör förbundna med hvarandra och med en i eldningsrummet befintlig s. k. fukttingsregulator.

Friskluftkanalerna. Den friska luften inkommer genom 12 stycken å motsatta sidor af byggnaden belägna friskluftintag, utgörande lika många af jordvåningens fönsteröppningar, hvilka för sådant ändamål äro försedda med galler. Från dessa yttre luftintag ledes luften till resp. varmkammare genom ett under jordvåningens golf muradt kanalsystem, från hvilket genom en i hvarje varmkammare golf anbragt och med lucka reglerbar öppning eller inre luftintag luften införes i varmkammaren. Passagen mellan de yttre luftintagen och det till varmkamrarne ledande kanalsystemet kan afspärras medelst vridluckor, som, åtkomliga från korridoren, omställas, eftersom vindriktningen fordrar.

Varmluftkanalerna, af hvilka, med några få undantag, en går till hvarje rum, som varmkammaren skall uppvärma, börja vid varmkammargolfvet med en öppning, hafva ett nytt inlopp vid dess tak och gå sedan vertikalt upp till rummet i fråga, där de utmynna i närheten af taket. Vid de båda öppningarna i varmkammaren finnas ventiler, sinsemellan så kopplade, att den ena slutes, då den andra öppnas och tvärt om, och omställas dessa ventiler från själva rummet. Genom den nedre af de båda ventilöppningarna inströmmar kall luft och genom den öfre varm, följaktligen

Cederbloms varmapparat.

Cederbloms varmapparat.

är det möjligt att genom olika ställningar af ventilerna reglera värmen utan att hindra ventilationen.

Cirkulationskanalerna gå äfven vertikalt upp till resp. rum, deras öppningar äro belägna vid golvet så väl i rummen som i varmkammaren och sitta ventilerna i de förstnämnda öppningarna. Ändamålet med dessa kanaler är att leda ned rumsluften till varmkammaren, i samma mån som den senares luft strömmar uppvärmd upp i rummen. Cirkulationskanalerna tjänstgöra endast, då ventilationen är inställd, d. v. s. under den del af dygnet, då inga lektioner ega rum; härigenom åstadkommes en betydande besparing af bränsle.

Evakuationskanalerna börja vid rummens golf och hafva öppningar vid både golf och tak samt gå vertikalt uppåt till vinden, där flera förenas uti ett gemensamt större schakt, som utmynnar i det fria ofvan yttertaket.

I rummen finnas ventiler, af hvilka de nedre hållas öppna vid lokalernas ventilering under vintern, då de öfre däremot användas för samma ändamål under den varmare årstiden.

Ventilation och uppvärmning af bönsalen. Bönsalen erhåller, när den är ställd på cirkulation eller på en ventilation, som förnämligast afser salens uppvärmning, den varma luften genom kanalöppningar, anbragta i den vägg, som uppbär orgelläktaren och bortledes i sådant fall luften genom galleröppningar uti ryggstödet å den i salens midt befintliga fasta bänkraden. Önskar man åter vid något tillfälle erhålla en särdeles kraftig ventilation i denna sal och afseende mindre fästes vid dess uppvärmning, så omställas i varmkammaren befintliga ventiler på det sätt, att den varma luften införes till salen genom de nyssnämnda galleröppningarna i ryggstödet å bänkraden och den skämnda luften utsläppes i närheten af taket genom galler i gafvelfältet på bönsalens raka sida. Alla regleringsventiler för bönsalen manövreras från varmkammaren.

Luftsättningen i bönsalen skall vara två gånger dess volym per timma, detsamma också för sessionssalen, rektors möttagningsrum, lärarrum, slöjdsal, samlingar, frukosttrum, kapprum, toilettrum och korridorer, uti bibliotek och förrådsrum en gång pr timme, samt uti lärosalarne fyra gånger per timme med undantag af ritsalen, sångsalen och laboratoriet, hvilka erhålla ett luftombyte af tre gånger per timme.

Värmeledningen kostar i sin helhet, munningsarbetena oberäknade, 31,800 kronor.»

För att fälla ett bestämdt omdöme om det nu beskrifna systemet är erfarenheten ännu allt för kort. Då såsom här regleringen både af värmen och luftdraget i väsentlig mån sker från skolrummen, är det ju alldeles klart, att de personer, som där befinna sig — i främsta rummet lärarne och jämte dem ordningsmännen —, först måst vinna vana att aktgifva på hithörande förhållanden och erfarenhet om det rätta regleringssättet, innan systemets fördelar till fullo kunna uppskattas. Ett allmänt omdöme redan nu är, att luften varit utmärkt ren och att värmegraden kunnat hållas tillräckligt uppe äfven under sträng vinterkyla. Däremot funno isynnerhet mera ömtåliga personer stundom det genom evakueringen uppkomna luftdraget väl starkt, liksom å andra sidan temperaturen soliga höst- och vårdagar gärna velat blifva något hög i de mot söder belägna rummen. Ett faktum är i alla händelser, att helsotillståndet vid läroverket både bland lärare och lärjungar under året varit godt.

Den del af läroverkstomten, som ligger bakom läroverkshuset, har, såsom synes af plankartan, en oregelbunden form. Den erbjuder emellertid ett ej obetydligt gårdsutrymme, bestående dels i smågårdarne mellan flyglarne och bönsalen, dels i den aflånga gårdsplatsen bakom byggnaden, dels i Ragvaldsgatans förlängning mellan gymnastikhuset och den förr omtalade, inskjutande tomten, dels ock i en temligen smal remsa mellan gymnastikhuset och det staket, som bildar gräns i öster mellan skoltomten och granntomten. Ett temligen bredt utrymme mellan läroverksbyggnaden och tomtgränsen förbinder å ömse sidor den främre gården med den bakre. På östra delen af den sistnämnda står en rundgunga, och därbredvid äro stolpar nedslagna för anbringande af ett s. k. räck.

Bakom dessa anordningar för lärjungarnes gymnastiska lekar ligger i tomtens nordöstra ända *gymnastikbyggnaden*, hvilken består af två delar: entrébyggnaden, utförd i puts med gafvelornament åt skolgården, men ingång på västra sidan åt Ragvaldsgatans fortsättning, samt det i »Rohbau» utförda gymnastikhuset. En granittrappa med 5 steg leder från gården upp till dörren, genom hvilken man kommer in i en liten förstuga. Straxt till vänster om ingången är nedgång till en kol- och vedkällare. Ett par dubbeldörrar skilja förstugan (nr 5 å planschen) från *det yttre kapprummet* (2 a), som upptager hela entrébyggnadens längd och hvars väggar äro klädda med skoskåp, klädhängare och mössbräden. Äfven midt på golvet i detta rum stå 4 klädhängare med skoskåp. Där finnas äfven två kaloriferer, två vattenposter och en anslagstafla. Midt emot de till detta kapprum förande dubbeldörrarna kommer man genom ett par andra sådana in i *ett mindre kapprum*, som begagnas af de högre klassernas lärjungar. Äfven här finnas skoskåp och klädhängare samt en mindre kalorifer.

Söder om detta kapprum, genom en något öfver 2 m. hög väggskärm skildt därifrån, ligger *ett förvaringsrum* för floretter och fåktmasker med erforderlig inredning.

På andra sidan om stora kapprummet, vid dess sydvästra sida, ligger *duschrummet* med det utanför detsamma anordnade *afklädningsrummet*. I det sistnämnda står vattenkaminen med tillhörande cistern och kranar. Golvet är belagdt med en trall. Här finnas äfven tre vattenposter med rörliga tvättställ. Tvänne med förhängen af tjockt oljetyg täckta ingångar föra till själfva duschen, som blott genom en väggskärm är skild från afklädningsrummet. Duschen är både varm och kall; här finnes varm strildusch, pipdusch och sittedusch samt kall strildusch.

Vänster om förstugan vid stora kapprummets nordöstra sida ligger ett litet lärarrum, där äfven skolläkaren håller sina mönstringar. Här finnes skrifbord med stolar, undersökningssoffa, kommod, nyckelskåp, toiletspegel med tillbehör, en mindre kalorifer och ett väggfast skåp.

Från detta rum leda två små dörrar med ett litet mellanrum in i *gymnastiksalen*, hvars hufvudingång är från stora kapprummet (dubbeldörrar) och som äfven genom dubbeldörrar är förenad med det mindre kapprummet. Dess hufvudingång är alltså midt på södra kortväggen. Öfver ingången hänger en pendyl. Salen har sin sträckning i söder och norr och får sitt dagsljus genom 8 fönster på hvardera långväggen samt sin gasbelysning dels från en krona midt i taket med 10 lågor, dels från 4 gasrampar, 2 på hvardera kortväggen med 12 lågor i hvardera. Midt emot hufvudingången på norra kortväggen står på en konsol en porträttbyst af P. H. Ling, en gåfva af Södermalms Gymnastik- och Fäktklubb. Salen uppvärms med två stora kaloriferer, en i hvardera hörnet af norra kortväggen. Materielen och dithörande anordningar äro desamma som vid realläroverket.

Längs med södra sidan af den bakom läroverksbyggnaden inskjutande tomten är *afträdesbyggnaden* uppförd. Vid dess västra ända är anbragt en större pissoir, bakom hvilken ett berg från i norr angränsande tomt skjuter in på läroverkstomten. Mot detta berg ställas vid målskjutning med salongsgevär lärjungarnes målskjutningstafflor.

Från Ragvaldsgatan skiljes läroverkstomten genom trästaket med grindar för gående och körande. Åt Kvarngatan är på järnstaket anbragt en liten järngrind med trappsteg. Sistnämnda gata slutar mot Högbergsgatan genom en nyanlagd, pryddig trappa af granit med järnstaket i fem afsatser.

Byggnadskostnaden har fördelat sig sålunda:

Rifning af gamla byggnader och gråstensmurar	Kr. 6,400: —
Bortsprängning af det öfver större delen af tomten varande höga bärget, läggning af terrassmurar i hydrauliskt bruk samt utfyllning af gårdsplanet jämte en större trappa af granit, ca	» 186,700: —
Grundläggning för läroverksbyggnaden, ca	» 6,800: —
Grundläggning för gymnastikbyggnaden, ca	» 9,400: —
Bergsprängning för yttre gas-, vatten- och afloppsledningar samt för luftschakten till värme- och ventilationsledningarna, ca	» 15,400: —
Läroverksbyggnaden, ca	» 538,200: —
Gymnastikbyggnaden, ca	» 56,200: —
Skolmöbler och öfriga inventarier	» 45,773: 70
Terrassmurarnes rappning samt bekröningslist och järnstaket jämte öfriga stängsel omkring tomten	» 14,900: —
Yttre gas-, vatten- och afloppsledningar	» 8,300: —
Gårdsplanernas utfyllning och grusning	» 6,000: —
Stensättning med tuktad sten	» 4,286: 32
Afträdesbyggnad och åskledare samt vattencistern i vinden m. m.	» 7,800: —
Summa Kr. 906,160: 02	

Hela byggnadsarbetet är utfördt af Stockholms stads Drätselnämnds andra afdelning genom stadens Byggnadskontor, som äfven uppgjort alla erforderliga ritningar, hvarjämte alla nya skolmöbler förfärdigats å stadens verkstäder.

Af leverantörerna må särskildt nämnas:

Minnesbergs tegelbruk i Skåne, fasadteglet;

Ingeniör Erik Andersson, värmeledningen;

J. G. Schuberth & Son, plåtslageriarbetet;

Ludvigsbergs verkstads aktiebolag, bönsalens takkonstruktion, kolonnerna i bönsalen och centralförstugorna, trappstommarna, trapp- och takräckverken, större delen af järnbjälkarna samt en del gjutgods;

Mobergs gjuteri och mekaniska verkstads aktiebolag, gårdsstaketet;

Anderssons mekaniska stenhuggeri, trappstegen inom byggnaden;

Fahnehjelm & C:o, gas-, vatten och afloppsledningar;

J. O. Wengströms mekaniska snickerifabriks aktiebolag, fönsterluffer, dörrar, väggpaneler, foder, socklar, barriären å bönsalens läktare, stora porten m. m.

Skånska cementgjuteriet, alla cementarbeten, äfvensom mosaikgolfven, med undantag af golfven i bottenvåningens korridor, som utförts af Stockholms mosaik- och cementgjuteri;

C. J. Sundin & Son, måleriarbetet;

W. Hoffman, alla gipsorneringsarbeten;

C. E. Carlsson, glasmästararbetet;

G. W. Linderoth, byggnadsuret;

P. L. Åkerman & Lund, orgeln.

Luth och Rosén, åskledarne.

Till alla dem, som på ett eller annat sätt medverkat vid läroverkshusets byggande och inredande, har jag slutligen att härmed offentligt frambära läroverkets tacksamhet. Jag vänder mig särskildt till stadens byggnadschef, Majoren m. m. *C. J. Knös*, som städe visat det största tillmötesgående och intresse för läroverket, stadens nitiske och outtröttlige byggmästare, Arkitekten m. m. *P. E. J:n Werming*, som uppgjort ritningarna och ledt arbetet samt i allo varit själen i detsamma, äfvensom till alla dem, som under hans ledning i arbetet deltagit. Ej håller må de af läroverkets lärare glömmas, som särskildt haft besvär med samlingarnas flyttning och inredningsmaterielens ordnande: Lektor *E. Lundberg* (den fysiska afdelningen), Lektor *E. Brate* (biblioteket), Adjunkterna *T. Krok* och *Fr. Aulin* (den naturhistoriska afdelningen), Extra läraren *J. O. Balke* (den kemiska afdelningen), Teckningsläraren *O. Sörling* (hans fackafdelning) och Löjtnant *d' A. Wistrand* (gymnastiken). Ett tack till dem och till alla, som hvar i sin mån främjat det stora företaget!

Carl von Friesen.

Bil. till »De nya byggnaderna för Södermalms Högre Allmänna Läroverk».

Skolrummens dimensioner.

Rummens nr.	Rummens dimensioner.					Fönster- yta kvm.	Rummens nuvarande användning.
	Längd m.	Bredd m.	Höjd m.	Golfyta kvm.	Kubik- innehåll kvm.		
A. Läroverksbyggnaden.							
1	13,6	6,6	2,73	90	246	8,1	Förvaringsrum.
2	17,4	3,6	2,73	62	169	3,7	Korridor.
3	8,0	5,0	2,84	40	114	2,7	Varmkammare.
4	6,2	1,5	2,89	9	27	1,2*	Eldningsrum.
5	6,4	3,8	3,06	24	74	1,3	Koksförråd.
6	4,5	3,6	2,73	16	44	1,3	
7, 8, 10	3,6	1,8	2,73	6	18	0,0	Eldarens bostad.
9	6,8	6,5	2,73	44	121	2,0	
11	6,4	3,6	2,84	23	65	1,3	Varmkammare.
12	6,4	1,6	2,89	10	30	0,7	Eldningsrum.
13	6,4	6,4	2,84	41	116	2,0	Koksförråd.
14	6,2	1,5	2,89	9	27	1,2*	Eldningsrum.
15	8,0	5,0	2,84	40	114	2,7	Varmkammare.
16	8,2	5,0	2,78	41	114	1,3	Tvättstuga.
17	4,0	1,4	2,54	6	14	0,0	Gasmätarum.
18	9,0	4,1	4,02-6,32	37	195	5,6	Trappuppgång.
19	8,2	5,0	2,73	41	112	1,3	Portvaktensrum.
20	6,2	1,5	2,89	9	27	1,2*	Eldningsrum.
21	8,0	5,0	2,84	40	114	2,7	Varmkammare.
22	6,4	6,4	2,84	41	116	2,0	Koksförråd.
23	6,4	1,6	2,89	10	30	0,7	Eldningsrum.
24	6,4	3,6	2,84	23	65	1,3	Varmkammare.
25	6,8	6,5	2,73	44	121	2,0	
26	4,5	3,6	2,73	16	44	1,3	Portvaktens bostad.
27-29	3,6	1,8	2,73	6	18	0,0	
30	6,4	3,8	3,06	24	74	1,3	Koksförråd.
31	6,2	1,5	2,89	9	27	1,2*	Eldningsrum.
32	8,0	5,0	2,84	40	114	2,7	Varmkammare.
33	3,9	1,0	2,73	4	11	0,0	
34	5,5	4,0	2,73	22	60	2,0	Vaktmästarens bostad.
35	6,6	5,3	2,73	35	96	1,3	
36-38	6,6	4,0	2,73	27	72	2,0	
39	17,4	3,6	2,73	62	169	3,7	Korridor.
40	52,7	3,9-9,3	2,73	345	941	14,8	Central-förstuga med korridorer.
41	6,8	4,0	3,37	27	92	1,3	Koksförråd.
41½	4,0	1,8	3,37	7	4	0,0	Eldningsrum.
42	6,8	4,0	3,37	27	92	1,3	Koksförråd.
42½	4,0	1,8	3,37	7	24	0,0	Eldningsrum.
43	8,7	1,3	2,89	11	32	2,3	Förvaringsrum.
44	8,7	1,3	2,89	11	32	2,3	D:o.
45	—	5,3	2,95	163	482	11,0	Gevärsrum.
46	—	—	3,34-2,45	107	296	3,7*	Varmkammare.
47	9,6	6,6	4,00	63	253	11,9	Klassrum för R. 4.
48	6,6	3,8	—	25	101	9,3	Förvaringsrum.
49	8,0	6,6	—	53	212	11,9	Klassrum för R. 5.
50	8,0	6,6	—	53	211	11,9	Klassrum för R. 3 a.

Bil. (Forts.)

Skolrummens dimensioner.

Rummens nr.	Rummens dimensioner.					Fönster- yta kvm.	Rummens nuvarande användning.
	Längd m.	Bredd m.	Höjd m.	Golfyta kvm.	Kubik- innehåll kvm.		
51	6,8	6,6	4,00	44	178	9,3	Klassrum för L. 4.
52	24,4	3,6	4,02	88	354	23,4	Korridor.
53	8,0	6,3	4,00	51	203	11,9	Klassrum för 2 a.
54	8,0	6,3	—	51	203	11,9	Klassrum för 1 a.
55	8,5	4,7	—	40	159	6,0	Frukostrum.
56	8,5	4,7	—	40	159	6,0	D:o.
57	8,0	6,3	—	51	203	11,9	Klassrum för 1 b.
58	8,0	6,3	—	51	203	11,9	Klassrum för 2 b.
59	24,4	3,6	4,02	88	354	23,4	Korridor.
60	6,8	6,6	4,00	44	178	9,3	Klassrum för 2 c.
61	8,0	6,6	—	53	211	11,9	Klassrum för 3 b.
62	8,0	6,6	—	53	212	11,9	Klassrum för L. 5.
63	9,6	6,6	—	63	253	11,9	Klassrum för L. och R. 4.
64	6,6	3,8	—	25	101	9,3	Förvaringsrum.
65	52,5	3,8-9,4	4,02	266	1,074	44,9	Centralförstuga med korridorer.
66	24,2	3,9	3,53	93	330	11,0	Tambur.
67 o. 90	—	—	11,88-15,58	296	4,260	131,6	Bönsal.
68	9,6	6,6	4,03	63	254	11,8	Oanvänt klassrum.
69	6,6	3,8	—	25	101	9,2	Förvaringsrum.
70	8,0	6,6	—	53	212	11,8	Klassrum för L. 6: 1.
71	8,0	6,6	—	53	212	11,8	Klassrum för R. 6: 1.
72	21,1	3,6	—	75	304	17,3	Korridor.
73	6,7	6,6	—	44	177	9,2	Klassrum för R. 7: 1.
74 o. 75	3,6	3,0	—	11	44	6,0	Toalettrum.
76	8,0	6,3	—	51	204	11,8	Klassrum för L. 7: 1.
77 o. 78	8,0	6,3	—	51	204	11,8	Kartrum och tambur.
79	13,4	8,6	—	115	463	17,6	Kollegierum.
80	8,0	6,3	—	51	203	11,9	Biblioteksrum.
81	8,0	6,3	—	51	204	11,8	Rektors expeditiionsrum.
82	3,6	3,0	—	11	44	6,0	Väntrum.
83	6,7	6,6	—	44	177	9,2	Klassrum för 7: 2.
84	21,1	3,6	—	75	304	17,3	Korridor.
85	8,0	6,6	—	53	212	11,8	Klassrum för L. 6: 2.
86	8,0	6,6	—	53	212	11,8	Klassrum för R. 6: 2.
87	9,6	6,6	—	63	254	11,8	Oanvänt klassrum.
88	6,6	3,8	—	25	101	9,2	Förvaringsrum.
89	52,5	3,8-9,4	—	266	1,073	50,7	Centralförstuga med korridorer.
91	13,6	6,6	—	90	363	35,0	Skrifnings-sal.
92	8,1	6,6	—	53	214	11,4	Kemiskt förvaringsrum.
93	8,1	6,6	—	53	214	11,4	Kemisk lärosal.
94	13,0	3,6	—	46	187	16,7	Laboratorium.
94 a	7,7	3,6	—	28	112	0,0	Korridor sammanhängande med 109.
95	6,7	6,6	—	44	177	8,9	Fysisk-kemisk lärosal.
96	3,6	3,0	—	11	43	5,7	Arbetsrum.
97	8,1	6,3	—	51	207	11,5	Fysiskt förvaringsrum.
98	8,1	6,3	—	51	206	11,5	Fysisk lärosal.
99	15,0	8,6	8,45	129	1,089	20,2	Musiksal.
100	8,1	6,3	4,03	51	206	11,5	Naturhistorisk lärosal.
101	8,1	6,3	—	51	207	11,5	Naturhistoriskt förvaringsrum.
102	3,6	3,0	—	11	43	5,7	Arbetsrum.
103	6,7	6,6	—	44	177	8,9	Naturhistorisk lärosal.
104	12,7	6,6	—	84	337	17,1	Ritsal.
105	6,6	3,9	—	26	104	5,7	Modellrum.

Bil. (Forts.)

Skolrummens dimensioner.

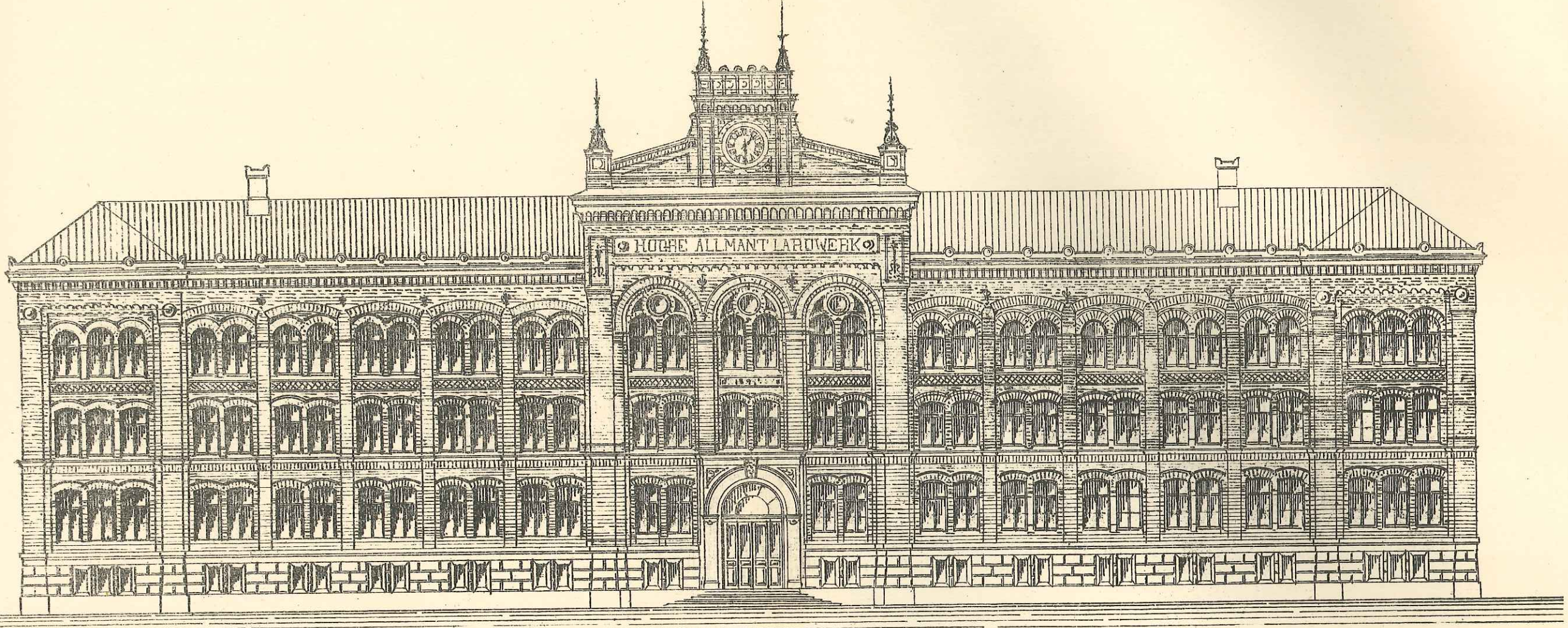
Rummens n:r.	Rummens dimensioner.					Fönster- yta kvm.	Rummens nuvarande användning.
	Längd m.	Bredd m.	Höjd m.	Golfyta kvm.	Kubik- innehåll kvm.		
106	13,0	3,6	4,03	47	188	16,7	Ritsal.
106 a	7,7	3,6	»	28	112	0,0	Korridor sammanhängande med 109.
107	13,6	6,6	»	89	360	17,1	Ritsal.
108	52,5	3,8—0,4	»	266	1,073	43,9	Centralförstuga med korridorer.
B. Gymnastikbyggnaden.							
1	26,7	13,7	7,30	366	2,617	66,0	Gymnastiksal.
2 a	12,0	6,6	4,35	79	343	6,5	Kapprum.
2 b	6,7	3,0	3,08	20	62	4,0	Kapprum.
3	5,1	3,0	3,08	15	45	4,0	Vapenrum.
4	3,2	3,0	3,08	10	30	2,0	Lärarens rum.
5	3,0	2,1	3,06	6	19	1,2	Förstuga.
6 o. 7	5,2	3,0	3,0	15	45	2,4	Afklädningsrum och duschrum.

I **afträdesbyggnaden** finnas 24 klosettrum, 1,8 m. långa, 0,87 m. breda och 3,0 m. höga; ofvanför dörrarna, som hafva fyllningar af råglas, finnas fönster anbragta.

Anm. 1. N:n A 1—46 höra till jordvåningen, 47—67 bottenvåningen: 68—89 till våningen 1 tr. upp samt 90—108 till våningen 2 tr. upp i hufvudbyggnaden.

Anm. 2. Rum, för hvilket fönsterytans tal är försedt med *, har sekundär dager.

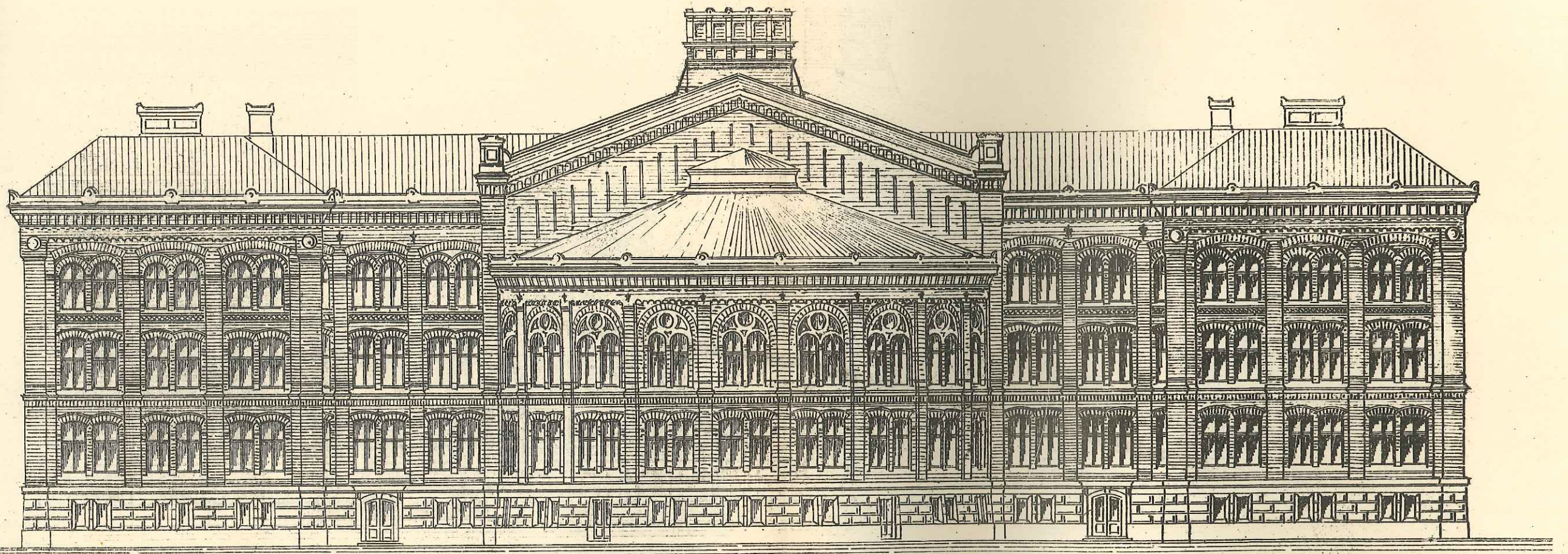
HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 10meter

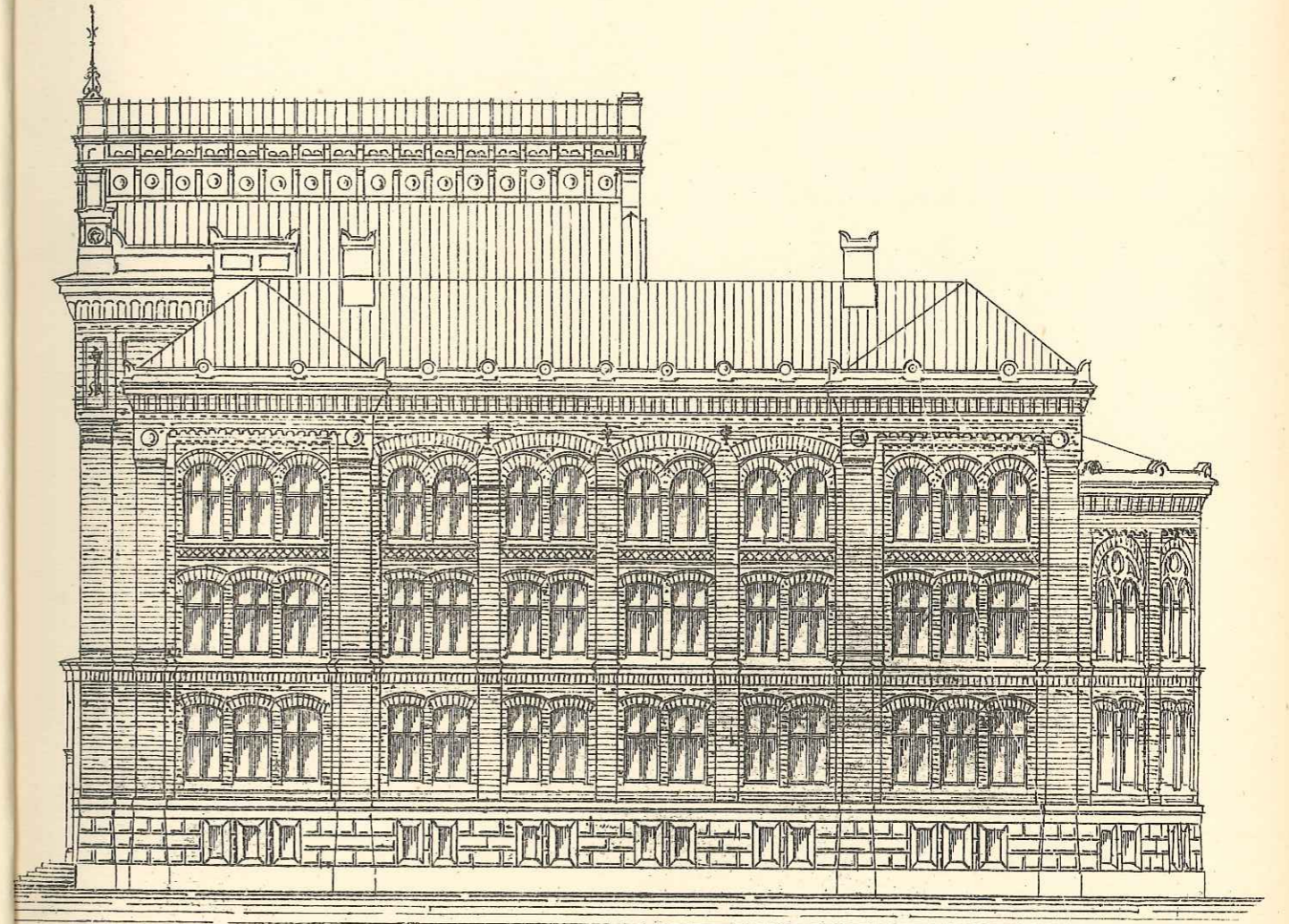

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

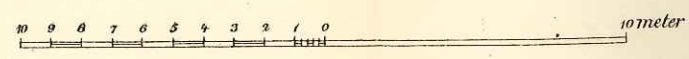
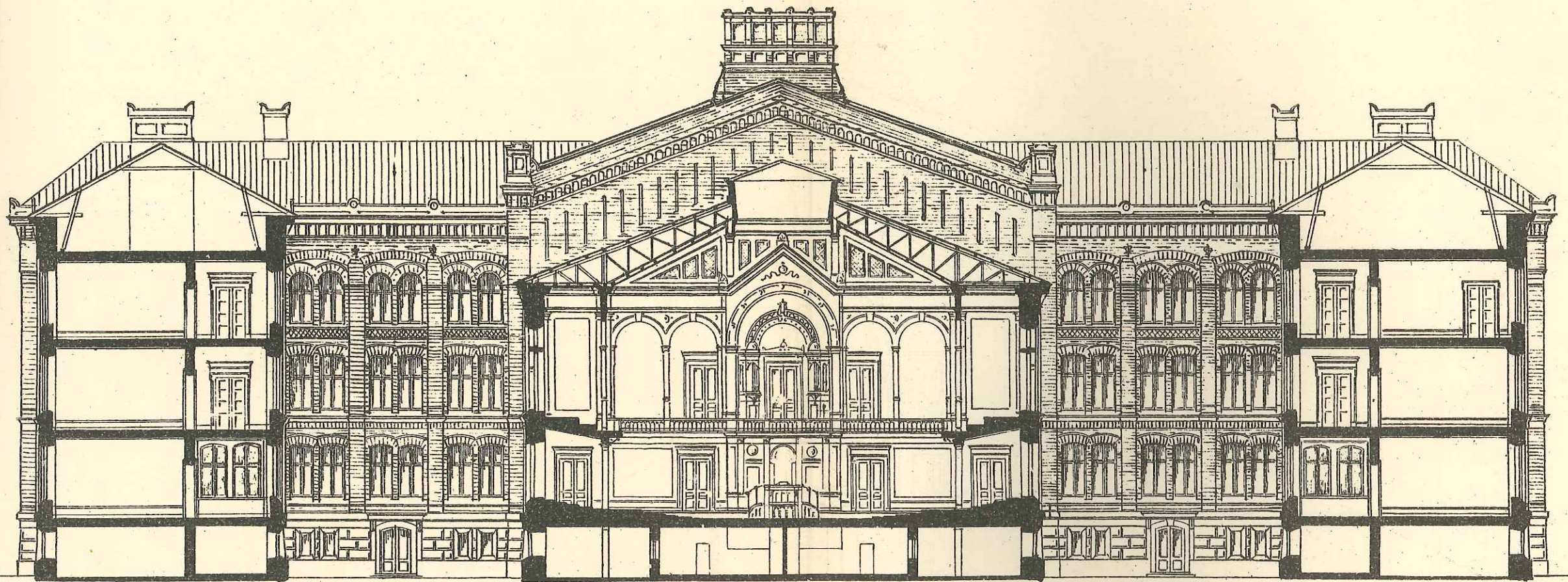
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 10 meter

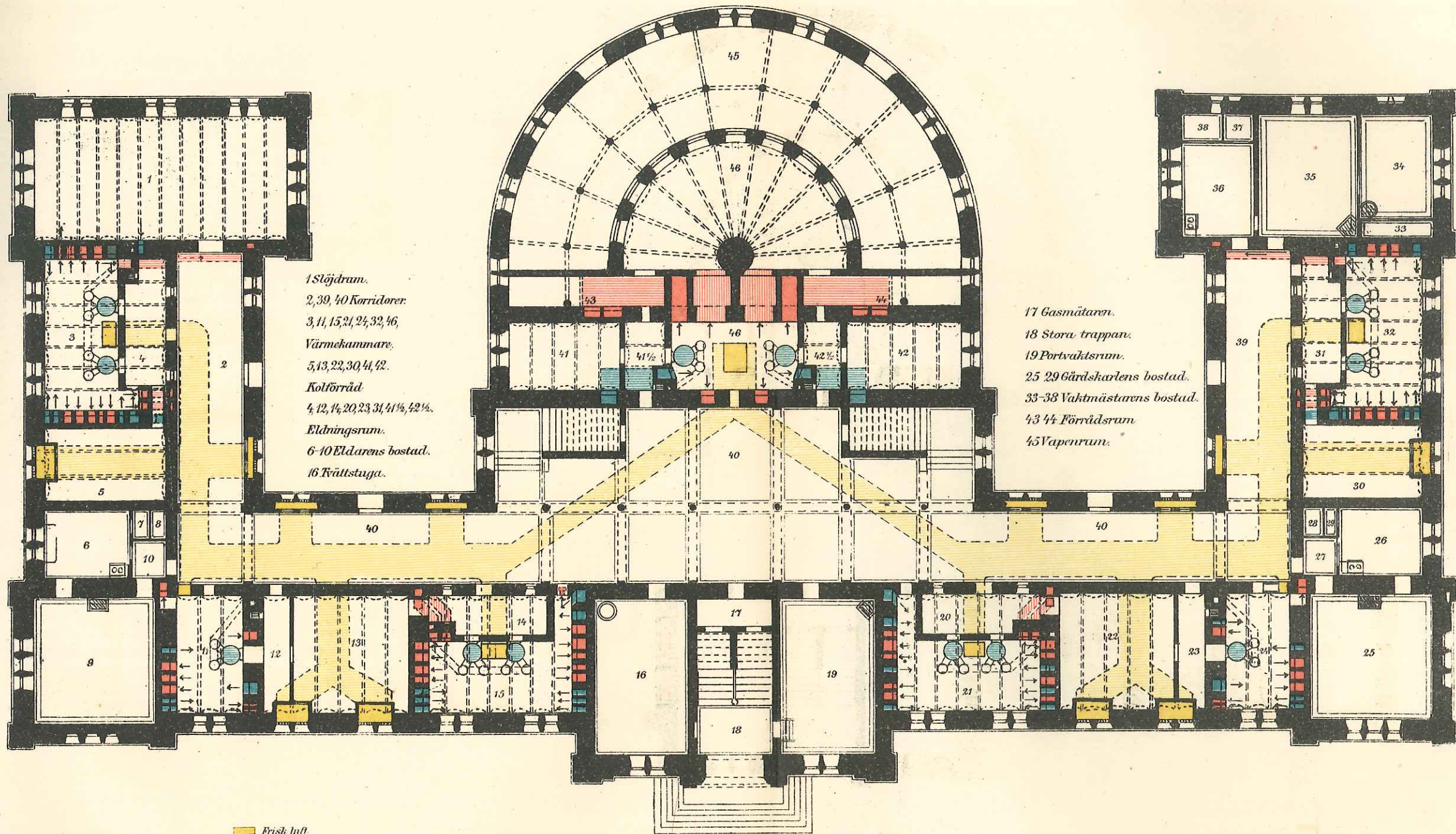
HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 meter

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

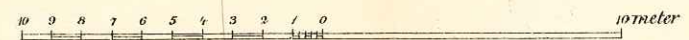

1 Slöjdrum.
 2, 39, 40 Korridoren.
 3, 11, 15, 21, 24, 32, 46,
 Värmekammare.
 5, 13, 22, 30, 44, 42.
 Kolförråd
 4, 12, 14, 20, 23, 31, 41 1/2, 42 1/2.
 Eldningsrum.
 6-10 Eldarens bostad.
 16 Kvättstuga.

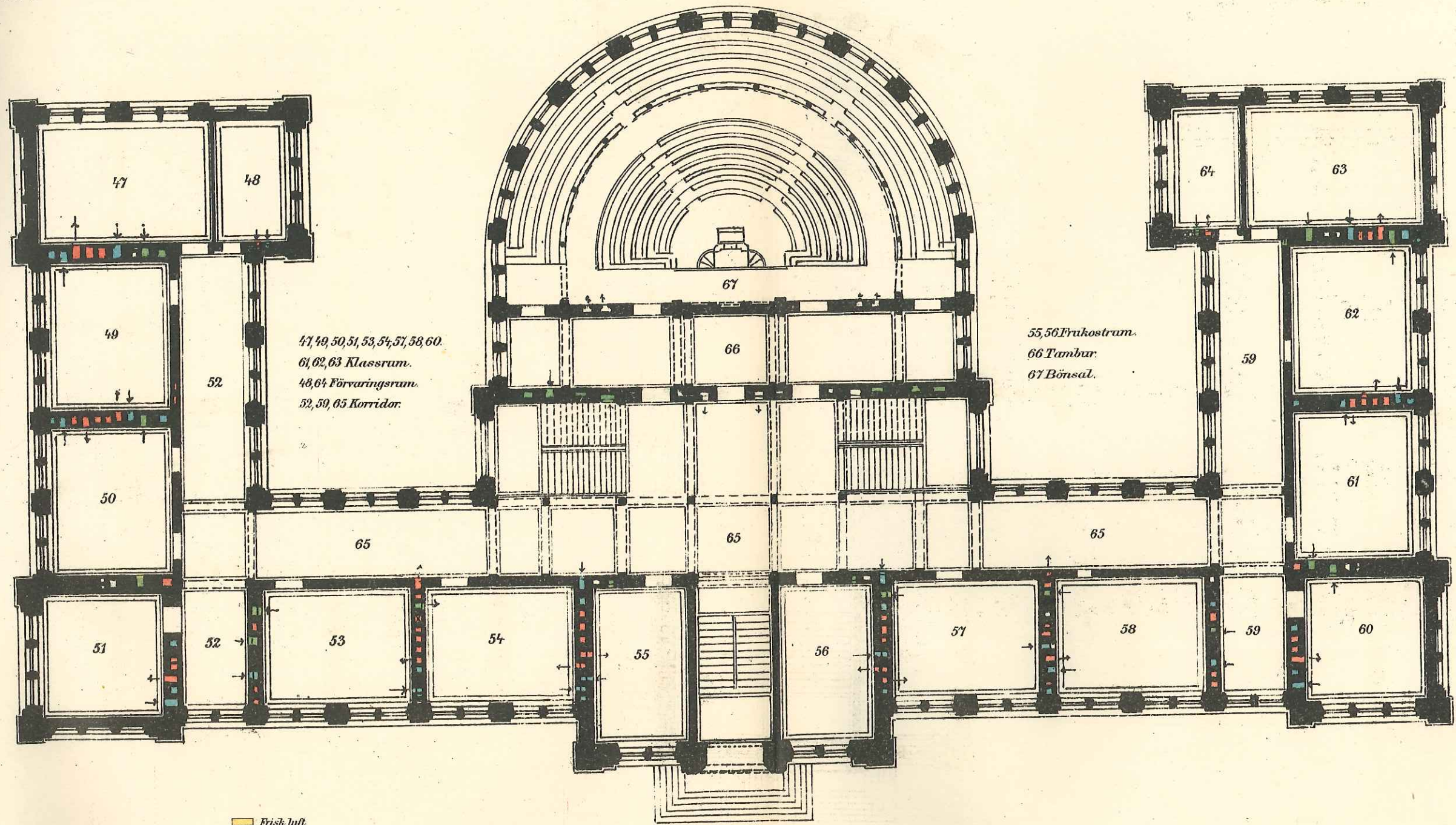
17 Gasmätaren.
 18 Stora trappan.
 19 Portvaktensrum.
 25-29 Gärdskarrens bostad.
 33-38 Vaktmästarens bostad.
 43-44 Förrådsrum.
 45 Vapenrum.

Frisk luft
 Varm d°
 Cirkulerande d°

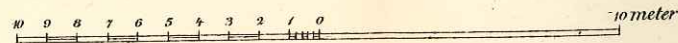

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

PLAN AF BOTTENVÅNINGEN

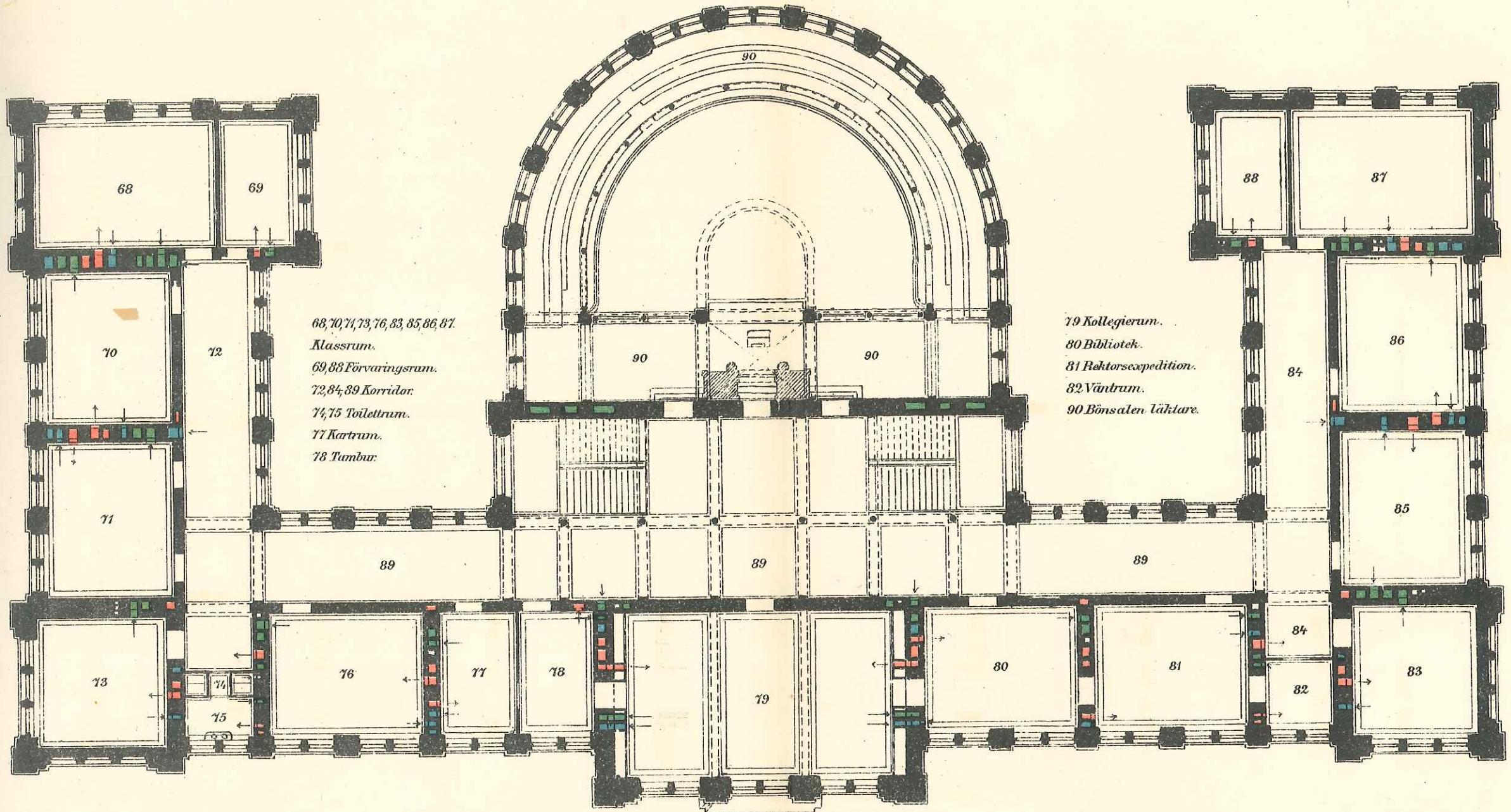

- Frisk luft
- Varm d°
- Cirkulerande d°
- Afgående d°

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

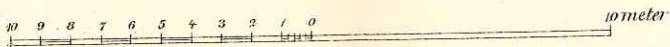
PLAN AF VÅNINGEN 1 TR. UPP

68, 70, 71, 73, 76, 83, 85, 86, 87.
 Klassrum.
 69, 88 Förvaringsrum.
 72, 84, 89 Korridor.
 74, 75 Toiletrum.
 77 Kartrum.
 78 Tumbur.

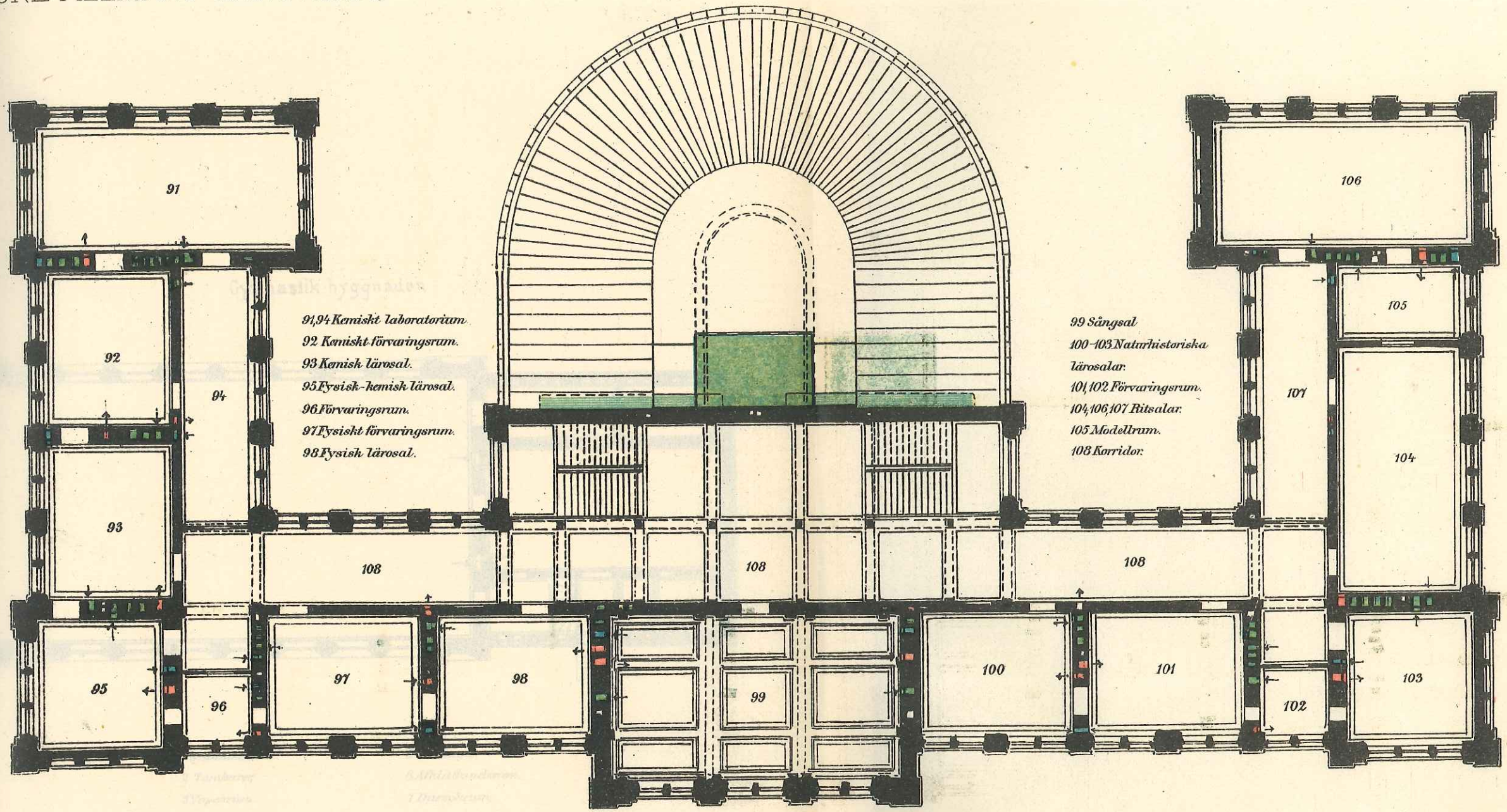
79 Kollegierum.
 80 Bibliotek.
 81 Rektors Expedition.
 82 Vänttrum.
 90 Bönsalen läktare.

■ Frisk luft
■ Varm å
■ Cirkulerande å
■ Afgående å

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK.

PLAN AF VÅNINGEN 2 TR. UPP

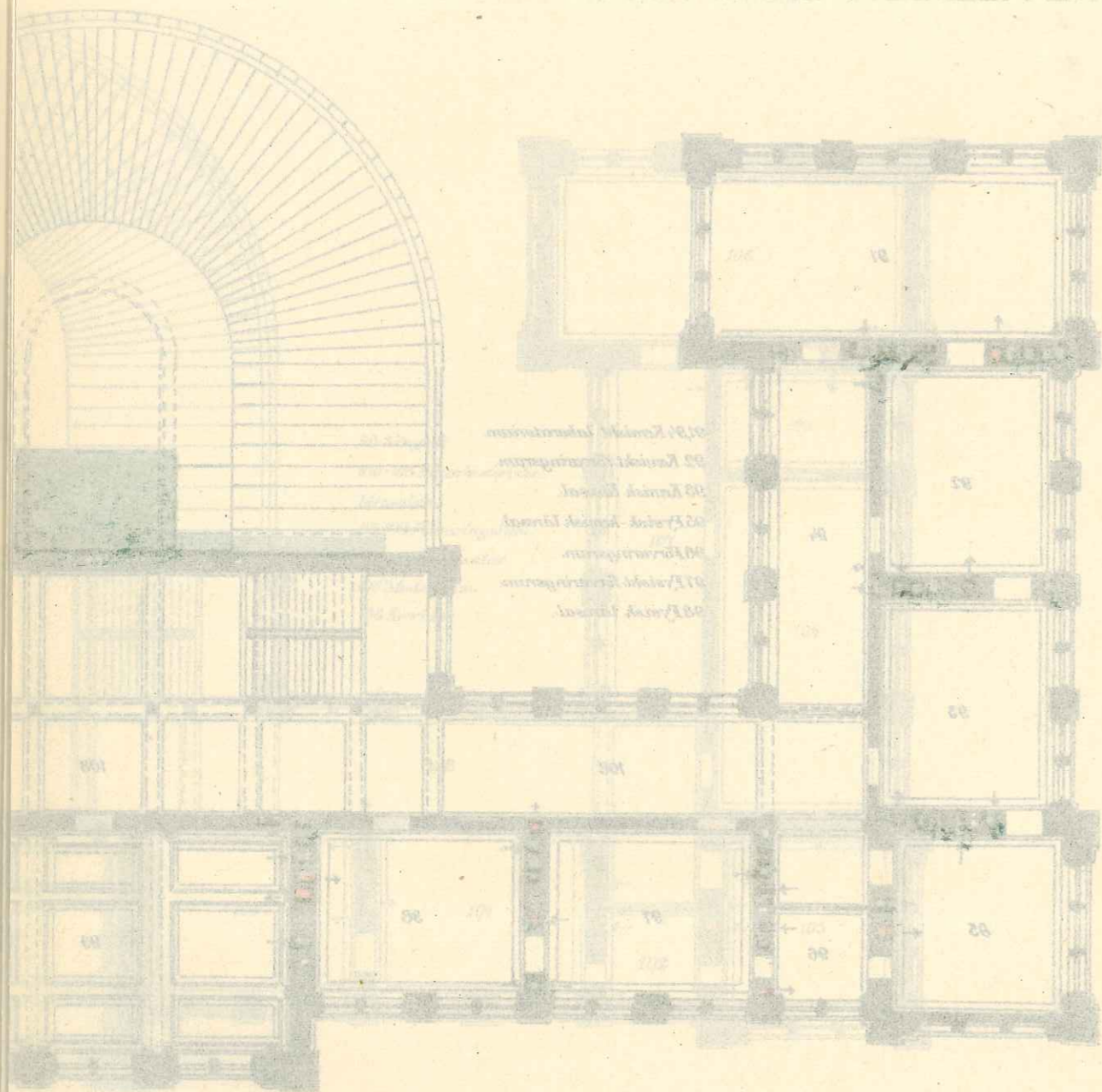

91,94 Kemiskt laboratorium.
 92 Kemiskt förvaringsrum.
 93 Kemisk lärosal.
 94
 95 Fysisk-kemisk lärosal.
 96 Förvaringsrum.
 97 Fysiskt förvaringsrum.
 98 Fysisk lärosal.

99 Sängsal
 100-103 Naturhistoriska
 lärosalar.
 101,102 Förvaringsrum.
 104,106,107 Bitsalar.
 105 Modellrum.
 108 Korridor.

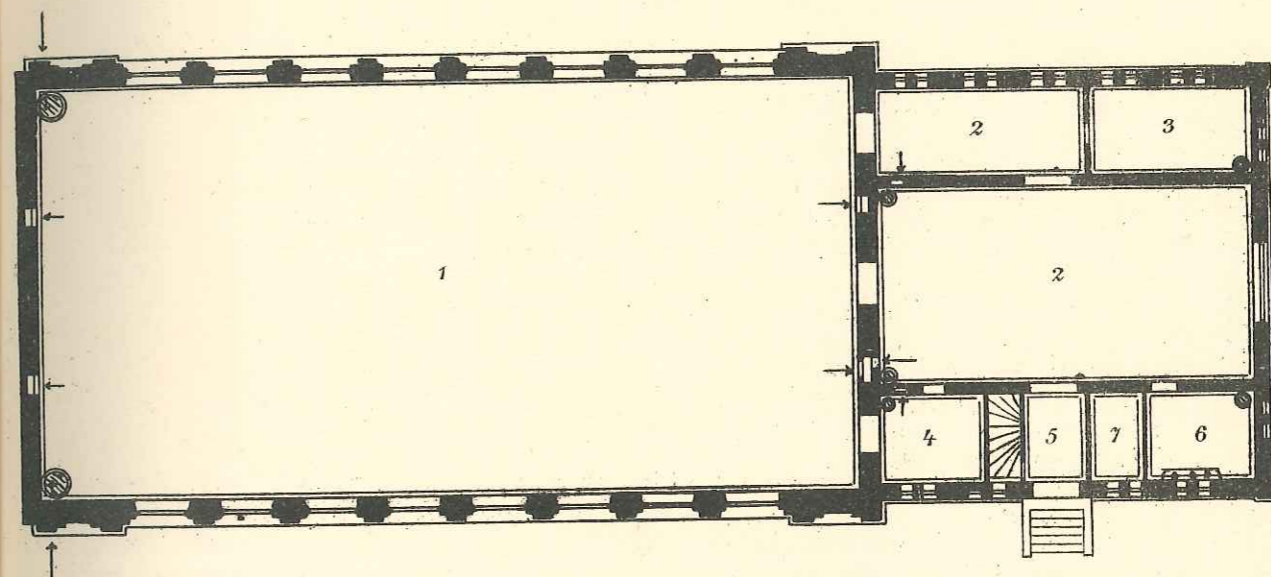
- Frisk luft
- Varm d^o
- Cirkulerande d^o
- Afgående d^o

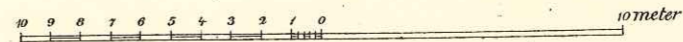

1. Korridor
 2. Klassrum
 3. Läsrum
 4. Vardagsrum
 5. Köket
 6. Sovrum

Gymnastik byggnaden

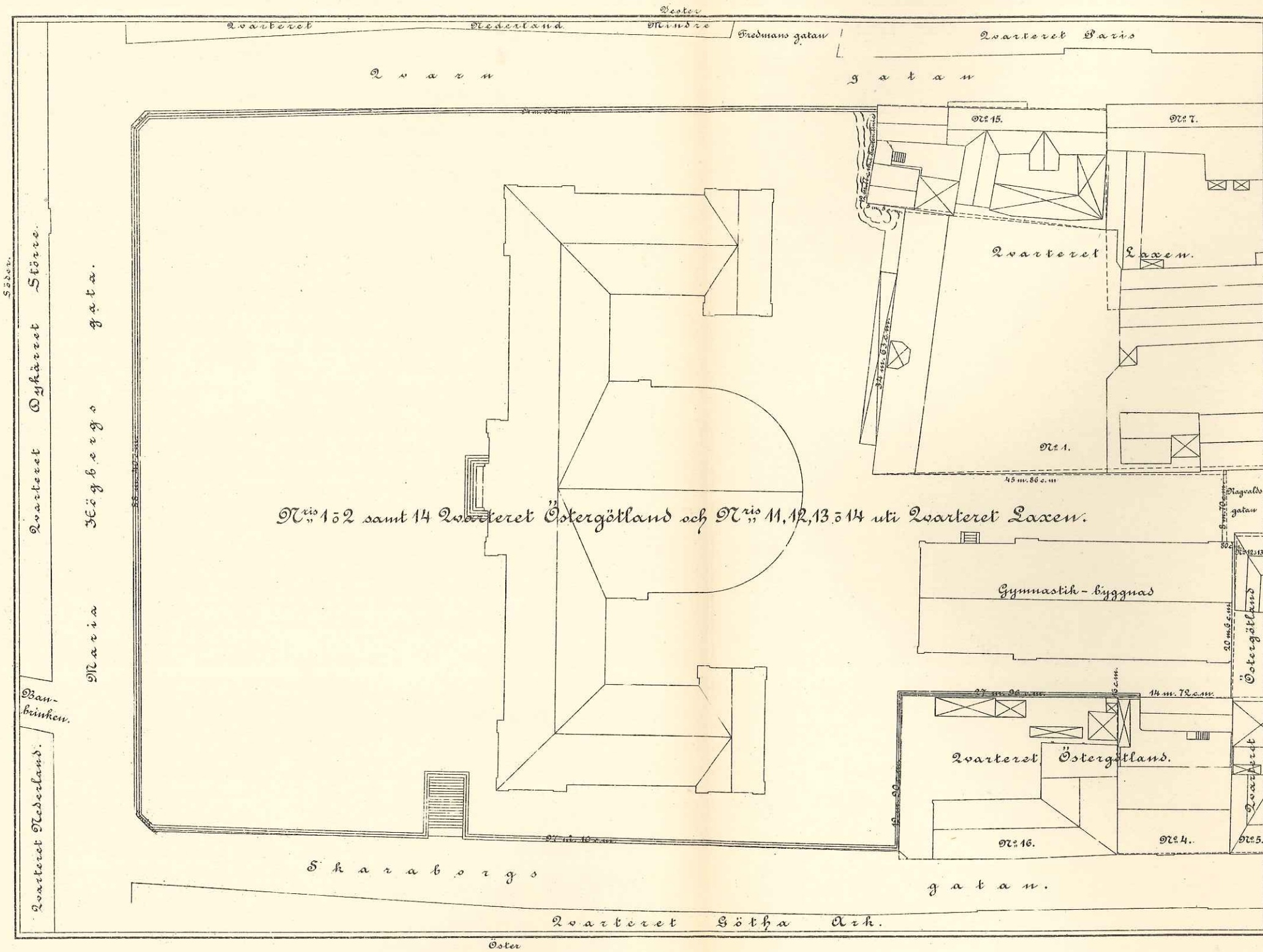

- 1 Gymnastiksal.
- 2 Tamburer.
- 3 Vapenrum.
- 4 Gymnastikslärares rum.
- 5 Förstuga.
- 6 Afklädnadsrum.
- 7 Durschrum.

HÖGRE ALLMÄNT LÄROVERK

Q^{no} 1 & 2 samt 14 Qvarteret Östergötland och Q^{no} 11, 12, 13 & 14 uti Qvarteret Laxen.

10 5 0 10 20 30 meter

I. Södermalms Högre Allmänna Läroverk.

Omedelbart efter förra läsårets slut börjades inflyttningen i det nya läroverkshuset med öfverflyttandet af biblioteket, de fysiska och naturhistoriska samlingarna samt skolbord och bänkar. Flyttningen af samlingarna skedde under inseeende af vederbörande facklärare, som med erkännansvärd beredvillighet härför offrade sin tid, samt med tillhjälp af intresserade lärjungar. Rektorsexpeditionen öppnades på det nya stället före midsommar. Återstående arbeten med läroverks- och gymnastikbyggnaderna samt med inredningsmaterielen fullbordades derefter under sommarens lopp och i så god tid, att vid läsårets början de nya lokalerna voro i fullständig ordning för arbetets börjande inom dem. Efter det inträdes- och flyttningspröfningar samt upprop i vanlig ordning hållits, invigdes läroverkshuset genom en enkel högtidlighet Måndagen den 7 September. Till invigningen hade af Kungl. Direktionen för Stockholms stads undervisningsverk inbjudits Hans Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen, hvilka dock voro förhindrade att närvara, Statsrådets medlemmar, Stockholms Stadsfullmäktige, Akademier och lärda samfund, hufvudstadens rektorer och lärarstater samt åtskilliga honoratiores. Bland de närvarande märktes t. f. Chefen för Ecklesiastik-Departementet m. m., Friherre F. von Essen, f. d. Öfverståthållaren m. m. Friherre C. G. af Ugglas och numera Statsrådet och Chefen för Ecklesiastik-Departementet m. m. G. F. Gilljam. Sedan lärjungarne rytmiskt afsjungit Ps. 33, öfverlämnade Öfverståthållaren m. m. Friherre G. Tamm med ett kort tal den nya byggnaden åt Läroverksdirektionen, hvarefter högtidstal och bön höllos af läroverkets Inspektör, Pastor Primarius Dr Fredrik Fehr.

Under det år, som läroverket nu tillbragt i sin nya lokal, har man haft rikt tillfälle att med tacksamhet erfarva den ökade lättnad, framgång och trefnad, som arbetet inom ändamålsenliga, ljusa och rymliga lokaler erhåller. Visserligen har äfven här, liksom vid hvarje ombyte af förhållanden, någon tid behöfts, innan man hunnit sätta sig in och känna sig hemvan i det nya; men detta har dock gått lätt nog, där det nya i alla afseenden varit ett bättre, såsom här varit fallet. Lyckligt och ostördt har äfven skolans arbete fortgått under det första året på den nya tomten. Mätte detta arbete allt framgent varda godt och framgångsrikt och läroverket därigenom gälda de uppoffringar kommunen nu gjort för detsamma!

A. Undervisningen.

1. *Höstterminen* börjades den 31 Augusti och afslutades den 19 December, *vårterminen* börjades den 16 Januari och kommer att afslutas den 3 Juni.

Den egentliga undervisningen börjades höstterminen den 8 September och slutades den 16 December samt börjades för vårterminen den 18 Januari och slutas den 31 Maj.

Särskilda fridagar hafva varit: under höstterminen den 3 Oktober, då allmän täflings-skjutning på Ladugårdsgärdet egde rum, och den 9 November efter gammal sedvänja samt under vårterminen den 1 Mars (fettisdagen) och den 30 April. Därjämte hafva klasserna 6—7 haft sina i läroverksstadgan medgifna månadslof, i hvilka dock ofvan nämnda fridagar alltid inräknats och hvilka i allmänhet användts, för 7:de klassen till *tre* skrifningsdagar och *en* ledighetsdag samt för 6:te klassen till *två* skrifningsdagar i månaden.

2. Morgonbönerna hafva hållits kl. ¾ 8—8 f. m.

Undervisningen i läsämne har pågått kl. 8—11 f. m. och 1—3 e. m.

Den valfria undervisningen i

hebreiska har af brist på lärjungar icke egt rum.

engelska i 7: 2 har försiggätt..... tisd. och lörd. kl. 3—4 e. m.

» i 7: 1 » » ..... månd. och tisd. kl. 3—4 e. m.

Den obligatoriska undervisningen i teckning har varit förlagd till den vanliga lästiden för klasserna 1, 2, 3, L. 6 B och L. 7 B samt 1 timme i veckan för R. 7: 1 och R. 6: 2 (gemensamt) och 1 timme i veckan för R. 6: 1. I öfrigt har den egt rum på andra tider, nämligen

för R. 7: 1 och R. 6: 2 (gemensamt)..... tisd. och lörd. kl. 3—4 e. m.

» R. 6: 1 ..... månd. och onsd. kl. 3—4 e. m.

» R. 5 ..... månd. kl. 5—6 e. m. och fred. kl. 3—4 e. m.

» R. 4 ..... onsd. kl. 5—7 e. m.

Den valfria undervisningen i teckning har meddelats

för 7 och 6 ..... tisd. kl. 3—4 e. m.

» L. 5 ..... tisd. kl. 5—6 e. m.

» L. 4 ..... » » »

Öfningarna i sång hafva pågått

med högsta sångklassen ..... månd. och lörd. kl. 11—12 m.

» mellersta » ..... tisd. kl. 11—12 m.

» lägsta » ..... tisd. kl. 11—12 m. och tisd. kl. 12—1 e. m.

koralsång med klasserna 1—5 ..... fred. kl. 3—4 e. m.

Den valfria undervisningen i orgelspelning har meddelats tisd. 5—6 e. m.

Gymnastiköfningarna hafva egt rum

med 1:a gymnastikafdelningen (7: 1—6: 1)..... tisd., tisd., fred. kl. 11—12 m.

» 2:a » (högsta sångklassen i 5—3) tisd., tisd., fred. kl. 12—1 e. m.

» 3:e » (öfrige i 5—3) ..... månd., onsd., lörd. kl. 12—1 e. m.

» 4:e » (2 och 1) » » » kl. 11—12 m.

Vapenöfningarna hafva försiggätt

med 7: 2 ..... tisd. kl. 3—4 e. m.

» 7: 2 och 7: 1 (L. och R.) ..... fred. »

» 7: 1 (L. och R.) ..... onsd. »

» 6: 2 (L. och R.) ..... månd. »

» 6: 1 (L. och R.) ..... lörd. »

» 5 (L. och R., under vårterminen)..... tisd. »

Militäröfningarna försiggingo under höstterminen kl. 12—3 e. m. i sammanhang hvarmed, under den tid dessa öfningar pågingo (8—30 September), jämlikt Kungl. brefvet af den 13 Juli 1883, läsningen för klasserna 7 och 6 varit inskränkt till tiden kl. 8—11 f. m.¹⁾

¹⁾ Undervisningen under denna tid omfattade för 7:de latinklassen: kristendom 1 t., modersmålet 1 t., latin 5 t., grekiska 3 t., (icke-greker: engelska 2 t., teckning 1 t.), franska 2 t., matematik 2 t., fysik 1 t., historia-geografi 2 t., filosofi 1 t., tillsammans 18 t.; för nedre 7:de realklassen: kristendom 1 t., modersmålet 1 t., franska 3 t., engelska 2 t., matematik 4 t., naturalhistoria 1 t., fysik 2 t., kemi 1 t., historia-geografi 1 t., filosofi 1 t., teckning 1 t., tillsammans 18 t.; för 6:te latin-klassen: kristendom 1 t., modersmålet 1 t., latin 4 t., grekiska 3 t., (icke-greker: engelska 2 t., teckning 1 t.), tyska 1 t., franska 2 t., matematik 2 t., naturalhistoria 1 t., fysik 1 t., historia-geografi 2 t., tillsammans 18 t.; för 6:te realklassen: kristendom 1 t., modersmålet 1 t., tyska 1 t., franska 2 t., engelska R. 6: 2 2 t. och R. 6: 1 1 t., matematik 4 t., naturalhistoria 1 t., fysik R. 6: 2 1 t. och R. 6: 1 2 t., kemi 1 t., historia-geografi 2 t., teckning 2 t., tillsammans 18 t.

3. Antal lärotimmar i veckan för läsämne under höstterminen 1891:

Tab. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Afdelningar och linier.	Närvarande lärjungar under höstterminen.	T i m m a r.			Summa.
		Skilda.	Gemensamma för		
			lärjungar från afdelningar å samma linie.	lärjungar från afdelningar å olika linier.	
1 a.....	35	24	—	—	24
1 b.....	35	24	—	—	24
2 a.....	31	28	—	—	28
2 b.....	31	28	—	—	28
2 c.....	30	28	—	—	28
3 a.....	34	28	—	—	28
3 b.....	34	28	—	—	28
R. 4 a.....	35	29	—	—	29
R. 4 b.....	13	7	—	22 ¹⁾	29
L. 4.....	22	8	—	(22) ²⁾	8
R. 5.....	28	29	—	—	29
L. 5.....	25	30	—	—	30
R. 6: 1.....	26	29	—	—	29
L. 6: 1 B.....	17	4	24 ³⁾	—	28
L. 6: 1 A.....	4	6	(24) ⁴⁾	—	6
R. 6: 2.....	13	29	—	—	29
L. 6: 2 B.....	9	4	24 ⁵⁾	—	28
L. 6: 2 A.....	6	6	(24) ⁶⁾	—	6
R. 7: 1.....	4	24	—	5 ⁷⁾	29
L. 7: 1 B.....	10	4	19 ⁹⁾ +(5) ⁸⁾	(5) ⁸⁾	23
L. 7: 1 A.....	3	8	(19) ¹⁰⁾ +(5) ⁸⁾	(5) ⁸⁾	8
L. 7: 2 B.....	6	4	24 ¹¹⁾	—	28
L. 7: 2 A.....	4	8	(24) ¹²⁾	—	8
Summa	455	417	91	27	535

¹⁾ Gemens. m. L. 4 i krist. 2 t., modersm. 4 t., tyska 4 t., matem. 5 t., naturlära 2 t. och hist.—geogr. 5 t. — ²⁾ Gemens. m. R. 4 b i de i förra noten uppräknade ämne. — ³⁾ Gemens. m. L. 6: 1 A i krist. 2 t., modersm. 2 t., latin 8 t., tyska 1 t., franska 3 t., matem. 3 t., naturalhist. 1 t., fysik 1 t., hist. 3 t. — ⁴⁾ Gemens. m. L. 6: 1 B i de i förra noten uppräknade ämne. — ⁵⁾ Gemens. m. L. 6: 2 A i de i noten ³⁾ uppräknade ämne. — ⁶⁾ Gemens. m. L. 6: 2 B i de i noten ³⁾ uppräknade ämne. — ⁷⁾ Gemens. m. L. 7: 1 i krist. 2 t., modersm. 2 t. och filos. 1 t. — ⁸⁾ Gemens. m. R. 7: 1 i de i förra noten uppräknade ämne. — ⁹⁾ Gemens. m. L. 7: 1 A i latin 8 t., franska 3 t., matem. 3 t., fysik 2 t., hist. 3 t. — ¹⁰⁾ Gemens. med L. 7: 1 B i de i förra noten uppräknade ämne. — ¹¹⁾ Gemens. med L. 7: 2 A i kristend. 2 t., modersm. 2 t., latin 8 t., franska 3 t., matem. 3 t., fysik 2 t., hist. 3 t. och filosofi 1 t. — ¹²⁾ Gemens. med L. 7: 2 B i de i förra noten uppräknade ämne.

4.

I. Läroböcker läsåret 1891—92.

a) för klasserna 1—5.

Läroämnen.	Första klassen.	Andra klassen.	Tredje klassen.
Kristendom.	Östrand, Katekesen. Vogt, Biblisk historia.	Östrand, Katekesen. Vogt, Biblisk historia.	Östrand, Katekesen. Vogt, Biblisk historia.
Modersmålet.	Sundén, Språklära i sammandrag, 10:de uppl. Ekmarks läsebok för I—III kl. ¹⁾ . Törneblad, Läsebok i moders- målet ²⁾ .	Sundén, Språklära i sammandrag, 10:de uppl. Läsebok för folkskolan. Fryxell, Gustaf II Adolf ²⁾ . Törneblad, Läsebok ²⁾ . Ekmarks läsebok för I—III kl. ²⁾ . Gräbner, Robinson Crusoe ²⁾ .	Sundén, Språklära i sammandrag. Sundén, Ny svensk rättskrifnings- lära, 2:a uppl. ¹⁾ . Fryxell, Gustaf II Adolf ²⁾ . Läsebok för folkskolan. Gräbner, Robinson Crusoe ²⁾ .
Latin.			
Tyska.	Calwagen, Språklära. Calwagen, Tysk elementar- och läsebok.	Calwagen, Språklära. Calwagen, Tysk elementar- och läsebok.	Calwagen, Språklära. Calwagen, Tysk elementar- och läsebok ¹⁾ . Schoug, Th., Tyska ord och samtal.
Franska.			
Engelska.			
Matematik.	Berg, Räknelära för de allm. läroverken, parallelupplagan.	Berg, Räknelära för de allm. läroverken, parallelupplagan ¹⁾ . Sohlberg, Praktisk lärokurs i planimetri och stereometri.	Nyström, Sifferräknelära. Lindman, Euklides 4 första böcker. Sohlberg, Praktisk lärokurs i planimetri och stereometri.
Naturvetenskap.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I. Krok—Almquist, Flora.
Historia och geografi.	Odhner, Fäderneslandets historia för skolans lägre klasser. Carlson, Skolgeografi, 1:a kurs., 2:a uppl.	Odhner, Fäderneslandets historia för skolans lägre klasser. Carlson, Skolgeografi, 1:a kurs., 2:a uppl. ¹⁾ .	Odhner, Fäderneslandets historia för skolans lägre klasser. Roth, Geografi för allmänna läroverken, n:o 2.

¹⁾ Införd detta läsår. ²⁾ Lärjungarna behöfva ej ega detta arbete, chunn det vid undervisningen begagnas.

Fjärde realklassen.	Fjärde latin- och real- klassen.	Femte realklassen.	Femte latinklassen.
Östrand, Katekesen. Lemke, Öfersikt af de bibliska böckernas innehåll.	Östrand, Katekesen. Lemke, Öfersikt af de bibliska böckernas innehåll.	Östrand, Katekesen. Lemke, Öfersikt af de bibliska böckernas innehåll.	Östrand, Katekesen. Lemke, Öfersikt af de bibliska böckernas innehåll.
Sundén, Språklära i sammandrag. Läsebok för folkskolan. Runeberg, Fänrik Ståls sägner. Ekmark, Läsebok för IV kl. ²⁾ .	Sundén, Språklära i sammandrag. Läsebok för folkskolan. Runeberg, Fänrik Ståls sägner. Fryxell, Gustaf II Adolf ²⁾ .	Sundén, Språklära i sammandrag. Runeberg, Fänrik Ståls sägner. Björnin, Finska kriget ²⁾ .	Sundén, Språklära i sammandrag. Läsebok för folkskolan. Runeberg, Fänrik Ståls sägner. Björnin, Finska kriget ²⁾ .
	Törneblad—Lindroth, Språklära. Törneblad, Elementararbok.		Törneblad—Lindroth, Språklära. Törneblad, Cornelius Nepos. Törneblad, Extemporaliebok ²⁾ .
Calwagen, Språklära. Calwagen, Läsebok, 5:e uppl. Calwagen, Öfersättnings- öfningar ²⁾ .	Calwagen, Språklära. Calwagen, Läsebok. Calwagen, Öfersättnings- öfningar ²⁾ .	Calwagen, Språklära. Calwagen, Läsebok. Calwagen, Öfersättnings- öfningar ²⁾ .	Calwagen, Språklära. Calwagen, Läsebok. Calwagen, Öfersättnings- öfningar ²⁾ .
		Ploetz, Grammatik, bearb. af Elmqvist.	Ploetz, Grammatik, bearb. af Elmqvist.
Calwagen, Språklära. Calwagen, Elementar- och läsebok.		Calwagen, Språklära. Calwagen, Elementar- och läsebok.	
Nyström, Sifferräknelära. Strömer, Euklides elementa. Haglund, Algebra.	Nyström, Sifferräknelära. Strömer, Euklides elementa. Haglund, Algebra. Haglund, Exempelsamling ²⁾ .	Nyström, Sifferräknelära. Strömer, Euklides elementa. Haglund, Algebra.	Nyström, Sifferräknelära. Strömer, Euklides elementa. Haglund, Algebra. Haglund, Exempelsamling ²⁾ . Todhunter, Problemsamling ²⁾ .
Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I, II. Krok—Almquist, Flora.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I, II. Krok—Almquist, Flora.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I, II. Krok—Almquist, Flora.	Almquist—Lagerstedt, Natur- kunnighet I, II. Krok—Almquist, Flora.
Pallin, Allmän historia för mellanklasserna. Roth, Geografi för allmänna läroverken, n:o 2.	Pallin, Allmän historia för mellanklasserna. Roth, Geografi för allmänna läroverken, n:o 2.	Pallin, Allmän historia för mellanklasserna. Roth, Geografi för allmänna läroverken, n:o 2.	Odhner, Fäderneslandets historia för skolans lägre klasser. Pallin, Allmän historia för mellanklasserna. Roth, Geografi för allmänna läroverken, n:o 2.

b) för klasserna 6—7.

Läroämnen.	Nedre sjetta realklassen.	Nedre sjetta latinklassen.	Öfre sjetta realklassen.
Kristendom.	Nissen, Kyrkohistoria.	Lika med reallinien.	Norbeck, Teologi ¹⁾ . Nissen, Kyrkohistoria ¹⁾ .
Modersmålet.	Tegnér, Frithiofs saga.	Lika med reallinien.	Warburg, Litteraturhistoria ²⁾ . Bjursten, Läsebok ²⁾ . Hammerich, Läsebog ²⁾ .
Latin.		Törnebladh—Lindroth, Språklära. Törnebladh, Extemporaliebok ²⁾ . Hägström, Cæsar, De bello gallico. Törnebladh, Ovidii Metamorfoser.	
Grekiska.		Löfstedt, Gramm. Peterson, Öfningsbok. Aulin, Xenofons Anabasis.	
Tyska.	Müller, Aus demselben Holze ¹⁾ .	v. Wildenbruch, Vergnügen auf dem Lande ¹⁾ .	Schupp, Kaiser Wilhelm I ¹⁾ . Riehl, Drei Novellen ¹⁾ .
Franska.	Ploetz—Elmqvist, grammatik. Widholms mindre gramm. Erckman—Chatrian, Histoire d'un Conscrit. Storm, Dialogues français.	Ploetz—Elmqvists och Widholms grammatik. Bergman, Berättelser af franska förf.	Widholms mindre grammatik. Erckmann—Chatrian, Histoire d'un Conscrit. Storm, Dialogues français.
Engelska.	Calwagen, Språklära. Calwagen, Översättningsöfningar ¹⁾ . Morén, Läsebok.	Mathesius, Elementarbok. Calwagen, Kortfattad grammatik. Sturzen-Becker, Läsebok I.	Calwagen, Språklära. Sturzen-Becker, Läsebok II. Calwagen, Engelskt talspråk ²⁾ .
Matematik.	Hellgren, Euklides' 6:te bok. Hultman, Proportionslära. Haglund, Lärobok i Algebr. Haglund, Algebr. exempelsaml.	Strömer, Euclidis elementa. Haglund, Algebr. exempelsaml. Hultman, Proportionslära.	Hellgren, Euklides' 6:te bok. Tham, Planimetri. Haglund, Algebr. exempelsaml. Wackerbarth, Logaritmtabeller.
Naturvetenskap.	Almquist—Lagerstedt, Naturkunnighet I. Almquist, Botanik. Krok—Almquist, Flora. Wijkander, Lärobok i Fysik ¹⁾ . Almquist—Nordenstam, kemiska försök, h. 1. Berwald, Lärobok i oorg. kemi.	Almquist—Lagerstedt, Naturkunnighet I. Almquist, Botanik. Krok—Almquist, Flora. Wijkander, Fysikens grunder ¹⁾ .	Almquist—Lagerstedt, Naturkunnighet I. Almquist, Botanik. Krok—Almquist, Flora. Floderus, Fysik. Berwald, Lärobok i oorg. kemi.
Historia och geografi.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Nya tidens historia. Roths mindre geografi.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Schotte, Gamla tidens historia.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Nya tidens historia. Roths större geografi.
Filosofisk propedeutik.			

¹⁾ Införd detta läsår.²⁾ Lärjungarne behöfva ej ega detta arbete, ehuru det vid undervisningen begagnas.

b) för klasserna 6—7.

Öfre sjetta latinklassen.	Nedre sjunde realklassen.	Nedre sjunde latin-klassen.	Öfre sjunde klassen.
Lika med reallinien.	Norbeck, Teologi.	Lika med reallinien.	Norbeck, Teologi. Nissen, Kyrkohistoria.
Lika med reallinien.	Warburg, Litteraturhistoria ²⁾ . Bjursten, Läsebok ²⁾ . Hammerich, Läsebog ²⁾ .	Lika med reallinien.	Clæson, Litteraturhistoria ²⁾ . Bjursten, Läsebok ²⁾ . Hammerich, Läsebog ²⁾ .
Törnebladh—Lindroth, Språklära. Törnebladh, Extemporaliebok ²⁾ . Hägström, Cæsar, De bello gallico. Törnebladh, Ciceros Orat. select. Törnebladh, Livius. Törnebladh, Virgili Aeneid.		Törnebladh—Lindroth, Språklära. Törnebladh, Extemporaliebok ²⁾ . Törnebladh, Livius. Törnebladh, Virgili Aeneid. Klingberg, Cicero de senectute. Fahlerantz, Horatius.	Törnebladh—Lindroth, Språklära. Törnebladh, Livius. Klingberg, Cicero de senectute. Fahlerantz, Horatius.
Löfstedt, Gramm. Aulin, Xenofons Anabasis. Dalsjö och Knös, Homeri Odysse.		Löfstedt, Gramm. Aulin, Xenofons Anabasis. Dalsjö, Homeri Odysse.	Löfstedt, Gramm. Aulin, Xenofons Anabasis. Dalsjö, Homeri Odysse.
Abeken, Eine Nacht. Moser och Schönthan, Krieg im Frieden ¹⁾ .			
Widholms mindre grammatik. Bergman, Berättelser af franska förf.	Widholms mindre gramm. Prosper Mérimée, Colomba. Storm, Dialogues français.	Widholms mindre gramm. Svensson, Souvestre, Au coin du feu. Dessutom för B-linien: Scribe, Le verre d'eau ²⁾ .	Widholms mindre gramm. Daudet, Contes choisis. Dessutom för B-linien: Sandeau, Mademoiselle de la Seiglière ²⁾ .
Calwagen, Språklära. Sturzen-Becker, Läsebok I. Calwagen, Engelskt talspråk ²⁾ .	Calwagen, Språklära. Calwagen, Engelskt talspråk. Morén, Översättningsprof till mogenhetsexamen. Sturzen-Becker, Läsebok II.	<i>B-linien:</i> Calwagen, Språklära. Sturzen-Becker, Dickens, A Christmas Carol. Macaulay, Frederic the great ²⁾ .	<i>A-linien:</i> Calwagen, Elementarbok och Språklära. <i>B-linien:</i> Calwagen, Språklära. Sturzen-Becker, Läsebok II.
Hellgren, Euklides 6:te bok ¹⁾ . Hultman, Proportionslära. Haglund, Algebr. exempelsaml.	Strömer, Euclidis elementa. Haglund, Algebr. exempelsaml. Guldberg, Stereometri. Phragmén, Trigonometri. Lindelöf, Analytisk geometri. Wackerbarth, Logaritmtabeller.	Strömer, Euclidis elementa. Haglund, Algebr. exempelsaml. Dessutom för B-linien: Logaritmtabeller (af Bergstrand, Wackerbarth m. fl.).	Strömer, Euclidis elementa. Haglund, Algebr. exempelsaml. Dessutom för B-linien: Logaritmtabeller (af Bergstrand, Wackerbarth m. fl.).
Almquist—Lagerstedt, Naturkunnighet I. Almquist, Botanik. Krok—Almquist, Flora. Floderus, Fysik.	Almquist, Botanik. Krok—Almquist, Flora. Floderus, Fysik.	Floderus, Fysik.	Floderus, Fysik.
Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Medeltidens historia.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Nya tidens historia.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Nya tidens historia.	Odhner, Sveriges, Norges och Danmarks historia för skolans högre klasser. Pallin, Nya tidens historia.
	Sjöberg—Klingberg, Logik.	Sjöberg—Klingberg, Logik.	Sjöberg—Klingberg, Logik. D:o Antropologi.

II. Lärokurser läsåret 1891—92.

a) för klasserna 1—5.

Läroämnen.	Första klassen.	Andra klassen.	Tredje klassen.
Kristendom.	Katekesen, 1 hufvudst., Bibl. historia, berättelser ur gamla testamentet. Bibelläsning. 4 psalmer. 3 timmar. Fogelberg (1 a). Rönholm (1 b).	Katekesen, 2 hufvudst. Bibl. historia, berättelser ur nya testamentet. 3 psalmer. Bibelläsning. 3 timmar. Pettersson (2 a). Göthe (2 b). Walin (2 c).	Katekesen, 3—5 hufvudst. Repetition af bibl. hist. Läsning af valda stycken ur gamla och nya testamentet; 4 psalmer ur Sv. psalmboken. 3 timmar. Widebeck (3 a). Berglund (3 b).
Modersmålet.	Innanläsning, rättskrifningsregler och rättskrifningsöfningar. 5 timmar. Fogelberg (1 a). Rönholm (1 b).	Innanläsnings-, rättskrifnings- och satsöfningar; muntligt återgivande af lästa stycken. Det viktigaste af formläran och af läran om satsens delar. 6 timmar. Aulin (2 a). Göthe (2 b). Walin (2 c).	Läsning af valda stycken i bunden och obunden form; muntligt återgivande af lästa stycken. Formläran, det viktigaste af sats- och interpunktionsläran. Rättskrifningsöfningar. Översättu. från tyska och skriftligt återgivande af berättelser. 6 timmar. Widebeck (3 a). Olsson (3 b).
Latin.			
Tyska.	Första afd. af elementar- och läsebok jämte motsvarande delar af språkläran. Öfning i särskiljande af ordklasserna och den enkla satsens delar. 6 timmar. Fogelberg (1 a). Rönholm (1 b).	Andra afdelningen af elementar- och läsebok. Det viktigaste af formläran. Extemporalier och skrifningar å lärorummet. Kursivläsning 26 sid. (2 b). 7 timmar. Aulin (2 a). Göthe (2 b). Walin (2 c).	Tredje afdelningen af elementar- o. läsebok. Formlära. Muntl. och skriftl. översättningar till tyska å lärorummet. 7 timmar. Widebeck (3 a). Olsson (3 b).

Fjärde realklassen.	Fjärde latin- och realklassen.	Femte realklassen.	Femte latinklassen.
Katekesen, 1 och 2 hufvudst. Läsning af Matth. ev. Psalmerna ur svenska psalmboken. 2 tim. Pettersson.	Katekesen, 1 och 2 hufvudst. Läsning af Matth. ev. Psalmerna 55 och 118 i Svenska psalmboken. 2 tim. Vessberg.	Katekesen, 3—5 hufvudst. Matth. evang. avslutadt. Valda stycken ur gamla testamentet (Dav. ps. 1, 32, 139. Es. 53) samt psalmer i svenska psalmboken (53, 77, 93, 210). 2 tim. Berglund.	Lika med reallinien. 2 tim. Berglund.
Läsning af valda stycken, särskildt Fänrik Ståls sägner, jämte underr. om förf. Nödiga upplysningar ur versläran. Muntligt återgivande af lästa stycken; sats- och interpunktionslära. Rep. af formläran. Delar af syntaxen. Berättelser. Rättskrifningsöfningar. En uppsats hvar annan vecka. 4 tim. Pettersson.	Läsning ur Fänrik Ståls sägner och Ekmarks läsebok. Nödiga upplysningar ur versläran. Uppläsning af fritt valda stycken; sats- och interpunktionslära. Läsning af det viktigaste i syntaxen. Formläran delvis rep. Rättskrifningsöfningar. En uppsats hvar annan vecka. 4 tim. Vessberg.	Läsning af Fänrik Ståls sägner. Öfning i muntlig framställning. Praktiska satsöfningar och i sammanhang därmed rep. af grammatikens viktigaste delar. En uppsats eller öfers. hvar annan vecka. Rättskrifningsöfningar. 3 timmar. Friesen (2 t.). Walin (1 t.).	Läsning af Fänrik Ståls sägner. Öfn. i muntl. framställning med noggrannare aktgivande på språkriktigheten. Rep. af formläran och satsläran samt praktiska satsöfningar. En uppsats hvar annan vecka. Rättskrifningsöfningar. 3 tim. Ruus.
	Största delen af elementarboken; det viktigaste af formläran. Nödiga regler ur syntaxen (muntl.). Skriftliga översättu. till latin å lärorummet hvarje vecka. 8 tim. Walin.		Cornelius Nepos: Themistocles, Cimon och Epaminondas. Rep. af formläran; af syntaxen företrädesvis läran om kasus. Extemporalier och skriftliga öfningar. 8 tim. Ruus.
Calwagens läsebok, 59 sid. Rep. af formläran. Syntaxen: om infinitiven, participiet, artikeln, nom. och gen. vid subst. Hvar annan vecka skriftligen en översättning till tyska eller reproduktion af läst stycke. 5 tim. Brate.	Omkring 50 sid. i läseboken; kursivläsning. Det viktigaste af syntaxen till adverbena och rep. af formläran. Ett hemtema hvar annan vecka. Muntligt återgivande på tyska af lästa stycken. Realisterna dessutom extemporal. och omkr. 10 sid. i läseb. muntl. återgifna på tyska. 4+1 tim. Nordenson.	Calwagens läsebok 30 sidor jämte kursivläsning. Berättelser. Formlära och syntax jämte muntliga öfningar och samtal. Ett hemtema hvar annan vecka. 4 tim. Ruus.	Calwagens läsebok 30 sidor jämte några poetiska stycken. Berättelser. Formlära o. syntax jämte muntliga öfningar och samtal. Ett hemtema hvar annan vecka. 3 tim. Ruus.

Läroämnen.	Första klassen.	Andra klassen.	Tredje klassen.
Franska.			
Engelska.			
Matematik.	De fyra räknesätten med hela tal samt addition och subtraktion i decimalbråk; tillämpning på sorter; metersystemet; hufvudräkning. 4 timmar. Fogelberg (1 a). Rönholm (1 b).	Afslutning af decimalbråk; sorter; addition och subtraktion i vanliga bråk. Förberedande åskådningslära. 5 timmar. Aulin (2 a). Gustafsson (2 b). Olsson (2 c).	Bråk, regula de tri och intresseräkning. Åskådningslära, tillämpad på planimetriska och stereometriska uppgifter. Euklides I, 1, 4—6, 8—20. Exkursjon för fältmätning. 5 timmar. Widebeck (3 a). Gustafsson (3 b).
Naturvetenskap.	Läran om människan. Det viktigaste af läran om växtens yttre organ efter lefvande växter. 2 tim. Krok.	Beskrifning af några ryggradsdjur såsom typer för vertebraternas klasser och viktigaste ordningar. Det viktigaste af läran om växtens yttre organ efter lefvande växter. Exkursjoner. 2 timmar. Aulin (2 a o. 2 b). Krok (2 c).	Beskrifning af några ryggradslösa djur samt kort öfversikt af de ryggradslösa djuren. Undersökning af lefvande växter, såväl med afseende på organläran som med hänsyn till hufvudafdelningar och viktigare familjer. Sexualsystemet. Bestämning af växter efter nämnda system. Exkursjoner. 2 tim. Aulin.
Historia och geografi.	Svensk historia till Gustaf Vasa. Det allmännaste af världsdelarne efter jordgloben. Öfvers. af Europas fysiska geografi. Sveriges, Norges, Danmarks och Rysslands fysiska och politiska geografi. 4 timmar. Fogelberg (1 a). Rönholm (1 b).	Svensk historia från Gustaf Vasa till 1718. Europas fysiska och politiska geografi från och med Mellaneuropa till och med de Brittiska öarna. 5 timmar. Pettersson (2 a o. 2 c). Göthe (2 b).	Svensk historia från 1718 till närv. tid. jämte rep. De främmande världsdelarnes geografi; rep. af Europas geografi (3 b endast delvis). 5 timmar. Widebeck (3 a). Olsson (3 b).

Fjärde realklassen.	Fjärde latin- och realklassen.	Femte realklassen.	Femte latinklassen.
		Ploetz—Elmqvist, grammatik, 60 lekt. jämte de regelbundna verben samt de sammanhängande styckena. Memorering. 4 tim. Nordenson.	Ploetz—Elmqvist, grammatik, 60 lekt. jämte hjälpverben och de fyra konjugationerna. 3 tim. Ruus.
Calwagens elementar- och läsebok, andra afdelu., 30 sid. De viktigaste uttalsreglerna. Formläran. Vokabelläsning. 5 tim. Brate.	Omkring 50 sid. i Calwagens elementar- och läsebok. Muntl. återgivande på engelska af lästa stycken. Memorering. Formlära. 5 tim. Nordenson.	Calwagens elementar- och läsebok, 42 sid. Det viktigaste af syntaxen med tillämpningsöfningar jämte rep. af formläran. Skrifningar på lärorummet. Muntl. återgivande på engelska af lästa stycken. Memorering. 4 tim. Nordenson.	
Rep. af decimalbråk och allm. bråk med tillämpn. på regula de tri och intresseräkning. Euklides I, 21—II, 14. Rep. af Euklides I, 1—20. Algebr. uttryck af helt tals form. Geometrisk teckning. 6 tim. Gustafsson.	Rep. af decimalbråk och allm. bråk med tillämpning på regula de tri och intresseräkning. Euklides I, 21—II, 14. Rep. af Euklides I, 1—20. Algebra, de fyra räknesätten af helt tals form. För realisterna dessutom geometrisk teckning. 5+1 tim. Gustafsson.	Rep. af den föregående geometr. och algebr. kursen. Euklides, III och IV. Intrasse- och bolagsräkning. Algebr. uttryck af bråkform. Lättare ekv. o. probl. af första gr. Geom. teckning med anslutning till det lästa. 6 tim. Balke.	Aritmetik: fortsättn. af bråkräkning med tillämpningar. Algebra: bråkräkning samt lättare ekvationer af första graden jämte problem. Geometri: Euklides III och IV samt rep. af I och II jämte problemlösning. Exkursjon för fältmätning. 5 tim. Meyer.
De första elementen af fysik och kemi. Kort öfversikt af däggdjur och fåglar samt 80 allmänna växter, tillhörande klasserna 2—6, 8, 10, 12—17, 19—23 af Linnés system. Det allmännaste om växtens yttre organ. Exkursjoner. 3 tim. Krok.	Lika med reallinien. 2+1 tim. Krok.	Grunddragen af läran om jorden samt det allmännaste af läran om himlakropparna. Kort öfversikt af de kallblodiga djuren samt af växtriket; det allmännaste om växtens yttre och inre organ. Exkursjoner. 3 tim. Krok.	Lika med reallinien. 2 tim. Krok.
Gamla tidens och medeltidens hist. Europas geografi. 5 tim. Pettersson.	Lika med reallinien. 5 tim. Vessberg.	Nyare tidens hist. till 1815. Rep. af Svensk hist. från Gustaf Vasa. De främmande världsdelarnes geografi. 4 tim. Vessberg.	Nyare tidens hist. till 1815. Repet. af Sveriges hist. från Gustaf Vasa. De främmande världsdelarnes geografi. 4 tim. h. t. Höjer. v. t. Munthe.

b) för klasserna 6—7.

Läroämnen.	Nedre sjette realklassen.	Nedre sjette latinklassen.	Öfre sjette realklassen.
Kristendom.	Kyrkohist. till reformationen. Apostlagerningarna 1—18. 2 tim. Berglund.	Lika med nedre sjette realklassen. 2 tim. Berglund.	Kyrkohistorien från och med reformationen. Dogmatikens 3 första kap. Apostlagern. kap. 16—28 samt en del af Hebreerbrevet. 2 tim. Berglund.
Modersmålet.	Läsning af Frithiofs saga i förening med framställning af nordiska mytologien. En uppsats hvar annan vecka. 2 tim. Fogelberg.	Lika med nedre sjette realklassen. 2 tim. Olsson.	Läsning af valda stycken ur svenska litteraturen jämte öfversikt af dennas historia till Dalinska tidehvarvet. Stycken af dansk och norsk litteratur. En uppsats hvarannan vecka. 2 tim. Rönholm.
Latin.		Cæsar, de bello gallico, första boken; Ovidius, omkring 500 verser. Rep. af formläran; af syntaxen företrädesvis läran om <i>att-satser</i> och <i>oratio obliqua</i> . Rep. af kasusläran. Extemporalier. Ett hemtema hvarje vecka. 8 tim. Östervall.	
Grekiska.		Läsöfningar efter Petersson: Xenofons Anabasis, kap. I. Det viktigaste af formläran till verben på <i>-μτ</i> . 6 tim. Östervall.	
Tyska.	Grammatik: syntaxen. Ett hemtema hvar annan vecka. Müller, Aus demselben Holze. 2 tim. Brate.	v. Wildenbruch, Vergnügen auf dem Lande. Grammatik muntligt meddelad. 1 tim. Brate.	Riehl, Drei Novellen, afsl. Schupp, Kaiser Wilhelm I, börjad. Grammatik: syntaxen. 2 tim. Brate.
Franska.	Ploetz—Elmqvist, grammatik, 61—105; oregelb. verb. Erekmanu—Chatrian, Histoire d'un Conserit, 45 sid. Mindre profskrifningar å lärorummet. Storm, Dialogues français, 20 s. Memorering. 4 tim. Svensson.	Bergmans läsebok, 54 sidor. Ploetz—Elmqvist, gramm., 9 lektioner. Widholms gramm., de regelbundna och oregelbundna verben och indikativens tempora samt läran om konjunktiven i objekts- och subjektssatser. Memorering af 9 sid. 3 tim. Zethräus.	Grammatik: pron., tempusläran, subjunctif, oregelb. verb. Erekmanu—Chatrian, Histoire d'un Conserit, 130 sid. Memorering. Skrifningar på lärorummet. Storm, Dialogues français, 10 s. Kursivläsning. 4 tim. Svensson.

Öfre sjette latinklassen.	Nedre sjunde realklassen.	Nedre sjunde latinklassen.	Öfre sjunde klassen.
Lika med reallinien. 2 tim. Berglund.	Dogmatik, kap. 5—9 samt 11. Joh. ev. kap. 1—12. 2 tim. Berglund.	Lika med reallinien. 2 t. (gem. m. R. 7:1) Berglund.	Kyrkohistoria och dogmatik ånyo genomgångna samt Romarebrevet. 2 tim. Berglund.
Lika med reallinien. 2 tim. Brate.	Litteraturhistoria från Dalin till Nya Skolan jämte dithörande läsning. En uppsats hvarannan vecka. Disputations-, diskussions- och talöfningar samt förberedda föredrag. 2 tim. h. t. Höjer. v. t. Munthe.	En uppsats hvarje månad; för öfrigt lika med reallinien. 2 t. (gem. m. R. 7:1) h. t. Höjer. v. t. Munthe.	Litteraturhistorien avslutad jämte läsning af svensk litteratur. En uppsats hvarje månad. 2 tim. Höjer.
Cæsar, de bello gallico, andra boken, 20 kap. Cicero, 1:sta och 3:dje Catilinariska talen; Livius 1, 1—12; Virgili Acneid I. Formläran rep. Största delen af syntaxen genomgången; prosodik och metrik. Extemporalier. Ett hemtema hvarje vecka. 8 tim. Östervall.		Livius, första boken avslutad; Virgili Acneid II; Cicero, De Senectute I—XI. Horatii oden 1, 1—10. Grammatiken, hufvuds. läran om modus. Extemporalier. Ett hemtema hvarje vecka. 8 tim. Lundman.	Livius II o. (extempor.) halfva III. Horatii oden I och II. Grammatikens viktigaste delar muntl. o. genom extemporalier repeterade. Ciceros De senectute avslutad. Ett hemtema hvarje vecka. 8 tim. Friesen.
Xenofons Anabasis I. Homeri Odysse, 90 vers. af första sången. Rep. af formläran; det viktigaste af syntaxen till läran om verbet. 6 tim. Lundman.		Xenofons Anabasis II—III. Homeri Odysse, 2 sånger. Formlära, rep.; syntax, läran om verbet. Homerisk formlära. 6 tim. Lundman.	Xenofons Anabasis IV. Homeri Odysse III och VI. Rep. af det viktigaste af grammatiken. 6 tim. Göthe.
Grammatik: syntaxen. Lokutioner. Abeken, Eine Nacht, slutet, 10 sid. Moser och Schönthan, Krieg im Frieden. 1 tim. Brate.			
Bergmans läsebok, 60 sid. Verbets tempora och modi från conditionalis till prepositionerna. Memorering, 14 sid. 3 tim. Zethräus.	Grammatik: syntaxen forts. Öfversättning: Colomba. Kursivläsning 87 sid. Storm, Dialogues français, 30 sid. Memorering. Ett hemtema hvarannan vecka. 5 tim. Svensson.	Au coin du feu, enl. Svenssons uppl., 60 sid. Particip, adverb och pronomina till de possessiva jämte rep. af indikativen, konjunktiven och infinitiven. Memorering af 14 sid. Ett hemtema hvarannan vecka. 3 tim. Zethräus. B-linien dessutom kursivläsning i Le verre d'eau, 30 s. 1 tim. Zethräus.	Daudet, Contes choises, 65 s. jämte memorering 10 s. Rep. af grammatik jämte öfningar. Ett hemtema hvarannan vecka. 3 tim. Zethräus. B-linien dessutom kursivläsning, 40 s. i Sandeau, Mademoiselle dela Seglière. 1 tim. Zethräus.

Läroämnen.	Nedre sjette realklassen.	Nedre sjette latinklassen.	Öfre sjette realklassen.
Engelska.	Grammatik: syntax till läran om hjälpverben (med undantag af kasusläran); oregelb. verb; skrifning på svarta taflan. Moréns läseb., 2:a afd., 52 sid. Memorering. Ett hemtema i månaden. 3 tim. Gustafsson.	Mathesii elementarbok. Sturzen-Beckers läsebok, 24 sid. Ut-talslära (muntl.); formlära (Calwagen); memorering. Muntligt återgifvande på engelska af lästa stycken. 3 tim. Nordenson.	Grammatik: syntax (med undantag af kasusläran); skrifning på taflan. Översättning: Sturzen-Beckers läsebok, II, 60 s. Kursivläsning 20 s. Calwagen, Talspråk 25 st. Ett hemtema i månaden. 3 tim. Svensson.
Matematik.	Algebra: Rep. af den föreg. kursen, ekvationer af första gr. jämte probl. Geometri: Hultmans proportionslära, Euklides' 6:te bok påbörjad. En uppsats i månaden. 7 tim. Meyer.	Rep. af den föregående geometr. och algebr. kursen. Ekvationer af första graden jämte probl. forts. Hultmans proportionslära. 3 tim. Meyer. B-linien dessutom geometr. öfningssatser. 1 tim. Meyer.	Rep. af Euklides' 6:te bok jämte öfningssatser. Geometriska orter. Konstr. af algebraiska uttryck. Planimetri. Kvadratrötter. Ekvationer af 2:dra graden med en och flere obekanta jämte problem. Ekvationer af högre gradtal, som kunna lösas som kv. af 2:dra graden. Radikaler, potenser och logaritmer. En uppsats i månaden. 7 tim. Balke.
Naturvetenskap.	Naturalhistoria: Öfversikt af växtrikets viktigaste familjer påbörjad. Läran om människokroppens byggnad påbörjad. Exkursioner. 1 tim. Krok. Fysik: Allmän fysik samt statik med försök och problemlösning. 3 tim. Meyer. Kemi: Almqvist—Nordenstam, kurs af kemiska försök; Berwalds kemi till haloiderna. 2 tim. Balke.	Lika med reallinien. 1 tim. Krok. Fysik: Kroppars allmänna egenskaper, fasta och flytande kroppars jämvikt. 1 tim. Balke.	Naturalhistoria: Öfversikt af växtrikets viktigaste familjer forts. (Succulentæ—Amentaceæ). Läran om människokroppens byggnad och förrättningar avslutad. Exkursioner. 1 tim. Krok. Fysik: Värmelära; magnetism; elektricitet till elektromagnetismen. 3 tim. Balke. Kemi: Från saltbildarne t. o. m. ammoniumföreningarna, med utlemnande af tenn, antimon, arsenik och vismut; det viktigaste af den organiska kemien. 2 tim. Balke.
Historia och geografi.	Allm. hist.: Nyare tiden, 1:sta per. Sv. hist.: Öfversikt af forntiden och medeltiden; nyare tiden 1521—1611. Geogr.: Sverige, Norge, Danmark och Ryska riket. 3 tim. Vessberg.	Gamla tidens historia. Svensk hist. till Gustaf Vasa. 3 tim. h. t. Höjer. v. t. Munthe.	Allm. hist. Nyare tiden, 2:dra per. till den »upplysta despotismen». Sv. historia: 1611—1718. Geogr.: Europa fr. o. m. Ryska riket. 3 tim. Vessberg.
Filosofisk propedeutik.			

Öfre sjette latinklassen.	Nedre sjunde realklassen.	Nedre sjunde latin-klassen.	Öfre sjunde klassen.
Sturzen-Beckers läsebok, omkr. 50 sid. Det viktigaste af syntaxen. Memorering. Kursivläsning. Muntligt återgifvande på engelska af lästa stycken. 3 tim. Nordenson.	Grammatik: formläran och det viktigaste af syntaxen repeterade. Sturzen-Beckers läsebok II, 70 sid. Kursivläsning. 50 sid. Engelskt talspråk 20 st. Memorering och skriföfningar på lärarummet. 3 tim. Svensson.	B-linien: A Christmas Carol, Sturzen-Beckers uppl., 50 s. jämte kursivläsning i Frederic the Great, 12 sid. Gramm. oregelb. verben. Memorering af 10 sid. 2 timmar Zethræus. A-linien: Calwagens elementarbok. Öfvers. 72 sid. Grammatik, formläran. Memorering af 12 sid. 2 tim. (friv.) Zethræus.	B-linien: Sturzen-Beckers läsebok, 50 sid.; kursivläsning, 10 s. Rep. af grammatiken. 2 timmar. Zethræus. A-linien: Det viktigaste af formläran o. syntaxen. Macaulay, Frederic the great, 60 s. 2 tim. (friv.) Svensson.
Proportionsl. Euklides' 6:te bok påbörjad. Ekvationer af första graden med en o. flera obekanta jämte problem, kvadratrötter. Ekvationer af andra graden påbörjade. 3 tim. Meyer. B-linien dessutom geom. öfningssatser samt läran om radikaler och potenser. 1 tim. Meyer.	Proportionslärans tillämpning på plangeometrien avslutad. Stereometri. Trigonometri. Analytisk geometri, läran om punkten och räta linien. Planimetr. o. stereometr. räkneppgifter. Läran om serier jämte tillämpningar. En uppsats hvarannan vecka. 7 tim. Lundberg.	Proportionslärans tillämpning på plangeometrien. Ekvationer af andra graden med en obekant jämte problem. 3 tim. Lundberg. B-linien dessutom potenser och logaritmer. 1 tim. Lundberg.	Rep. af geometrien. Planimetriska beräkningar. Afslutning af algebran. 3 tim. Lundberg. B-linien dessutom logaritmer och serier. 1 tim. Lundberg.
Naturalhistoria: Öfversikt af växtrikets viktigaste familjer avslutad. Läran om växtens samt människokroppens byggnad och förrättningar avslutad. Exkursioner. 1 tim. Krok. Fysik: Hydrostatik och aërostatik samt början af värmeläran. 1 tim. Meyer.	Naturalhistoria, öfversikt af de viktigaste familjerna forts. (Monocotyledones—Gymnospermæ). Däggdjuren. Exkursioner. 1 tim. Krok. Fysik: Afslutning af elektricitetsläran. Akustik. Optik. Problemlösning. 3 tim. Lundberg.	Fysik: Akustik, optik och värmelära. 2 tim. Lundberg.	Fysik: Läran om elektricitet och magnetism. Repetition. 2 tim. Lundberg.
Medeltidens hist. Svensk hist. från Gustaf Vasa till Kristina. 3 tim. h. t. Höjer. v. t. Munthe.	Allmän historia: Nyare tiden till 1815. Svensk hist.: 1718—1818. Geografi: Europa avslutad (fr. o. m. Italien); de främmande världsdelarne. 3 tim. Vessberg.	Nyare tidens historia till 1789. Svensk historia från Kristina till Frihetstiden. 3 tim. h. t. Höjer. v. t. Munthe.	Nyare tidens hist. från 1879 till nuvarande tid. Svensk hist. från och med frihetstiden till när. tid. Svensk statskunskap. Rep. af svenska och nyare hist. 3 tim. Höjer.
	Logiken avslutad. 1 tim. Friesen.	Gemens. med R. 7:1. 1 tim. Friesen.	Logiken och antropologien avslutade och repeterade. 1 tim. Friesen.

5. Följande nya böcker hafva under läsåret införts i nedanstående klasser, nämligen:
Nissen, Kyrkohistoria i R. 6: 2 (förut införd i R. 6: 1).

Norbeck, Teologi i R. 6: 2.

Sundén, Ny rättskrifningslära, 2:dra uppl. i kl. 3.

Calwagen, Tysk elementar- och läsebok i kl. 3 (förut införd i kl. 2).

Müller, Aus demselben Holze i R. 6: 1.

v. Wildenbruch, Vergnügen auf dem Lande i L. 6: 1.

Riehl, Drei Novellen i R. 6: 2 (förut i R. 6: 1).

Schupp, Kaiser Wilhelm I i R. 6: 2.

Moser och Schöntan, Krieg im Frieden i L. 6: 2.

Calwagen, Engelska översättningsöfningar i R. 6: 1.

Berg, A., Räknelära för de allm. läroverken, parallellupplagan, i kl. 2 (förut i kl. 1).

Hellgren, Euklides' 6:te bok i L. 6: 2.

Wijkander, Lärobok i fysik i R. 6: 1.

» Fysikens grunder i L. 6: 1.

Carlson, E., Skolgeografi, 1:sta kursen, 2:dra uppl. i kl. 2 (förut i kl. 1).

Då klassen R. 7: 1 med detta läsår nybildats vid läroverket, kunna alla där begagnade läroböcker betraktas såsom för klassen nyinförda. De finnas uppräknade i mom. 4.

6. *Välskrifning* har under hela läsåret öfvats i första klassen 2 t. och i andra och tredje klasserna 1 t. i veckan för hvarje afdelning. Ledningen af denna öfning har äfven under detta läsår delvis, med 4 t. i veckan, varit anförtrödd åt f. d. Läroverksadjunkten m. m. S. H. Rathsmann, hvars arvode med vederbörligt tillstånd utgått ur läroverkets materiellkassa.

7. Teckning.

1 (1 t.): teckning på fritt papper efter rät- och krokliniga väggtäflor¹⁾.

2 (1 t.): detsamma som 1²⁾.

3 (1 t.): detsamma som 2 jämte konturteckning af gipsornament samt projektions-teckning af konstindustriella föremål.

R. 4 (2 t.): detsamma som 3. Dessutom (1 t.) geometrisk teckning.

L. 4 (1 t.): frivillig teckning; detsamma som 3³⁾.

R. 5 (2 t.): detsamma som R. 4 jämte svårare uppgifter i projektionsteckning samt teckning efter klots i frontala och sneda ställningar⁴⁾. Dessutom (1 t.) geometrisk teckning.

L. 5 (1 t.): frivillig teckning; detsamma som R. 5⁵⁾.

R. 6: 1 (2 t.): detsamma som R. 5 jämte skuggning af gipsmodeller och föremål ur naturaliesamlingen, figurdelar m. m.⁶⁾

L. 6: 1 B. (2 t.): detsamma som R. 6: 1.

R. 6: 2 (2 t.): detsamma som R. 6: 1 jemte skuggning af gipshufvud.

L. 6: 2 B. (2 t.): detsamma som R. 6: 2.

R. 7: 1 (2 t.): » » R. 6: 2 jämte lavering i sepia.

L. 7: 1 B. (2 t.): » » R. 7: 1.

L. 7: 2 B. (2 t.): » » L. 7: 1 jämte teckning efter landskaps- och figurplanscher.

Grekerna i 6 (1 t.) frivillig teckning detsamma som L. 6 B.

¹⁾ 5 lärjungar hafva tecknat krokliniga väggtäflor. ²⁾ 8 lärjungar hafva tecknat gipsornament.
³⁾ 2 » » skuggat gipsmodeller. ⁴⁾ 4 » » skuggat gipsmodeller.
⁵⁾ 1 lärjunge har » » » ⁶⁾ 1 lärjunge har utfört modelleringar i lera.

Linearritning.

R. 6: 1 (1 t.): uppritning af månghörningar, ellipser, snäcklinier, skalor och ytmönster.

R. 6: 2 (1 t.): grunderna för projektionsritning; uppritning af plansidiga kroppar (prismor, pyramider m. fl.) i lutningar mot projektionsplanen; mätning och uppritning af enklare föremål.

R. 7: 1 (1 t.): projektioner af skärningen mellan solida figurer (cylindern, konen och klotet) framställda i olika planer; mätning och uppritning af detaljer af trappuppgången i läroverksbyggnaden m. m.

8. Sång och musik.

I *sång* hafva lärjungarne varit fördelade i 3 afdelningar.

Lägsta sångklassen (2 t.): läran om noter och pauser, förteckning, intervaller, taktslagning, tonträffning i de flesta dur- och molltonskalor, enstämmig sång efter Normal-sångbok för svenska skolor, utgifven af musklärarne vid Stockholms allmänna läroverk.

Mellersta sångklassen (1 t.): tonträffning i dur och moll, läran om intervaller, musikaliska tecken m. m. samt tvåstämmig sång efter normalsångboken.

Högsta sångklassen (omfattande lärjungar ur klasserna 3—7: 2) (2 t.): fyrstämmig korsång efter Svenska skolkvartetten, utg. af C. J. Berg, A. W. Larsson och Frans Tiger.

Koralsång har öfvats 1 t. i veckan med 1—5 omväxlande.

Musik: Undervisning i orgelspelning har meddelats åt några lärjungar 1 timme i veckan (tisd. kl. 5—6 e. m.).

9. a) *Gymnastik och vapenöfningar vid Södermalms högre läroverk höstterminen 1891 och vårterminen 1892.*

A. Höstterminen 1891.

Lärjungarnes antal och fördelning:

Antalet närvarande lärjungar utgjorde ..... 455.

Bland dem deltog i gymnastiken ..... 397.

Befriade voro 58 (se tab. å sid. 19).

De gymnastiserande voro fördelade i 4 afdelningar:

Första afdelningen: 7: 1, 6: 2 och 6: 1 ..... 79.

Andra » högsta sångklassen i 5—3 ..... 83.

Tredje » öfrige i 5—3 ..... 86.

Fjärde » 2 och 1 ..... 149.

Summa 397.

Dessutom fäktande i 7: 2 ..... 8.

Gymnastik:

Öfningstider:

Första afdelningen ..... tisd., torsd. och fred. kl. 11—12 m.

Andra » ..... tisd., torsd. och fred. kl. 12—1 e. m.

Tredje » ..... månd., onsd. och lörd. kl. 12—1 e. m.

Fjärde » ..... månd., onsd. och lörd. kl. 11—12 m.

Vapenöfningar:

7: 2 (sabelfäktning) ..... tisd. kl. 3—4 e. m.

7: 1 (florettpäktning) ..... onsd. kl. 3—4 e. m.

7: 2 och 7: 1 (florettpäktning) ..... fred. kl. 3—4 e. m.

6: 2 (florettpäktning) ..... månd. kl. 3—4 e. m.

6: 1 (florettpäktning) ..... lörd. kl. 3—4 e. m.

Under gymnastiklektionerna har ungefär en tredjedel af tiden användts till gymnastik utan, den öfriga till dylik med redskap. Leköfningar hafva egt rum fyra gånger med kl. 2 och 1.

Öfningarna börjades den 14 September och slutades den 16 December; de hafva varit inställda under läkaremönstringarna samt vid de gemensamma skollofven, äfvensom för 1:sta afdelningen under tiden för de utvidgade militäröfningarna.

Öfningarnas inflytande har i allo varit tillfredsställande.

Såsom vikarierande gymnastiklärare har Löjtnant *d'Artagnan Wistrand* tjänstgjort.

B. Vårterminen 1892:

Antalet närvarande lärjungar var..... 448.

Bland dem deltog i gymnastik ..... 384.

Befriade voro 64 (se tab. sid. 19).

Lärjungarne voro i likhet med förut fördelade på 4 gymnastikafdelningar sålunda:

Första afdelningen..... 76.

Andra » ..... 73.

Tredje » ..... 89.

Fjärde » ..... 146.

Summa 384.

Dessutom fäktande i 7: 2 ..... 8.

Med afseende på öfningstider, lekar, öfningarnas inflytande och lärare hafva förhållandena varit alldeles desamma som under höstterminen 1891. Leköfningar hafva försiggått 5 gånger. Öfningarna börjades den 25 Januari och slutades den 21 Maj.

Tabellarisk uppgift å antalet lärjungar, som på grund af nedanstående orsaker icke deltagit i gymnastiköfningarna. **Tab. 2.**

Termin och åldersgrupp.	S j u k d o m a r													Summa i öfningarna icke deltagande lärj.	Hela antalet närvarande lärjungar.
	i syn- och hörselorganerna.	i nervsystemet.	i cirkulationsorganerna.	i andedrättsorganerna.	i matsmältningsorganerna.	i urin- och könsorganerna.	i rörelseorganerna.	missbildning.	bråck.	allmän svaghet.	andra sjukdomar.	Summa.	Andra orsaker.		
Höstterminen 1891.															
Under 15 år.....	2	1	5	—	3	1	3	10	11	2	—	38	—	38	348
15 år eller deröfver.....	—	—	5	1	1	1	1	1	1	1	—	12	8 ¹⁾	20	107
Summa	2	1	10	1	4	2	4	11	12	3	—	50	8	58	455
Vårterminen 1892.															
Under 15 år.....	2	—	2	1	4	—	—	6	6	8	—	29	1	30	277
15 år eller deröfver.....	—	—	11	1	2	—	4	1	4	3	—	26	8 ¹⁾	34	171
Summa	2	—	13	2	6	—	4	7	10	11	—	55	9	64	448

¹⁾ Lärjungarne i 7: 2, som endast deltog i fäktöfningarna.

b) *De särskilda militäröfningarna* enligt Kungl. cirkuläret af den 23 Mars 1870.

A) Vårterminen 1891.

a) Öfningarna fortgingo under tre veckors tid, börjades den 2 och slutades den 23 Maj.

b) Öfningarna leddes af vikarierande gymnastikläraren, Löjtnanten vid Kungl. Nerikes regemente *d'A. Wistrand*.

c) För militäröfningarna användes *sex* timmar i veckan till afdelningsexercis och kompanimanöver. Målskjutningsöfningar hafva ej egt rum under denna tid.

d) I öfningarna deltog följande antal lärjungar, nämligen ur:

7: 1 ..... 9.

6: 2 ..... 14.

6: 1 ..... 32.

L. 5 ..... 9.

R. 5 ..... 23.

Summa 87.

e) Sjunde nedre och sjette klassernas gymnastik- och fäktöfningar, hvilka eljes omfatta en tid af tillsammans 8 timmar i veckan, voro under exercistiden inställda.

f) Torsdagen den 14 Maj företogs en fältmarsch till Nacka, hvarunder, liksom under exercistiden i öfrigt, ungdomen uppförde sig lydaktigt och väl samt med mycket nit och intresse omfattade öfningarna.

B) Höstterminen 1891.

a) Öfningarne fortgingo 3 veckor och 1 dag och börjades den 9 samt slutade den 30 September.

b) Öfningarna leddes af Underlöjtnanten vid Kungl. Svea Lifgarde *J. P. C. v. Plomgren* från och med den 9 till och med den 17 September och därefter till och med den 30 September af Löjtnant *d'A. Wistrand* såsom vikarierande gymnastiklärare vid läroverket.

c) För öfningarna användes 18 timmar i veckan, hvarjämte åt målskjutningsöfningarna samtidigt egnades:

1:o åt skarpskjutningen 12 timmar,

2:o åt salongsskjutningen 19 timmar,

eller tillsammans 31 timmar under hela öfningstiden.

Skjutöfningarna kunde fortgå samtidigt med exercisöfningarna därigenom, att biträdande läraren ledde skjutöfningarna.

d) I öfningarna deltog följande antal lärjungar, nämligen ur:

7: 2 ..... 8.

7: 1 ..... 12.

6: 2 ..... 25.

6: 1 ..... 39.

Summa 84.

e) Sjunde och sjette klassernas gymnastik- och fäktöfningar, hvilka eljes omfatta en tid af tillsammans 8 timmar i veckan, voro under exercistiden inställda.

f) Fredagen den 25 September företogs en utmarsch till Ladugårdsgärdet, där exercis utfördes. Måndagen den 28 September inspekterade Majoren och Riddaren *W. A. G. Nisbeth* skolan, och utfördes därvid såväl exercis som målskjutning med salongsgevärd.

Lördagen den 3 Oktober egde prisskjutning rum å Ladugårdsgärdet samt därefter uppvisning och defilerung å Ladugårdsgärdet inför Generalmajoren *m. m. A. E. Rappe*.

B. Lärarne. 10. Lärarnes tjensteåligganden höstterminen 1891.

Lärarne.	Klassföreståndarskap.	1 a.	1 b.	2 a.	2 b.	2 c.	3 a.	3 b.	R. 4.	L. och R. 4.	R. 5.	L. 5.	R. 6: 1.	L. 6: 1.	R. 6: 2.	L. 6: 2.	R. 7: 1.	L. 7: 1.	7: 2.	Utom läsplånen.	Summa timmar.	Skriflag.	Öfriga åligganden.	
Rektorn, D:r C. v. Friesen											2 Svenska										12	7: 2 Latin.		
Lektorn, D:r M. Höjer	7: 2											4 Hist.		3 Hist.		3 Hist.						20	7: 2 Svenska 7: 1 Svenska	
Lektorn, D:r A. G. Zethraus														3 Franska		3 Franska						20	7: 1 Franska 7: 2 Franska	
Lektorn, D:r E. Lundberg	R. 7: 1																7 Matem. 3 Fysik	4 Matem. 2 Fysik	4 Matem. 2 Fysik			22	R. 7: 1 Matem. upps.	
Lektorn, Teol. Kand. A. F. Berglund								3 Krist.			2 Krist.		2 Krist.	2 Krist.	2 Krist.	2 Krist.						19		Leder morgonbön.
Lektorn, D:r E. Brate	L. 6: 2								5 Tyska 5 Eng.				2 Tyska	1 Tyska	2 Tyska	2 Svenska 1 Tyska						18	R. 4 Tyska L. 6: 2 Svenska R. 6: 2 o. R. 6: 1 Tyska	
v. Lektorn, D:r J. Lundman	L. 7: 1															6 Grek.		8 Latin 6 Grek.				20	L. 7: 1 Latin	
v. Lektorn, Fil. Kand. A. L. Östervall	L. 6: 1															8 Latin 6 Grek.		8 Latin				22	L. 6: 1 Latin L. 6: 2 Latin	
Adjunkten, D:r J. T. Ruus	L. 5										4 Tyska	3 Svenska 8 Latin 3 Tyska 3 Franska										21	L. 5 Svenska L. 5. och R. 5 Tyska	
Adjunkten T. O. B. N. Krok	R. 5	2 Naturl.	2 Naturl.			2 Naturl.			3 Naturl.	3 Naturl.	3 Naturl.	2 Naturl.	1 Nat.-h.	1 Nat.-h.	1 Nat.-h.	1 Nat.-h.	1 Nat.-h.	1 Nat.-h.				22		Exkurs. och gransk. af herb.
Adjunkten, D:r F. R. Aulin	2 a			6 Svenska 7 Tyska 5 Matem. 2 Naturl.	2 Naturl.		2 Naturl.	2 Naturl.														26		Granskning af herb.
Adjunkten, D:r K. S. Widebeck	3 a						3 Krist. 6 Svenska 7 Tyska 5 Hist. 5 Matem.															26		
Adjunkten, Fil. Kand. A. W. Göthe	2 b				3 Krist. 6 Svenska 7 Tyska 5 Hist.														6 Grek.			27		
v. Adjunkten, D:r V. Vessberg	L. o. R. 4									2 Krist. 4 Svenska 5 Hist.	4 Hist.				3 Hist.		3 Hist.		3 Hist.			24	L. och R. 4 Svenska	
v. Adjunkten, Fil. Kand. G. A. Gustafsson					5 Matem.			5 Matem.	6 Matem.	6 Matem.												25	R. 6: 1 Engelska	
Extra läraren, D:r J. P. D. Nordenson										5 Tyska 5 Eng.	4 Franska 4 Eng.			3 Eng.		3 Eng.						24	L. och R. 4 Tyska	
Extra läraren, D:r A. Svensson													4 Franska		4 Franska 3 Eng.		5 Franska 3 Eng.			2 Engelska (i 7: 2)		21	R. 7: 1 Franska R. 7: 1 o. R. 6: 2 Eng.	
Extra läraren, Fil. Kand. C. W. Pettersson	R. 4			3 Krist. 5 Hist. 1 Välskr.		5 Hist.				2 Krist. 4 Svenska 5 Hist.												25	R. 4 Svenska	
Extra läraren, Fil. Kand. K. L. Olsson	3 b					5 Matem.		6 Svenska 7 Tyska 5 Hist.							2 Svenska							25	L. 6: 1 Svenska	
Extra läraren, Fil. Kand. C. Walin	2 c					3 Krist. 6 Svenska 7 Tyska						8 Latin	1 Svenska									25	R. 5 Svenska	
Extra läraren, Fil. D:r A. Meyer	R. 6: 1											5 Matem.	7 Matem. 3 Fysik	4 Matem.		4 Matem. 1 Fysik						24	R. 6: 1 Matem. upps.	
Timläraren, Fil. Kand. J. O. Balke	R. 6: 2										6 Matem.						2 Kemi	1 Fysik	7 Matem. 3 Fysik 2 Kemi		2 Kemi.	23	R. 6: 2 Matem. upps.	Leder de kem. laborations- öfningarna med R. 7: 1.
Extra läraren, Fil. Kand. P. A. Fogelberg	1 a			3 Krist. 5 Svenska 6 Tyska 4 Matem. 4 Hist. 2 Välskr.																		26	R. 6: 1 Svenska	
Extra läraren, Fil. Kand. N. Rönholm	1 b			3 Krist. 5 Svenska 6 Tyska 4 Matem. 4 Hist. 2 Välskr.											2 Svenska							26	R. 6: 2 Svenska	
Teckningsläraren, Artist O. Sörling		1 Teckn.	1 Teckn.	1 Teckn.	1 Teckn.	1 Teckn.	1 Teckn.	1 Teckn.	2 Teckn.		2 Teckn.								2 Teckn.	2 Teckn.	2 Teckning	25		
Musikläraren, Musikdirektör A. W. Larsson																					6 Sång 1 Orgelsp.	7		
Vik. Gymnastiklärare, Löjtn. d'A. Wistrand																					12 Gymnastik 5 Fäktning	17		
Skrifläraren, f. d. Lärov.-adj. S. H. Rathman					1 Välskr.	1 Välskr.	1 Välskr.	1 Välskr.														4		

11. Tjänstledighet har under hela läsåret åtnjutits af Lektor *H. R. Törneblad*, såsom riksdagens fullmäktig i riksbanken och bankofullmäktiges deputerad, samt af Adjunkten *S. G. Dahl* på grund af sjukdom.

Tjänstledighet har vidare, äfvenledes på grund af sjukdom, åtnjutits af adjunkten *C. A. I. H. Smedberg* under hela höstterminen samt under vårterminen till den 30 April, från och med hvilken dag han på begäran erhöi afsked från sin adjunksbefattning.

Under Vårterminen har Lektor *M. Höjer* på grund af riksdagsmannaupdrag erhållit tjänstledighet, men efter egen önskan uppehållit undervisningen i modersmålet och historia i öfre sjunde klassen.

12. Vikarier och extra lärare under hvardera af läsårets terminer:

A. Höstterminen 1891:

Vikarierande Lektorer:

Fil. Dr: *J. Lundman* för Lektor *H. R. Törneblad* till den 20 November, då han utnämndes till ordinarie lektor vid läroverket.

Fil. Kand. *A. L. Östervall* för undertecknad, Rektor, till den 20 November och sedan för Lektor *H. R. Törneblad*.

Vikarierande Adjunkter:

Fil. Dr: *V. Vessberg* för Adjunkten *S. G. Dahl*.

Fil. Kand. *G. A. Gustafsson* för Adjunkten *C. A. I. H. Smedberg*.

Extra Lärare:

Fil. Dr: *J. P. D. Nordenson*.

» » *A. Svensson*.

Fil. Kand. *C. W. Pettersson*.

» » *K. L. Olsson*.

» » *C. Walin*.

Fil. Dr: *A. Meyer*.

Fil. Kand. *J. O. Balke*.

» » *P. A. Fogelberg*.

» » *N. Rönnholm*.

Vikarierande gymnastiklärare:

Löjtnant *d' A. Wistrand*.

B. Vårterminen 1892:

De samma som under höstterminen, hvarjämte större delen af Lektor *Höjers* tjänstgöring uppehållits af Fil. Kand. *G. Munthe*.

13. Gymnastikläraren vid läroverket, Kaptenen vid Kungl. Uplands regimente, R. S. O., R. Pr. R. Ö. O. 4:de klass *Carl Wilhelm Emanuel Ankarcrona*, hvilken sedan den 18 Mars 1881 varit i läroverkets tjänst anställd, ehuru han under de senaste åren

mestadels varit tjänstledig, erhöi den 31 Augusti 1891 på egen begäran afsked från gymnastiklärarebefattningen. Genom utmärkt skicklighet i sitt fack och en sällsynt förmåga att vinna gehör och sympatier hos ungdomen bragte Ankarcrona gymnastiken vid läroverket till en hög ståndpunkt; då han nu af andra värf såsom gymnast och militär nödgats lämna detsamma, följes han af lärjungars tacksamhet och medlärares välönskingar.

Seniorn inom läroverkets ordinarie lärarkår, Adjunkten, R. W. O. Fil. Dr: *Carl Adolf Isidor Hilarion Smedberg* har efter fyllda 70 år på egen begäran erhållit afsked med pension från och med den 30 nästlidne April. I fulla fyratio år hade Smedberg utan afbrott arbetat i läroverkets tjänst, då han för sistlidne hösttermin på grund af sjukdom nödgades begära tjänstledighet. Med aldrig svikande plikttrohet, ordning och humanitet har han handledt generation efter generation och hade med sådan kärlek fäst sig vid sitt kall, att skilsmessan därifrån beredde honom stor smärta. Då nu emellertid sjuklighet och ålder nödgat honom att draga sig tillbaka, är det mig en kär plikt att hembära honom embetsbröders och lärjungars tack för den gångna tiden, hvartill må läggas en äfvenledes af alla delad önskan, att sjukdomens börda måtte för honom lättas och att han måtte få njuta ett välförtjent *otium cum dignitate*.

En bland läroverkets äldste extra lärare Filosofie Doktor *John Per Desiderius Nordenson* lämnar med detta läsår läroverkets tjänst för att tillträda en ordinarie adjunksbefattning vid Vesterås Högre Allmänna Läroverk, och begagnar jag detta tillfälle att äfven till honom uttala läroverkets tack för de gångna åren samt en hjärtlig önskan af lycka och välsignelse på det nya verksamhetsfältet.

Till innehafvare af den lektorstjänst, som enligt Kungl. Brevet af den 12 September 1890 anslagits till ansökning ledig, utnämndes den 20 sistlidne November v. Lektorn vid härvarande läroverk, Fil. Dr: *Carl Julius Sixtus Lundman*, hvilken om sig meddelat följande biografiska notiser:

Carl Julius Sixtus Lundman, född i Upsala den 29 Juli 1842, genomgick Upsala Katedralskola och aflade studentexamen 1862, aflade Fil. Kand. examen den 14 December 1868, disputerade pro Gradu Philosophico den 29 Maj 1869: »Persæ Aeschylea quo consilio conscripta videatur», promoverades samma år till Filosofie Doktor;

tjänstgjorde såsom vik. Adjunkt vid Upsala högre Elementarläroverk läsåret 1869—70, såsom vik. Kollega vid Ladugårdslands Elementarläroverk höstterminen 1870, såsom extra lärare vid Stockholms Gymnasium från och med vårterminen 1871 till och med vårterminen 1879, såsom dels extra ordinarie, dels vikarierande Lektor vid Högre Latinläroverket å Södermalm från och med höstterminen 1879 till och med höstterminen 1891;

aflade för sökt lektorsbefattning i latin och grekiska vid samma läroverk undervisningsprof den 7 Mars 1882 samt disputerade för samma tjänst den 14 Mars s. å.: »Idyllia quædam Theocriti in Suetthicam linguam conversa antecedentibus quæstionibus Theocriteis;

utnämndes till ordinarie Lektor vid Högre Allmänna Läroverket å Södermalm den 20 November 1891.

Till gymnastiklärare vid läroverket utnämndes den 15 sistlidne Mars gymnastikläraren vid Stockholms Realläroverk, Löjtnanten vid Kungl. Dalregimentet *Wilhelm Aman*.

Å. föddes i Norrbärkes församling af Stora Kopparbergs län den 6 April 1849; aflade mogenhetsexamen såsom lärjunge vid Vesterås läroverk den 31 Maj 1870, utnämndes till Underlöjtnant vid Dalregimentet den 28 Mars 1873; aflade examen vid Gymnastiska Centralinstitutet i Maj 1876; befordrades till Löjtnant vid sitt regimente 1878; innehade åtskilliga förordnanden såsom biträdande och vikarierande gymnastiklärare under åren 1876—80; utnämndes till ordinarie gymnastiklärare vid Stockholms Realläroverk den 8 Oktober 1880; transporterad till Gymnastiklärare härstädes (se ofvan).

14. Genom Adjunkten C. A. I. H. Smedbergs afskedstagande var en adjunktstjänst vid läroverket ledig den 1 Maj innevarande år. Denna adjunktstjänst, till hvilken prof komma att afläggas i kemi, matematik och fysik, är ännu icke tillsatt.

Såsom läkare vid läroverket har fortfarande Dr *M. de Ron* varit anställd.

Profårskurs har vid läroverket under höstterminen afslutats af Fil. Licentiaten E. Hallgren samt Fil. Kandidaterna F. V. Holm och J. Svensson. Dessa kandidater hade till profämnen: Hallgren tyska, matematik och fysik; Holm matematik, naturalhistoria och kemi; samt Svensson matematik, naturalhistoria och fysik.

Under hela läsåret hafva i profårskursen deltagit: Fil. Dr G. R. Fähræus, Fil. Licentiaten A. Heimer, Fil. Kandidaterna N. C. Johansson och M. Kalén, Fil. Dr R. Larsson och Fil. Kand. O. G. Sundell med profämnen: Fähræus svenska, tyska och historia; Heimer kristendom, svenska, tyska och historia; Johansson tyska, franska och engelska; Kalén svenska, tyska och franska; Larsson svenska, tyska och engelska; samt Sundell latin, franska och historia. Fil. Kand. J. W. Östlund, likaledes hit hänvisad, deltog endast delvis i profårskursen under höstterminen och uteblef under vårterminen.

Under vårterminen har profårskurs påbörjats af Fil. Kand. P. A. Englund med profämnen: matematik, fysik och filosofisk propedeutik. Fil. Licentiaten A. E. Lindstedt, likaledes hit hänvisad, har anmält sig förhindrad att genomgå profårskurs.

Rektor v. Friesen har under hela läsåret varit föreståndare för den praktiska profårskursen. Rektor G. Sjöberg har, likaledes under hela läsåret, varit föreståndare för den teoretiska kursen, hvilken fortgått gemensamt för alla lärarkandidater vid hufvudstadens läroverk. Såsom ledare hafva tjänstgjort: Rektor v. Friesen i svenska, Lektor Höjer i historia, Lektor Zethræus i franska och engelska, Lektor Lundberg i matematik och fysik, Lektor Berglund i kristendom, Lektor Brate i tyska och engelska, Lektor Lundman i latin, v. Lektor Östervall i latin, Adjunkten Ruus i latin, tyska och franska, Adjunkten Krok i naturvetenskap, Adjunkten Aulin i svenska, Adjunkten Widebeck i tyska och historia, Adjunkten Göthe i svenska och tyska, v. Adjunkten Wessberg i historia, v. Adjunkten Gustafsson i matematik och engelska, Extra läraren Svensson i franska och engelska, Extra läraren Pettersson i svenska och historia, Extra Läraren Olsson i svenska och tyska, Extra läraren Walin i svenska och tyska, Extra Läraren Meyer i matematik och fysik, samt Extra Läraren Balke i matematik, fysik och kemi.

De flesta af läroverkets konfirmander inom 6:te och 7:de klasserna hafva under detta, liksom under flere föregående år, bereds till sin första nattvardsgång af Lektor *Fr. Berglund*, hvilken äfven inom läroverket är deras religionslärare. Fördelen af denna anordning, hvarigenom konfirmationsundervisningen kan ställas i samband med skolans religionsundervisning och lämpas efter de af läraren personligen kända individerna, ligger i öppen dag.

Tillfälle till undervisning i *slöjd* har under tre månader af vårterminen bereds lärjungarne mot en billig afgift. Lokalen har varit Maria Förberedande Elementarskolas, S:t Paulsgatan 21. Undervisningen har meddelats af Slöjdläraren E. B. Thorin. Af den samma hafva 14 bland läroverkets lärjungar begagnat sig.

C. Lärjungarne.

15. I. De närvarande lärjungarnes antal höstterminen 1891.

Tab. 3.

K l a s s e r.	Gemen- samma linien.	Reallinien.	Latinlinien		Summa.
			utan grekiska.	med grekiska.	
1	70	—	—	—	70
2	92	—	—	—	92
3	68	—	—	—	68
4	—	48	22	—	70
5	—	28	25	—	53
6: 1	—	26	17	4	47
6: 2	—	13	9	6	28
7: 1	—	4	10	3	17
7: 2	—	—	6	4	10
Summa	230	119	89	17	455 ¹⁾

II. De närvarande lärjungarnes antal vårterminen 1892.

Tab. 4.

K l a s s e r.	Gemen- samma linien.	Reallinien.	Latinlinien		Summa.
			utan grekiska.	med grekiska.	
1	69	—	—	—	69
2	92	—	—	—	92
3	66	—	—	—	66
4	—	49	20	—	69
5	—	25	25	—	50
6: 1	—	27	16	4	47
6: 2	—	13	9	6	28
7: 1	—	4	10	3	17
7: 2	—	—	6	4	10
Summa	227	118	86	17	448 ¹⁾

¹⁾ Ingen lärjunge var under terminen frånvarande.

16.

17.

18. Under höstterminen har följande antal lärjungar i sjunde latinklassen, som deltagit i undervisningen i grekiska, tillika begagnat sig af undervisningen:

	7: 1	7: 2
a) i både engelska och hebreiska	—	—
b) i engelska, men icke i hebreiska	2	3
c) i hebreiska, men icke i engelska	—	—

19. Antal i teckning, i musik samt i gymnastik och militärförningar undervisade lärjungar höstterminen 1891.

Tab. 5.

Afdelningar och linier.	Närvarande lärjungar.	Teckning.			Musik.		Gymnastik och militärförningar.	
		Lärjungar, som deltagit			Lärjungar, som undervisats i		Lärjungar, som deltagit i	
		i obligatorisk teckning.	i frivillig teckning och därjämte i obligatorisk.	i frivillig teckning.	musikkens teori och sang.	instrumentalmusik.	gymnastik och vaperförningar.	utskrädda militärförningar.
1.....	70	70	1	—	70	—	60	—
2.....	92	92	8	—	92	—	89	—
3.....	68	68	8	—	40	—	63	—
R. 4.....	35	35	9	—	14	—	29	—
R och L 4.....	35 (13+22)	13	—	18	11+13	—	10+19	—
R. 5.....	28	28	7	—	9	3	25	—
L. 5.....	25	—	—	15	7	—	22	—
R. 6: 1.....	26	26	11	—	5	2	23	23
L. 6: 1.....	21 { B—17 A—4	17	3	—	3	1	17	16
R. 6: 2.....	13	13	7	—	3	1	13	13
L. 6: 2.....	15 { B—9 A—6	9	2	—	—	1	14	12
R. 7: 1.....	4	4	—	—	—	—	3	3
L. 7: 1.....	13 { B—10 A—3	10	—	—	6	—	9	9
7: 2.....	10 { B—6 A—4	6	—	—	5	—	8	8
Gemensamma linien...	230	230	17	—	202	—	212	—
Reallinien	119	119	34	—	42	4	104	39
Latinlinien	106 { L. 40.5 47 B. 80.7 42 A. 80.7 17	42	5	—	34	2	89	45
Summa	455	391	56	36	278	6	405	84

20. Redogörelse för lärjungarnes hemlexor och öfverläsningstid.

Tab. 6.

K l a s s.	Antal ämnen med hemlexor i allmänhet för hvarje dag.	Öfverläsningstid i medeltal för dag: timmar och min.	Hemskripta.	För dessa beräknad arbetstid för vecka: timmar och min.
1.....	2	56 m.	—	—
2.....	2 à 3	57 m.	—	—
3.....	2 à 3	1 t.	—	—
R. 4.....	2 à 3	1 t. 30 m.	¹⁾ svenskt och ¹⁾ tyskt	3 t. 20 m.
L. 4.....	2 à 3	1 t. 30 m.	¹⁾ svenskt och ¹⁾ tyskt	3 t. 7 m.
R. 5.....	2 à 3	2 t. 15 m.	¹⁾ svenskt och ¹⁾ tyskt	3 t. 4 m.
L. 5.....	3	2 t. 43 m.	¹⁾ svenskt och ¹⁾ tyskt	3 t. 43 m.
R. 6: 1.....	3 à 4	3 t. 30 m.	¹⁾ svenskt, ¹⁾ tyskt, ²⁾ engelskt och ²⁾ matematiskt	2 t. 54 m.
L. 6: 1.....	3 à 4	3 t.	¹⁾ svenskt och latinskt	5 t.
R. 6: 2.....	3 à 4	3 t. 20 m.	¹⁾ tyskt, ²⁾ engelskt och ²⁾ matematiskt	3 t. 10 m.
L. 6: 2.....	3 à 4	2 t. 27 m.	¹⁾ svenskt och latinskt	2 t. 34 m.
R. 7: 1.....	3 à 4	3 t. 55 m.	¹⁾ svenskt, franskt och matematiskt	3 t. 50 m.
L. 7: 1.....	3 à 4	3 t. 15 m.	²⁾ svenskt, latinskt och ¹⁾ franskt	3 t. 30 m.
7: 2.....	3 à 4	3 t. 25 m.	²⁾ svenskt, latinskt ¹⁾ franskt	5 t. 10 m.

21. Lärjungarnes hälsotillstånd har under läsåret varit godt. Besiktning af lärjungarne har anställts vid början och slutet af hvarje termin. Lärjungarnes kroppsbeskaffenhet och hälsotillstånd angifves närmare i följande af vederbörande skolläkare uppgjorda tabeller. Lärjungarnes ögon undersöktes vid slutet af vårterminen 1891 af Regimentsm. m. Dr. J. V. von Döbeln.

¹⁾ Hvar annan vecka.

²⁾ En gång i månaden.

I. Vårterminen 1891.

A. Lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd samt antalet närstyrta.

Tab. 7.

Klass.	Antal lärjungar.	Medelålder.	Kroppsbyggnad.			Allmänt hälsotillstånd.		Lidande af bleksot och blodbrist.	Lidande af hufvudvärk.	Ofta besvärade af näsblod.	Närstyrthetsgrad.				Summa närstyrta.	Procent närstyrta.
			God.	Medelmåttig.	Svag.	Godt.	Mindre godt.				Antal under-sökta lärjungar.	Öfver 6 D.	3—6 D.	Under 3 D.		
1	70	11	44	24	2	67	3	10	5	—	69	8	1	1	10	14,5
2	72	12	45	25	2	67	5	9	7	—	72	10	2	—	12	16,7
3	63	13	39	23	1	62	1	6	3	—	62	9	1	—	10	16,1
4	71	14	48	22	1	68	3	4	5	1	69	11	—	1	11	15,9
5	46	15	35	10	1	42	4	6	4	—	43	15	1	1	17	39,5
6	55	16	46	8	1	53	2	3	4	—	51	13	2	—	15	29,4
7	35	18,6	30	5	—	35	—	5	3	—	32	7	3	1	11	34,4
Summa	412	—	287	117	8	394	18	43	31	1	398	73	10	3	86	21,6

B. Antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne.

Tab. 8.

Sjuka personer.	Å r s t i d.										Summa.	
	Januari.		Februari.		Mars.		April.		Maj.		Insjuku.	Döde.
	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.		
Under 15 år	49	—	71	—	51	—	45	—	43	—	259	—
15 år eller därutöver	16	—	30	—	34	—	36	—	24	—	140	—
Summa	65	—	101	—	85	—	81	—	67	—	399	—
Sjukdomar:												
Vattkoppar	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Mässling	10	—	24	—	2	—	—	—	1	—	37	—
Skarlakansfeber	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
Difteri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Pässjuka	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
Feber af olika slag	1	—	1	—	2	—	—	—	2	—	6	—
Frossa	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Influenza	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
Ögonsjukdom	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—
Öronsjukdom	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	3	—
Luftrörskatarr	9	—	15	—	14	—	4	—	4	—	46	—
Halsfluss	11	—	18	—	10	—	9	—	4	—	52	—
Diarrhé	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	—
Magkatarr och kardialgi	4	—	8	—	13	—	12	—	7	—	44	—
Blindtarmsinflammation	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Rheumatism	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Nässelfeber	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—
Hudsjukdom	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Böld	3	—	1	—	1	—	1	—	4	—	10	—
Yttre skada	3	—	5	—	4	—	5	—	4	—	21	—
Hufvudvärk	16	—	18	—	24	—	28	—	20	—	106	—
Allmänt illamående	5	—	9	—	8	—	13	—	10	—	45	—
Summa	65	—	101	—	85	—	81	—	67	—	399	—

II. Höstterminen 1891.

A. Lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd. Tab. 9.

Klass.	Antal lärjungar.	Medelålder.	Kroppsbyggnad.			Allmänt hälsotillstånd.		Lidande af bleksot och blodbrist.	Lidande af hufvudvärk.	Ofta besvärade af näsblod.	Ofta besvärade af blodbrist.	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans inflytelse.
			God.	Medelmåttig.	Svag.	Godt.	Mindre godt.					
1	70	10	53	17	—	66	4	6	5	—	—	
2	92	11	62	30	—	89	3	7	2	—	—	
3	68	12	50	17	1	65	3	1	4	—	—	
4	70	13	42	27	1	68	2	1	2	—	—	
5	53	14	39	13	1	50	3	2	3	1	—	
6	75	15,3	55	19	1	73	2	4	11	1	—	
7	27	17,4	24	2	1	25	2	1	4	—	—	
Summa	455	—	325	125	5	436	19	22	31	2	—	

B. Antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne.

Tab. 10.

Sjuka personer.	Å r s t i d.								Summa.	
	September.		Oktober.		November.		December.		Insjuku.	Döde.
	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.		
Under 15 år	34	—	60	—	85	—	53	—	232	—
15 år eller därutöver	24	—	29	—	44	—	27	—	124	—
Summa	58	—	89	—	129	—	80	—	356	—
Sjukdomar:										
Vattkoppor	4	—	1	—	—	—	—	—	5	—
Nervfeber	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Frossa	—	—	—	—	1	—	2	—	3	—
Difteri	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—
Influenza	1	—	—	—	—	—	2	—	3	—
»Röda hund»	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Febersjukdom	1	—	1	—	2	—	2	—	6	—
Ögonsjukdom	3	—	1	—	2	—	2	—	8	—
Öronsjukdom	2	—	2	—	1	—	—	—	5	—
Hjärtsjukdom	—	—	1	—	1	—	2	—	4	—
Luftrörskatarr	2	—	5	—	14	—	5	—	26	—
Halsfluss	7	—	16	—	21	—	11	—	55	—
Magkatarr och kardialgi	9	—	17	—	22	—	11	—	59	—
Tarmkatarr och diarrhé	—	—	1	—	3	—	3	—	7	—
Blindtarmsinflammation	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Masksjuka	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Rheumatism	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
Benbrott	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Ledvrickning	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Andra yttre skador	1	—	4	—	3	—	9	—	17	—
Hudsjukdom	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Böld	2	—	1	—	—	—	—	—	3	—
Hufvudvärk	18	—	25	—	44	—	20	—	107	—
Allmänt illamående	4	—	12	—	9	—	10	—	35	—
Summa	58	—	89	—	129	—	80	—	356	—

22 a. Antal inom läroverket flyttade lärjungar kalenderåret 1891.

Tab. 11.

1.	2.	3.						4.						5.						
		Vårterminen 1891.						Höstterminen 1891.												
		Lärjungar, som vid vårterminens slut flyttats till afdelningen						Lärjungar, som vid höstterminens början flyttats till afdelningen												
Afdelningar och linier.	Närvarande lärjungar vid vårterminens slut före flyttningen.	efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer:					från annan linie.	efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linie följande antal terminer:					från annan linie.							
		0.	1.	2.	3.	4.		5 eller flere.	0.	1.	2.	3.		4.	5 eller flere.					
1	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	72	—	1	31	—	1	—	—	—	—	—	17	—	4	1	—	—	—	—	—
3	63	—	—	40	—	8	—	—	—	—	—	10	—	1	—	—	—	—	—	—
R. 4	39	—	—	18	—	5	—	—	—	—	—	12	—	2	—	—	—	—	—	—
L. 4	32	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
R. 5	29	—	—	13	—	2	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 5	15	—	—	12	—	4	—	—	—	—	—	5	—	3	—	—	—	—	—	—
R. 6: 1	18	—	1	8	—	1	—	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—
L. 6: 1 B	14	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—
L. 6: 1 A	6	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
R. 6: 2	4	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 6: 2 B	9	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 6: 2 A	2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
R. 7: 1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 7: 1 B	8	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 7: 1 A	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 7: 2 B	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 7: 2 A	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Gemens. linien	204	—	1	71	—	9	—	—	—	—	—	27	—	5	—	—	—	—	—	—
Reallinien	90	—	1	52	—	8	—	—	—	—	1	34	—	2	—	—	—	—	—	—
Latinlinien	91	—	—	51	—	9	—	—	—	—	—	23	—	4	—	—	—	—	—	—
Summa	385 ¹⁾	—	2	174	—	26	—	—	—	—	1	84	—	11	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Därtill komma de 22 lärjungar i 7: 2, som vid terminens slut aflade mogenhetsexamen.

Obs. 1 lärjunge erhöill fulla betyg till R. 6: 1 vid afgång från läroverket den 15/5.

1 » » » » L. 6: 2 B » » » » » 14/4.

1 » » » » L. 7: 1 A » » » » » 6/5.

Desse tre lärjungar hade tillhört närmast lägre afdelning sedan höstterminens början.

22 b.

Lärjungarnes omsättning.

I. Vårterminen 1891.

Tab. 12.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.			8.		9.	10.	
						Närvarande lärjungar i afdelningen den 1 Februari			Lärjungar afgångne från läroverket i afdelningen				
						Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut vid föregående termins slut.		Inskrifne i läroverket under terminen.	Summa.			från terminens början till och med den 31 Jan.
vid vårterminens början.													
Afdelningar och linier.													
1	69	—	—	1	70	—	1	5	6				
2	72	—	—	—	72	—	—	4	4				
3	63	—	—	—	63	—	—	9	9				
R. 4	38	—	—	1	39	—	—	8	8				
L. 4	32	—	—	—	32	—	—	3	3				
R. 5	28	—	—	3	31	—	2	7	9				
L. 5	15	—	—	—	15	—	—	3	3				
R. 6: 1	18	—	—	—	18	—	—	4	4				
L. 6: 1 B	15	—	—	—	15	—	1	2	3				
L. 6: 1 A	6	—	—	—	6	—	—	—	—				
R. 6: 2	4	—	—	—	4	—	—	—	—				
L. 6: 2 B	9	—	—	—	9	—	—	1	1				
L. 6: 2 A	3	—	—	—	3	—	1	—	1				
L. 7: 1 B	8	—	—	—	8	—	—	—	—				
L. 7: 1 A	5	—	—	—	5	—	—	—	—				
L. 7: 2 B	12	—	—	—	12	—	—	12	12				
L. 7: 2 A	10	—	—	—	10	—	—	10	10				
Gemensamma linien	204	—	—	1	205	—	1	18	19				
Reallinien	88	—	—	4	92	—	2	19	21				
Latinlinien	115	—	—	—	115	—	2	31	33				
Summa	407	—	—	5	412	—	5	68	73				

Lärjungarnes omsättning.

II. Höstterminen 1891.

Tab. 13.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Afdelningar och linier.	Närvarande lärjungar i afdelningen den 15 September				Summa.	Lärjungar afgångne från läroverket i afdelningen			
	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut vid föregående termins slut.		Inskrifne i läroverket under terminen.		från terminens början till o. med den 14 Sept.	från o. med den 15 Sept. till terminens slut.	under näst följande mellantermin.	Summa.
1	9	—	—	61	70	—	—	3	3
2	12	33	22	25	92	—	—	—	—
3	4	45	11	8	68	—	—	2	2
R. 4	7	21	14 ¹⁾	6	48	—	—	—	—
L. 4	4	14	2	2	22	—	—	1	1
R. 5	3	14	10	1	28	—	—	3	3
L. 5	1	16	8	—	25	—	—	—	—
R. 6: 1	3	9	10	4	26	—	—	—	—
L. 6: 1 B	3	2	7	5	17	—	—	2	2
L. 6: 1 A	—	2	—	2	4	—	—	—	—
R. 6: 2	—	8	3	2	13	—	—	—	—
L. 6: 2 B	—	6	3	—	9	—	—	—	—
L. 6: 2 A	—	4	2	—	6	—	—	—	—
R. 7: 1	—	4	—	—	4	—	—	—	—
L. 7: 1 B	2	6	2	—	10	—	—	—	—
L. 7: 1 A	1	—	2	—	3	—	—	—	—
L. 7: 2 B	—	6	—	—	6	—	—	—	—
L. 7: 2 A	—	2	2	—	4	—	—	—	—
Gemensamma linien	25	78	33	94	230	—	—	5	5
Reallinien	13	56	37	13	119	—	—	3	3
Latinlinien	11	58	28	9	106	—	—	3	3
Summa	49	192	98	116	455	—	—	11	11

¹⁾ En af dessa öfvergick från L. 4.

23. Af de under läsåret inskifne hafva förut bevistat läroverk, nämligen senast

folkskola	38
allmänt läroverk	32
enskildt »	43
endast undervisats i hemmen	7

Summa 120

24. Förteckning öfver de lärjungar, som, efter att hafva genomgått läroverkets 7:de klass, under hvardera terminen kalenderåret 1891 aflagt godkänd mogenhetsexamen.

A. Vårterminen.

Namn:

Uppgifven tillämnad lefnadsbana:

1) Icke-greker:

Amundson, K. A. B.	Militäryrket (fortifikationen).
Benckert, E. H.	Juridiska studier.
Bergendal, E. K. V.	Medicinska »
Bergström, J. F.	Teknologiska »
Bratt, E. G. F.	Juridiska »
Eckerström, K. R. V.	» »
Holmberger, L. J. V.	Civil tjänstemannabana (tullen).
Karlström, K. A. Hj.	Medicinska studier.
Lindqvist, S. J.	Civil tjänstemannabana.
Mellin, F. O. A. E.	Banktjänst.
v. Zeipel, E. H.	Fil. kandidatexamen.
Örtegren, T. K. G.	faders affär (A. G. Bergfalk & Co).

2) Greker:

Björling, A.	Juridiska studier.
Björling, K. A. H.	Medicinska »
Eriksson, E. J.	Civil tjänstemannabana (tullen).
Johansson, B. A. L.	» » (posten).
Nordlindh, A.	Fil. kandidatexamen.
Ruus, Y. T. J.	Civil tjänstemannabana (posten).
Svensson, E. H. G.	» » (tullen).
Wettersvik, R. G.	Medicinska studier.
Videberg, N. A.	Juridiska »

B. Höstterminen.

Ingen.

25. I öfrigt hafva under sist förflutna kalenderår följande lärjungar afgått från läroverkets särskilda klasser och afdelningar.

A) Vårterminen 1891 och därpå följande mellantermin.

1. Bruce, K. T.	till regimentsmusikstudier.
Eriksson, N. O.	» folkskola.

Lönberg, K. E.	till Katarina allm. läroverk.
Pauli, H. A. L.	» Göteborgs » »
Sandberg, E. O.	» folkskolan.
Wahlström, H.	» enskild skola.
2. Hartzell, J. E.	» Nyköpings allm. läroverk.
Johansson, K. E.	» till skola i Nord-Amerika.
Lagström, B. L. G.	» Helsingborgs allm. läroverk.
Torelius, G. S. E.	» Norra Latinläroverket.
3. Aurén, A. G.	» enskild undervisning.
Borg, F. L.	» borgarskolan.
Dahlin, L. A.	» mekanisk verkstad.
Hallström, J. A.	» föräldrahemmet.
Jakobsson, P. O. L.	» Katarina allm. läroverk.
Johansson, J. R.	» Norra Latinläroverket.
Lindvall, H. V.	» Katarina allm. läroverk.
Lund, N. A.	» enskild undervisning.
Lundqvist, K. F.	» jordbruksarbete.
R. 4. Ahlbom, K. G. A.	» tekniska skolan.
Gillberg, G. S.	» » »
Holmgren, H. V.	» Svanströms pappershandel.
Jonson, E.	» afflyttad till utrikes ort.
Reinicke, J. E.	» till handelskontor.
Svensson, J. A.	» Katarina allm. läroverk.
Svensson, E. T.	» handelskontor.
Wiman, Å. K. F.	» förberedande Sjökrigsskolan.
L. 4. Bukowski, C. M.	» handelsskola i Paris.
Fristedt, K. K.	» tekniska skolan.
Hartman, K. G. L.	» handelskontor.
R. 5. Haglund, E. B.	» » »
Hansson, K. V.	» telegrambäraryrket.
Hirsch, R. L.	» handel.
Küsel, F. E.	» landtbruk.
Looström, L. H.	» enskildt läroverk.
Nilsson, I. A.	» mekanisk verkstad.
Pettersson, K. J. L.	» allmänna telefonbolagets tjänst.
Rathsman, S. A. M.	» specerihandel.
Schröder, J. F.	» landtbruk.
L. 5. Friberg, F. I.	» handelskontor.
Hallström, G. A.	» dekorationsmålaryrket och Tekniska Skolan.
Nordmark, B. G.	» handel.
R. 6: 1 Busck, G.	» Tekniska Skolan.
Jausson, J. B.	» tjänst hos försäkringsbolag.
Pettersson, J. A.	» handelskontor.
Pettersson, K. L.	» sjömansyrket.
L. 6: 1 Nilsson, D. O. E.	» apotek.
Rathsman, S. E.	» »

Svensson, S. A. B.	till handelskontor.
L. 6: 2 Forsgren, J. K.	» skeppsklarerarekontor.
Sahlqvist, G. E.	» förb. kurs till Tekniska Högskolan.
Summa 51 lärjungar.	

B) Höstterminen 1891 och därpå följande mellantermin.

1. Andersson, N. A.	till folkskola.
Bergström, J. A.	» »
Pettersson, V.	» »
3. Lönnberg, J. V.	» handel.
Svensson, T.	» Katarina allm. läroverk.
L. 4. Værnmark, K. P. A. F.	» föräldrahemmet.
R. 5. Eriksson, J. E. V.	» handel.
Norlin, L. M. F.	» handelsskola.
Söderström, G. V.	» bokhandel.
L. 6: 1 Nyström, E.	» mekan. verkstad och borgarskola.
Zetterström, H. H.	» handelsskola.
Summa 11 lärjungar.	

26. Under sistförflutna kalenderår hafva till lärjungarne utdelats såsom

Stipendier.....	936: —
Premier.....	332: 85
Understöd.....	177: 50
	<hr/> 1,446: 35.

27. Uppgifter för hvardera terminen af läsåret angående antalet befriade från terminsafgifter m. m.

	Höst:n	Vårt:n
Befriade från afgift till:		
endast biblioteks- och materielkassan	—	—
» byggnadsfonden	10	8
båda ofvannämnda kassor	57	57
Ej befriade från någondera afgiften	388	383
Summa närvarande lärjungar	455	448

Afgiften till ljus- och vedkassan har utgjort 10 kronor 50 öre under hvardera af läsårets båda terminer samt erlades af 455 lärjungar under höstterminen och af 448 lärjungar under vårterminen.

D. Boksamlingar och undervisningsmateriel.

28. Läroverkets *allmänna boksamling* har under läsåret hufvudsakligen ökat med fortsättningar af tidskrifter och böcker.

För *lärlungebiblioteket* har inköpts: Äfventyrens verld, forts. (III: 1—8) och På forskningsfärd af Friestedt.

Såsom *gåfvor* har biblioteket fått mottaga *dels* af staten och offentliga myndigheter officiellt tryck och statistiska arbeten, *dels* åtskilliga till skolbokslitteraturen hörande arbeten af författare och förläggare, *dels* äfven böcker af enskilde, såsom af Lektor Zethräus Uplands och Södermanlands flora af K. F. Thedenius samt af lärjungen O. Kihlén ett tiotal, mest äldre skolböcker.

Sedan läroverkets mångårige, nitiske bibliotekarie. Adjunkten m. m. T. O. B. N. Krok, med förra läsårets slut förklarar sig hindrad att längre bibehålla bibliotekariebefattningen, utsågs i hans ställe till bibliotekarie Lektor E. Brate.

Båda boksamlingarna hafva varit tillgängliga Tisd. och Fred. kl. 3—4 e. m.

För undervisningen i *naturlära* hafva inköpts: markatta, mullvad, näbbmus, räf, utter, mård, liten husråtta, kungsfågel, trädgårdssångare, sidensvans, ladusvala, korp, kråka, stare, ormråk, ringdufva, fisktärna, ejder (hona), gräsand (hona), alla uppstoppade.

Naturaliesamlingen har bekommit följande gåfvor: silkesmask-kokonger med råsilke samt åtskilliga petrifikater (af fru *Fanny Willman*); vessla i vinterdrägt, kranium med horn af gems, samling af kolibri och andra tropiska fåglar (af Kassör *R. H. Weylandt*); ätlig groda (af Adj. *O. v. Friesen*); 9 uppstoppade fåglar från Centralamerika och Vestindien (af Docenten *C. Bowallius*); sparfök (af f. d. lärj. *Alb. Rathsmän*); ödla och giftorm från Afrika, spritlagda, (af Folkskolelär. *A. R. Hallström*); ormskallra (af lärj. *A. Jansson*); huggorm (spritlagd) af lärj. *Helmer Nilsson*); getingbo af lärj. *A. Törnblom*); stor husråtta, hvit, samt ungar af hvit råtta (af lärj. *G. Söderbergh*); påfågel-ägg (af lärj. *G. Öström*); piggsvinstagg (af lärj. *O. Gummesson*); några fågelägg (af lärj. *J. Stålhand*); några berg- och stenarter (af lärj. *O. Kihlén*); agat (af lärj. *N. Bagge*); glimmerskiffer från Elfsborg (af lärj. *K. Krook*); murgröna (af lärj. *C. Stapelmohr*) och aloe (af lärj. *M. Moore*).

Dessutom har läroverket genom Professoren m. m. Frih. A. E. Nordenskiöld's välvilja från Riksmuseum erhållit en större mineraliesamling, hvilken från museets sida utlämnats af Amanuensen G. Lindström och vid läroverket under sommaren ordnats af Lektorn vid Stockholms Realläroverk, Dr T. Moll.

En annan synnerligen värdefull gåfva har läroverket erhållit af Fabrikören *A. W. Öhrström*, nämligen ett aqvarium, försedt med rörledning för insläppande af friskt vatten och genom glasvägg afdeladt i tvänne rum, hvardera med aflöpsrör. Det är 1,35 m. långt, 65 cm. bredt och 60 cm. högt.

Till dem, som sålunda med gåfvor ihågkommit läroverket, hembäres härmed dess tacksamhet.

För den *fysiska* undervisningen har en större samling materiel inköpts, bland annat: två förnicklade bordstakar med kupor och lampor, en stake för 4 lampor med hållare, dubbelledare och montering, en centrifugalapparat med oppelt-sirén och annat tillbehör, en Fresnels interferensapparat, en apparat för upphettade kroppars sammandragning, en modell af Grammes maskin, en differentialreokord, en proppreostat, en polarisationsapparat med tillbehör, en heliostat m. m.

För den *kemiska* undervisningen hafva inköpts kemikalier, apparater och verktyg, särskildt för laboratoriets iordningställande, såsom: blåsapparat, blåsbälg, laboratorievåg, stativ m. m.

För *tekningsundervisningen* hafva inköpts klotsar, hvarjämte lärjungarne Nils Bagge och Helmer Nilsson skänkt diverse etyder.

Dessutom har inköpts *diverse materiel*, såsom 400 bläckhorn, 41 termometrar, elektriska ringledningar, en pendyl för gymnastiken, 24 spottlådor, en klosett med tillbehör, 28 emaljerade bägere m. m.

Af *Svenska Akademien* och *Vetenskapsakademien* har läroverket fortfarande fått såsom gåfvor mottaga deras minnespenningar för året.

E. Läroverksbyggnader och inredningsmateriel.

29 och 30. Beskrifning öfver den nya läroverksbyggnaden med dithörande sifferuppgifter finnes i början af detta program.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Uppgifter om nedan nämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1891.

Tab. 14.

Kassans rubrik.	D e b e t.				K r e d i t.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Byggnadsfonden ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljus- och vedkassan	3,702,88	7,783,70	—	11,486,58	—	6,907,73	4,578,85	11,486,58
Biblioteks- och materielkassan ...	3,353,99	3,768,50	—	7,122,49	—	4,615,67	2,506,82	7,122,49
Premie- och fattigkassan	1,474,36	521,88	—	1,996,19	—	610,35	1,385,84	1,996,19
Donationer	6,517,05	284,40	—	6,801,45	—	278,50	6,522,95	6,801,45
Stipendiiräntor	147,25	332,50	—	479,75	—	332,50	147,25	479,75
Summa	15,195,53	12,690,93	—	27,886,46	—	12,744,75	15,141,71	27,886,46

32. Under år 1891 hafva användts för underhåll och tillökning af

- a) boksamlingen, den allmänna 420: 79
 » den till utlåning åt lärjungarne afsedda . . . 46: 60
 b) den öfriga undervisningsmaterielen 1,882: 06

¹⁾ Byggnadsfond finnes icke. Inflytande afgifter öfverlämnas för hvarje termin till Stockholms stads drätselnämnd, hvaremot staden ansvarar för allt, som hör till byggnaden. Afgifterna till byggnadsfonden för år 1891 utgjorde: vårterminen 1,785 och höstterminen 1,940 kronor.

G. Examina och terminsafslutning m. m.

33. 1:o) För den mogenhetsexamen, som *vårterminen 1891* aflades vid läroverket, finnes redogörelse i förra årets program.

2:o) *Sistlidne hösttermin* aflades icke någon mogenhetsexamen vid läroverket.

3:o) Under *innevarande vårtermin* hafva vid läroverket den 22, 23 och 25 April aflagts skriftliga prof för mogenhetsexamen af 10 läroverkets egne lärjungar och 15 lärjungar från enskild undervisning. På grund af dessa prof förklarades sautlige läroverkets egne lärjungar och 11 lärjungar från enskild undervisning berättigade till undergående af muntlig examen. Denna har försiggått den 17 och 18 dennes, och blefvo därvid 10 läroverkets egne lärjungar och 3 lärjungar från enskild undervisning mogne förklarade. De godkände voro:

Egne lärjungar: J. E. Arfwedson, K. A. Fryxell, K. W. G. Jönsson, K. G. O. Kihlén, J. G. Larson, E. Längquist, F. F. v. Mecklenburg, K. G. Tengroth, K. E. Wallsterrson och H. G. Wikland.

Lärjungar från enskild undervisning: P. A. Jonsson, N. W. Pauli och G. V. Widfond.

Af de examinerade erhöilo 3 mogenhetsbetyget *med beröm godkänd* och 10 mogenhetsbetyget *godkänd*.

Censorer voro Professorerna K. R. Geijer, H. H. Hildebrandsson och J. M. Sundén.

Närvarande vittnen voro: Riksantikvariern m. m. H. O. H. Hildebrand, Grosshandlaren m. m. O. Almgren, Pastor Primarius m. m. F. A. Fehr, f. d. Generalkrigskommissariern m. m. N. A. Varenius, f. d. Riksarkivariern m. m. R. M. Bovallius, f. d. Lektorern m. m. K. F. Thedenius och Öfversten m. m. C. T. Nordström.

34. Examen förrättades vid höstterminens slut den 19 December med klasserna 1—5, hvarefter afslutning i öflig ordning egde rum. För vårterminen är examen utsatt att hållas Fredagen den 3 Juni kl. 10 f. m. enligt den ordning tabellen å sid. 39 utvisar.

35. Till öfvervarande af årsexamen och terminsafslutning får jag härmed vördsamt inbjuda så väl undervisningens gynnare och vänner i allmänhet, som särskildt lärjungarnes föräldrar och målsmän.

36. Nästkommande läsår börjas Onsdagen den 31 Augusti kl. 9 f. m., då alla de, hvilka för *intagning* i någon af läroverkets klasser eller *flyttning* till högre klass äro *skyldige att undergå särskild pröfning*, skola infinna sig hos rektor. Pröfningarna börjas samma dag kl. 11 f. m.

Herrar lärare samlas nämnda dag kl. 10 f. m.

Allmänt upprop hålles Måndagen den 5 September kl. 1 e. m., då alla läroverkets lärjungar skola vara närvarande.

Stockholm i Maj 1892.

Carl von Friesen.

Examensordning
vid Högre Läroverket å Södermalm
den 3 Juni 1892.

Klockan.	1 b.	1 a.	2 c.	2 b.	2 a.	3 b.	3 a.	R. 4.	L. o. R. 4.	R. 5.	L. 5.	R. 6: 1.	L. 6: 1.	R. 6: 2.	L. 6: 2.	R. 7: 1.	L. 7: 1.
10— ¹ / ₂ 11	Rönholm <i>Kristend.</i>	Fogelberg <i>Kristend.</i>	Walin <i>Kristend.</i>	Göthe <i>Kristend.</i>	Aulin <i>Tyska</i>	Olsson <i>Svenska</i>	Widebeck <i>Kristend.</i>	Pettersson <i>Svenska</i>	Vessberg <i>Kristendom</i>	Nordenson <i>Engelska</i>	Munthe <i>Hist.— Geografi</i>	Krok <i>Naturalh.</i>	Meyer <i>Matem.</i>	Balke <i>Matem.</i>	Brate <i>Tyska</i>	Lundberg <i>Matem.</i>	Lundman <i>Latin</i>
¹ / ₂ 11—11	Rönholm <i>Svenska</i>	Fogelberg <i>Tyska</i>	Olsson <i>Matem.</i>	Göthe <i>Tyska</i>	»	Berglund <i>Kristend.</i>	Widebeck <i>Svenska</i>	Pettersson <i>Hist.— Geografi</i>	Walin <i>Latin</i>	Vessberg <i>Hist.— Geografi</i>	Ruus <i>Tyska</i>	Gustafsson <i>Engelska</i>	Zethraeus <i>Franska</i>	Balke <i>Fysik</i>	Krok <i>Naturalhistor.</i>	Lundberg <i>Fysik</i>	Munthe <i>Historia</i>
11— ¹ / ₂ 12	Rönholm <i>Matem.</i>	Fogelberg <i>Hist.— Geografi</i>	Pettersson <i>Hist.— Geografi</i>	»	Aulin <i>Svenska</i>	Gustafsson <i>Matem.</i>	Widebeck <i>Tyska</i>	Brate <i>Tyska</i>	Nordenson <i>Tyska</i>	Krok <i>Naturl.</i>	Ruus <i>Franska</i>	Meyer <i>Matem.</i>	Munthe <i>Historia</i>	Balke <i>Kemi</i>	Östervall <i>Latin</i>	Svensson <i>Franska</i>	Lundberg <i>Matem.</i>
¹ / ₂ 12—12	Rönholm <i>Tyska</i>	Fogelberg <i>Matem.</i>	Walin <i>Svenska</i>	Gustafsson <i>Matem.</i>	Aulin <i>Naturl.</i>	Olsson <i>Hist.— Geografi</i>	»	Brate <i>Engelska</i>	Vessberg <i>Historia— Geografi</i>	Balke <i>Matem.</i>	Meyer <i>Matem.</i>	Svensson <i>Franska</i>	Krok <i>Naturalh.</i>	Berglund <i>Kristend.</i>	Lund-Norden- man <i>Grek.— Eng.</i>	Friesen <i>Filosof.</i>	
12— ¹ / ₂ 1	»	Fogelberg <i>Svenska</i>	Walin <i>Tyska</i>	Göthe <i>Svenska</i>	Aulin <i>Matem.</i>	Olsson <i>Tyska</i>	Widebeck <i>Matem.</i>	Krok <i>Naturl.</i>	Gustafsson <i>Matem.</i>	»	Ruus <i>Latin</i>	Vessberg <i>Hist.— Geografi</i>	Brate <i>Tyska</i>	Svensson <i>Engelska</i>	Zethraeus <i>Franska</i>	Berglund <i>Kristendom</i>	
¹ / ₂ 1—1	Rönholm <i>Hist.— Geografi</i>	Krok <i>Naturl.</i>	»	Göthe <i>Hist.— Geografi</i>	Pettersson <i>Hist.— Geografi</i>	Aulin <i>»</i>	Aulin <i>Naturl.</i>	Gustafsson <i>Matem.</i>	Vessberg <i>Svenska</i>	Nordenson <i>Franska</i>	Berglund <i>Kristend.</i>	Meyer <i>Fysik</i>	Östervall <i>Latin</i>	Brate <i>Tyska</i>	Munthe <i>Historia</i>	Svensson <i>Engelska</i>	Zethraeus <i>Franska</i>
1	Afslutning med premientdelning och flyttning i bösalen.																

Obs. Lärjungarnes ritningar för läsåret finnas utställda *examensdagen* i musikealen 2 tr. upp.

II. Katarina allmänna läroverk.

A. Undervisningen.

1. Höstterminen började den 31 sistlidne Augusti och slutade den 19 December. Läsningen tog sin början den 4 September kl. 1 e. m. och användes de mellanliggande dagarna sålunda: den 31 Augusti anställdes examen med de lärjungar, som förut tillhört läroverket och nu anmält sig vilja söka flyttning till högre klass, hvarjämte inträdesexamen hölls till 1:sta klassen; den 1 September fortsattes den nyssnämnda flyttningsexamen och anställdes inträdesexamen till klasserna 2 och 3; den 2 September hölls inträdesexamen till 4:de och 5:te klasserna; den 3 September hölls allmänt upprop; den 4 September ordnades klasserna samt meddelades upplysningar om läsordningen och nya läroböcker, hvar efter, såsom ofvan nämndes, läsningen började kl. 1 e. m. Under denna termin var läsningen inställd den 7 September 1—3 e. m., då högre allmänna läroverkets å Södermalm lokal invigdes; den 3 Oktober, då läroverksungdomens målskjutningar ägde rum; den 7 November (efter gammal sedvänja) samt den 17 och 18 December (lofdagar före examen).

Vårterminen började den 16 Januari, hvilken dag användes till examen med ny-anmälda lärjungar; samma dag hölls upprop. Läsningen började den 18 Januari. Lofddagar hafva varit den 29 Januari 1—3 e. m. och den 20 Februari 1—3 e. m. (för skridsko-åkning), den 1 Mars (Fettisdagen) och den 2 Maj.

Läsningen kommer att sluta den 31 Maj och examen är utsatt till den 3 Juni.

2. De dagliga morgonbönerna hafva hållits gemensamt för hela skolungdomen kl. $\frac{3}{4}$ 8—8.

Inom hvarje klass har läsningen avslutats med bön kl. 3 e. m.

Undervisningen har varit på följande sätt fördelad: i *läsämnen*, *välskrifning* och *teckning* kl. 8—11 f. m. och 1—3 e. m.; dessutom *teckning* Tisd. och Lörd. 5—7 e. m.; *gymnastik* Månd., Onsd. och Lörd. 11—1 e. m.; *exercis* Onsd. 3— $\frac{1}{2}$ 4 e. m.; *sång* Tisd., Torsd. och Fred. 12—1 e. m.; *orgelspelning* Torsd. $\frac{1}{2}$ 5— $\frac{1}{2}$ 6 e. m.; *pianospelning* Månd. 5—6 e. m. och Lörd. $\frac{1}{2}$ 5— $\frac{1}{2}$ 6 e. m.

3. Antalet lärotimmar i veckan, under hvilka enligt den fastställda läsordningen undervisning meddelats i läsämnen, har under höstterminen utgjort:

Afdelningar och linjer.	Närvarande lärjungar under höstterminen.	T i m m a r.		
		Skilda.	Gemensamma för lärjungar från afdelningar å olika linjer.	Summa.
1 a	16	24	—	24
1 b	16	24	—	24
2 a	18	28	—	28
2 b	18	28	—	28
3 a	21	28	—	28
3 b	21	28	—	28
R. 4 a ¹⁾	11	8	22 ²⁾	30
L. 4 a	9	8	(22)	8
R. 4 b ¹⁾	20	22 ³⁾	—	22
R. 5	9	8	22 ⁴⁾	30
L. 5	6	8	(22)	8
Summa	165	214	44	258

¹⁾ 4 a innehåller både latinare och realister, 4 b endast realister. — ²⁾ R. 4 a och L. 4 a läsa tillsammans i kristendom (2 t.), modersmålet (4 t.), tyska (4 t.), historia och geografi (5 t.), matematik (5 t.) och naturlära (2 t.). — ³⁾ Realisterna i 4 a och 4 b läsa tillsammans 8 tim., nämligen tyska (1 t.), engelska (5 t.), geom.-teckning (1 t.) och naturlära (1 t.). — ⁴⁾ R. 5 och L. 5 läsa tillsammans i kristendom (2 t.), modersmålet (3 t.), tyska (3 t.), franska (3 t.), historia och geografi (4 t.), matematik (5 t.) och naturlära (2 t.).

4. Läroböcker och lärokurser.

Angående *läroböcker* hänvisas till den förteckning däröfver, som finnes intagen i redogörelsen för fullständiga allmänna läroverket å Södermalm.

Inom de särskilda klasserna hafva under läsåret följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen.

Kristendom (3 timmar): biblisk historia, läsning af berättelser ur gamla testamentet, efter Vogts lärobok; katekes, första hufvudstycket; bibelläsning; valda psalmer. *Malmstedt* i 1 a, *Levin* i 1 b.

Modersmålet (5 t.): uppläsning och förklaring af valda stycken; öfning att med egna ord återgifva innehållet af lästa berättelser (2 t.); rättskrifnings- och satsbildnings- öfningar (3 t.). *Brusiin* i 1 a, *Johanson* i 1 b.

Tyska språket (6 t.): substantiv, adjektiv, personliga och possessiva pronomen, hjälpverben, det aktiva verbets regelbundna böjningsformer i indikativ, efter Calwagens grammatik, jämte motsvarande öfningsstycken, efter samme författares elementar- och läsebok. *Brusiin* i 1 a, *Johanson* i 1 b.

Historia och Geografi (4 t.): svenska historien till Gustaf Vasa, efter Odhner (2 t.); det allmännaste af världsdelarne efter globkarta; fäderneslandets samt Norges, Danmarks och Rysslands fysiska och politiska geografi, efter Carlson (2 t.). *Brusiin* i 1 a, *Johanson* i 1 b.

Matematik (4 t.): de fyra räknesätten med hela tal, användande af decimaler, tillämpning på de metriska sorterna, efter Berg; hufvudräkning. *Brusiin* i 1 a, *Johanson* i 1 b.

Naturlära (2 t.): om människokroppen, efter Almquist—Lagerstedts lärobok; de viktigaste af växtens organ efter 8 lefvande växter. *Brusiin* i 1 a, *Johanson* i 1 b.

Andra klassen.

Kristendom (3 t.): biblisk historia, berättelser ur nya testamentet, efter Vogts lärobok; katekes, andra hufvudstycket; bibelläsning; valda psalmer. *Levin* i 2 a och 2 b.

Modersmålet (6 t.): uppläsning och förklaring af valda stycken; öfningar att med egna ord återgifva innehållet af lästa sagoberättelser; det allmännaste af rättskrifnings- och formläran, efter Sundén, jämte en öfversikt af läran om den enkla satsen; rättskrifnings- öfningar. *Zamore* i 2 a, *Levin* i 2 b.

Tyska språket (7 t.): 1:a afdelningen af Calwagens elementar- och läsebok afslutad och repeterad samt hela 2:a afdeln., jämte motsvarande delar af samme författares grammatik; öfningar i särskiljande af ordklasserna och den enkla satsens delar, samt de lättare formerna af den sammansatta satsen, allt under jämförelse med modersmålet. *Hallström* i 2 a, *Högberg* i 2 b.

Historia och Geografi (5 t.): svensk historia från Gustaf Vasa till Frihetstiden, efter Odhner (3 t.); Europas fysiska och politiska geografi från och med Tyskland fortsatt och afslutad, efter Carlson (2 t.). *Hallström* i 2 a, *Malmstedt* i 2 b.

Matematik (5 t.): decimalräkning; tillämpning på de metriska sorterna; addition och subtraktion i allmänna bråk, efter Berg; hufvudräkning. *Stigler* i 2 a, *Johanson* i 2 b.

Naturlära (2 t.): typer för och kortfattad öfversikt öfver ryggradsdjuren, efter Almquist—Lagerstedts lärobok; de viktigaste af växtens organ efter 12 lefvande växter. *Stigler* i 2 a, *Högberg* i 2 b.

Tredje klassen.

Kristendom (3 t.): biblisk historia, repetition af gamla och nya testamentet, efter Vogts lärobok; katekes, tredje, fjärde och femte hufvudstyckena; bibelläsning i sammanhang med undervisningen i katekes och biblisk historia; valda psalmer i psalmboken och psaltaren. *Levin* i 3 a och 3 b.

Modersmålet (6 t.): läsning och förklaring af valda stycken i bunden och obunden form; öfningar i att muntligt återgifva innehållet af lästa stycken; formläran samt det viktigaste af sats- och interpunktionsläran, efter Sundén; satsbildnings- och rättskrifnings- öfningar; öfning att skriftligen affatta smärre berättelser (muntligen meddelade eller ur den tyska elementar- och läseboken återgifna). *Zamore* i 3 a, *Hvasser* i 3 b.

Tyska (7 t.): det viktigaste af formläran, efter Calwagen; öfningar i särskiljande af satser och satsdelar; explikation, 25 sidor af 3:e afdelningen i Calwagens elementar- och läsebok; skriftliga öfningar på lärorummet; valda stycken af Thalia Schougs tyska ord och samtal. *Zamore* i 3 a, *Hvasser* i 3 b.

Historia och Geografi (5 t.): svenska historien från 1718 afslutad jämte repetition af Gustaf Vasa, efter Odhner (3 t.); de allmännaste grunddragen af de främmande världsdelarnes fysiska och politiska geografi, efter Roth (2 t.). *Ljung* i 3 a och 3 b.

Matematik (5 t.): geometri (2 t.), beräkning af ytor och rymder; definitioner, postulat, axiom och prop. 1—20 i första boken af Euklides (Lindmans edition); aritmetik (3 t.), de fyra räknesätten med allmänna bråk, samt regula de tri, efter Nyström. *Stigler* i 3 a och 3 b.

Naturlära (2 t.): de ryggradslösa djuren, de fanerogama växternas yttre organ och sexualsystemet, efter Almquist—Lagerstedts lärobok; undersökning af lefvande växter; exkursioner. *Stigler* i 3 a och 3 b.

Fjärde klassen.

Kristendom (2 t.): öfversikt af gamla testamentets böcker, efter Lemkes lärobok; kateketisering öfver 1:sta och 2:dra hufvudstyckena; läsning af Lukas evangelium (början). *Levin* i 4 a och 4 b.

Modersmålet (4 t.): läsning af valda stycken ur läsebok för folkskolan, samt af Runebergs Fänrik Ståls sägner (i 4 a äfven af Julkvällen), jämte innehållsredogörelse och nödiga upplysningar ur versläran; satsläran samt repetition af rättskrifnings- och formläran, efter Sundén; sats-, interpunktions- och rättskrifnings- öfningar; en uppsats öfver lättare ämne eller en öfversättning från tyska språket hvarannan vecka. *Hvasser* i 4 a, *Hallström* i 4 b.

Latinska språket (8 t.): 20 stycken (efter urval) af 1:a afdeln. samt fabler och berättelser af den 2:a i Törnebladhs elementarbok; Cornelius Nepos, Hannibal; det viktigaste af formläran, jämte de viktigare reglerna om att-satser, participium, gerundium och gerundivum af syntaxen, efter Törnebladhs—Lindroths grammatik; skriftliga öfningar på lärorummet. *Björklung*.

Tyska språket L. 4 (4 t.) och R. 4 (5 t.)¹⁾: det viktigaste af syntaxen och repetition af formläran, efter Calwagen; extemporerade öfningar; explikation, omkring 20 sidor i Calwagens läsebok; ett tema hvarannan vecka, skrifvet antingen under lärotimmarne eller på tid utom desamma. *Högberg* i 4 a, *Zamore* i 4 b.

Engelska språket (5 t.): det viktigaste af uttalsläran; formlära i förening med extemporerade öfningar, efter Calwagen; explikation, 1:sta afdelningen och 18 sidor af den 2:dra i Calwagens elementar- och läsebok; tal- och skriföfningar; vokabelläsning. *Malmstedt*.

Historia och Geografi (5 t.): allmän historia (3 t.), till nyare tiden, efter Pallin; Europas geografi (2 t.), utförligare än förut, efter Roth. *Ljung* i 4 a, *Hallström* i 4 b.

Matematik (5 t.): geometri (2 t.), prop. 21—48 i 1:sta och hela 2:dra boken af Euklides; algebra (3 t.), de fyra räknesätten med hela tal samt läran om bråk till multiplikation, efter Haglund. *Björning* i 4 a, *Brusin* i 4 b. Dessutom i R. 4: geometrisk konstruktionsritning (1 t.). *Brusin*.

Naturlära L. 4 (2 t.) och R. 4 (3 t.): de första elementen af kemien och fysiken; läran om människan och däggdjuren samt om de fanerogama växternas yttre organ, efter Almquist—Lagerstedts läroböcker; sexualsystemet samt undersökning och bestämning af lefvande växter; exkursioner. *Stigler* i 4 a och 4 b.

Femte klassen.

Kristendom (2 t.): läsning af Marci evangelium (senare delen), jämte kort öfversikt af Jesu lefnad och af apostlarnes historia; öfversikt af nya testamentets böcker, efter Lemkes lärobok; kateketisering öfver tredje, fjärde och femte hufvudstyckena. *Levin*.

Modersmålet (3 t.): läsning af valda stycken ur läsebok för folkskolan och af Fritiofs saga, jämte innehållsredogörelse och öfversikt af versläran; repetition af språkläran, efter Sundén; öfningar i rättskrifning och interpunktion; anvisning till disposition af uppsatsämnen; en skriftlig uppsats hvarannan vecka. *Hallström*.

Latinska språket (8 t.): Cornelius Nepos, fältherrarne Miltiades, Cimon, Hamilcar och Hannibal; repetition och utvidgning af formläran; syntax, kasusläran och det viktigaste af att-satser, gerundium och participialkonstruktioner, efter Törnebladh—Lindroths språklära; skriföfningar på lärorummet. *Ljung*.

Tyska språket L. 5 (3 t.) och R. 5 (4 t.): formlära och syntax, efter Calwagen; extemporerade öfningar (i R. 5); explikation, omkring 28 sidor i Calwagens läsebok jämte kursivläsning; talöfningar; ett tema hvarannan vecka, mestadels skrifvet på lärorummet. *Malmstedt*.

Engelska språket (4 t.): formläran repeterad och det viktigaste af syntaxen till prepositionerna, efter Calwagen; explikation, omkring 32 sidor af 2:dra afdelningen i Calwagens elementar- och läsebok; tal- och skriföfningar. *Malmstedt*.

Franska språket L. 5 (3 t.) och R. 5 (4 t.): 60 lektioner ur Ploetz—Elmqvists språklära, jämte de regelbundna verbens paradig. *Malmstedt*.

¹⁾ Enligt Kongl. Direktionens öfver Stockholms stads undervisningsverk skrifvelse af den 17 Juni 1878 har i 4:de och 5:te klasserna på reallinien den förändringen skett i den gällande undervisningsplanen, att *tyska språket* fått 5 t. i 4:de och 4 t. i 5:te klassen, *engelska språket* 5 t. i 4:de och 4 t. i 5:te klassen, *franska språket* 4 t. i 5:te klassen, *matematik* 6 t. i båda klasserna, hvaraf 1 t. till geometrisk teckning, och *naturlära* 3 t. i båda klasserna.

Historia och Geografi (4 t.): allmän historia, nyare tiden till 1815, efter Pallin (2 t.); repetition af fäderneslandets historia från Gustaf Vasa till Karl XII, efter Odhner (1 t.); de främmande världsdelarnas fysiska och politiska geografi, efter Roth (1 t.). *Ljung*.

Matematik (5 t.): geometri, Euklides' 3:dje och 4:de böcker jämte repetition af de två föregående; aritmetik, repetition af läran om bråk; algebra, de fyra räknesätten med bråk och 1:sta gradens eqvationer med en obekant, efter Haglund. *Björning*. Dessutom i R. 5: geometrisk konstruktionsritning (1 t.). *Björning*.

Naturlära L. 5 (2 t.) och R. 5 (3 t.): öfversikt af växt- och djurriket samt grunddragen af läran om jorden och det allmännaste om vårt planetsystem, efter Almquist—Lagerstedts läroböcker; undersökning och bestämning af lefvande växter; exkursioner. *Högberg*.

5. Angående det *ombyte* af böcker, som under läsåret ägt rum, hänvisas till motsvarande mom. af redogörelsen för det fullständiga allmänna läroverket å Södermalm.

6. I *välskrifning* har hvardera af 1:sta klasserna undervisats 2 tim. i veckan samt hvar och en af klasserna 2 a, 2 b, 3 a och 3 b 1 tim. af kollega *Högberg*.

7. I *teckning* har under läsåret undervisats i hvar och en af klasserna 1, 2, 3 a och 3 b 1 tim. i veckan eller tillsammans ..... 4 tim. i veckan, i R. 4 och L. 4 ..... 2 » » » i R. 5 ..... 2 » » »

Summa 8 tim. i veckan.

Under läsåret genomgångna kurser:

1:sta klassen: teckning på rutadt och punkteradt papper, dels efter lärarens diktamen, dels efter förteckningar på taflan, samt på fritt papper, efter Stuhlmann.

2:dra klassen: teckning på punkteradt papper af något mera sammansatta mönster samt på fritt papper, efter Stuhlmans och Sjöströms väggtaflor.

3:dje klassen: teckning på fritt papper efter Stuhlmans och Sjöströms väggtaflor samt efter gipsmodeller.

R. 4 och R. 5: teckning efter Stuhlmans och Sjöströms väggtaflor, efter gipsmodeller, gipsornament och klotsar.

L. 4 = R. 4 och R. 5.

8. För undervisning i *sång* hafva lärjungarne varit fördelade i 2:ne afdelningar, hvilka undervisats hvardera 1 timme och gemensamt 1 tim. (i koralsång) i veckan.

De kurser, som under läsåret blifvit genomgångna, äro:

1:sta afdelningen: läran om noter, pauser, förteckning och taktindelning; tonträfningsöfningar i lättare tonarter; enstämmiga sånger och koraler.

2:dra afdelningen: afslutning af elementarläran; tonträfningsöfningar i de allmännaste dur- och molltonarterna; koraler och tvåstämmiga sånger.

Läroböckerna hafva varit: Lärobok i sång för skolor af L. A. Lundh och Normal-sångbok för svenska skolor.

I *orgelspelning* har lämnats undervisning 1 tim. i veckan, hvarunder förekommit spelning af koraler och lättare preludier, och i *pianospelning* 2 tim. i veckan såsom en

nödvändig förberedelse för de lärjungar, som sedan ämna begagna sig af undervisningen i orgelspelning.

9. Redogörelse för gymnastik- och vapenöfningarne under läsåret 1891—1892:

Tabellarisk uppgift å antalet lärjungar, som på grund af nedanstående orsaker icke deltagit i gymnastiköfningarne:

Terminer och åldersgrupper.	Sjukdomar.											Summa i öfningarna ej deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.		
	I respirationsorganerna.	I syn- och hörselorganerna.	I nervsystemet.	I cirkulationsorganerna.	I matsmältningsorganerna.	I urin- och könsorganerna.	I rörelseorganerna.	Misbildning.	Bräck.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.			Summa.	Andra orsaker.
Höstterminen 1891.															
Under 15 år	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	4	—	4	153
15 år eller däröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	12
Summa	—	—	1	—	—	1	—	1	2	—	—	5	—	5	165
Vårterminen 1892.															
Under 15 år	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	4	—	4	127
15 år eller däröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	2	41
Summa	—	—	—	—	—	1	—	1	2	2	—	6	—	6	168

Öfningstider:

Gymnastik: Måndagar, Onsdagar och Lördagar, högre afdelningen 11—12, den lägre 12—1 e. m.

Exercis: Onsdagar 3—3,30 e. m.

Lärjungarne hafva öfvats på två afdelningar, med särskild s. k. sjukrote för svagare lärjungar.

B. Lärarne.

10. Undervisningen och öfriga tjänsteåligganden hafva under höstterminen för hvarje vecka varit sålunda fördelade:

Rektor, fil. dokt. *C. Björling*, Latin: 8 tr i L. 4; Matematik: 5 tr i 5 och 5 tr i 4 a; Geometrisk konstruktionsritning: 1 te i R. 5..... 19 tr

ledningen af morgonbönerna.

Kollega, fil. dokt. *A. Ljung*, Latin: 8 tr i L. 5; Historia och Geografi: 4 tr i 5, 5 tr i 4 a, 5 tr i 3 a och 5 tr i 3 b..... 27 »

klassföreståndare i 5:te klassen, bibliotekarie.

Kollega, fil. dokt. *V. Högberg*, Tyska: 4 tr i 4 a och 7 tr i 2 b; Naturlära: 2 tr i 5 och dessutom 1 te i R. 5 samt 2 tr i 2 b; Välskrifning: 1 te i 3 a, 1 te i 3 b, 1 te i 2 a, 1 te i 2 b, 2 tr i 1 a och 2 tr i 1 b ..... 24 tr
tyska skriföfningarne i 4 a, klassföreståndare i 4 a, biträdt Rektor med de skriftliga göromålen.

» fil. dokt. *P. Hallström*, Modersmålet: 3 tr i 5 och 4 tr i 4 b; Tyska: 7 tr i 2 a; Historia och Geografi: 5 tr i 4 b och 5 tr i 2 a ..... 24 »
svenska skriföfningarne i 5 och 4 b, klassföreståndare i 4 b.

» fil. dokt. *A. Malmstedt*, Kristendom: 3 tr i 1 a; Tyska: 3 tr i 5 och dessutom 1 te i R. 5; Franska: 3 tr i 5 och dessutom 1 te i R. 5; Engelska: 4 tr i R. 5 och 5 tr i R. 4; Historia och Geografi: 5 tr i 2 b ..... 25 »
tyska skriföfningarne i 5, klassföreståndare i 2 b.

Extra läraren, fil. kand. *A. M. Brusin*, Modersmålet: 5 tr i 1 a; Tyska: 6 tr i 1 a; Historia och Geografi: 4 tr i 1 a; Matematik: 5 tr i 4 b och 4 tr i 1 a; Geom. konstruktionsritning: 1 te i R. 4; Naturlära: 2 tr i 1 a ..... 27 »
klassföreståndare i 1 a.

» fil. kand. *J. E. Stigler*, Matematik: 5 tr i 3 a, 5 tr i 3 b och 5 tr i 2 a; Naturlära: 2 tr i 4 a, 2 tr i 4 b och dessutom 1 te i R. 4, 2 tr i 3 a, 2 tr i 3 b och 2 tr i 2 a ..... 26 »
klassföreståndare i 2 a.

» teol. kand. *H. O. Levin*, Kristendom: 2 tr i 5, 2 tr i 4 a, 2 tr i 4 b, 3 tr i 3 a, 3 tr i 3 b, 3 tr i 2 a, 3 tr i 2 b och 3 tr i 1 b; Modersmålet: 6 tr i 2 b ..... 27 »

» fil. kand. *K. V. Hvasser*, Modersmålet: 4 tr i 4 a och 6 tr i 3 b; Tyska: 7 tr i 3 b ..... 17 »
svenska skriföfningarne i 4 a, klassföreståndare i 3 b.

Vikar. kollega, fil. licent. *C. A. Zamore*, Modersmålet: 6 tr i 3 a och 6 tr i 2 a; Tyska: 4 tr i 4 b och dessutom 1 te i R. 4 samt 7 tr i 3 a ..... 24 »
tyska skriföfningarne i 4 b, klassföreståndare i 3 a.

» fil. kand. *C. I. Johanson*, Modersmålet: 5 tr i 1 b; Tyska: 6 tr i 1 b; Historia och Geografi: 4 tr i 1 b; Matematik: 5 tr i 2 b och 4 tr i 1 b; Naturlära: 2 tr i 1 b ..... 26 »
klassföreståndare i 1 b.

Vikar. teckningsläraren *M. Skantz*, Teckning ..... 8 »

Musikläraren, direktör *L. A. Lundh*, Musikens teori och sång: 3 tr; Instrumentalmusik: 3 tr ..... 6 »

Vikar. Gymnastikläraren, kapten *G. O. Cronhielm*, Gymnastik: 6 tr; Exercis: $\frac{1}{2}$ te ..... 6½ »

11. Såsom tillägg till förra årsredogörelsen meddelas här, att Kollegan *A. A. G. Ringqvist* för sjukdom åtnjöt tjänstledighet under vårterminen 1891 från den 11 Maj till terminens slut.

På grund af Kongl. Maj:ts beslut den 15 April 1887 har Kollega fil. kand. *J. H. Hagelin* fortfarande tjänstgjort vid Stockholms norra latinläroverk.

Från höstterminens början till och med den 30 September hade Kollega *A. A. G. Ringqvist* för sjukdom tjänstledighet.

Tjänstledighet har under hela läsåret åtnjutits af Kollega *K. A. O. Sjögren* för utgifvande af fortsättningen af *A. Fryxells* berättelser ur svenska historien samt likaledes

under hela läsåret af gymnastikläraren löjtnant *G. L. Kantzow* för att i samma egenskap vikariera vid Stockholms norra latinläroverk.

12. *Såsom tillägg till förra årsredogörelsen* meddelas, att fil. kand. *K. V. Hvasser* och fil. kand. *P. A. Fogelberg* såsom vikarier uppehöll Kollega A. A. G. Ringqvists tjänstgöring under vårterminen 1891 från och med den 11 Maj till samma termins slut. Kand. Hvasser hade 20 timmars och kand. Fogelberg 4 timmars tjänstgörings-skyldighet i veckan.

Såsom vikarie för Kollega A. A. G. Ringqvist vikarierade från höstterminens början till och med den 30 September fil. lic. *C. A. Zamore*, hvilken ock under den återstående delen af sagde termin uppehöll den efter nämnde Kollega lediga kollegabefattningen.

Under höstterminen vikarierade fil. kand. *C. I. Johanson* för Kollega O. Sjögren.

Såsom vikarier under vårterminen hafva fil. lic. *C. A. Zamore* och fil. kand. *C. I. Johanson* tjänstgjort, den förre på den vid läroverket lediga kollegaplatsen, den senare för Kollega O. Sjögren.

Under hela läsåret hafva såsom extralärare tjänstgjort fil. kand. *A. M. Brusin*, fil. kand. *J. E. Stigler*, teol. kand. *H. O. Levin* och fil. kand. *K. V. Hvasser*, den sistnämnde med 17 timmars tjänstgöring i veckan.

Vikar. teckningslärare hafva varit under höstterminen och af vårterminen till och med den 25 April *M. Skantz* samt under den återstående delen af sistnämnda termin *J. A. V. Olsson*.

Såsom vikar. gymnastiklärare har kaptanen *G. O. Cronhielm* varit under läsåret anställd med undantag af tiden 30 April—17 Maj, då löjtnanten *A. O. Lagerberg* uppehöll denna befattning.

Såsom läkare vid läroverket är fortfarande med. dokt. *M. de Ron* anställd.

13. Den 30 sistlidne September erhöi Kollegan *Adam Amund-Gotthard Ringqvist* på egen begäran afsked från sin befattning med pension å allmänna indragningsstaten. Sin verksamhet vid läroverket började Ringqvist såsom extra lärare 1855, hvarmed han fortsatte i 3 år. Åren 1866—1870 innehade han åter samma befattning. Sistnämnde år utnämndes han till ordinarie Kollega.

Det utmärkande för Ringqvists lärareverksamhet var den stora samvetsgrannhet och ordentlighet, hvarmed han skötte sitt kall. Att på något sätt jämkä med pliktens fordringar var för honom främmande. Själft ytterst finkänslig, inverkade han genom sitt föredöme i detta hänseende fördelaktigt på mången lärjunges sätt att skicka sig. I behandlingen af sina lärjungar sökte han långt mera genom öfvertygelsens ord än genom stränghet att leda dem på rätt väg, hvaraf frukten ock blef dessas fulla tillgifvenhet mot den humane mannen. Bland sina kamrater uppträdde han städse anspråkslöst och var i sitt förhållande till dem så grannlaga, att ingen kunde annat än känna sig angenämt berörd af umgänget med honom. Till följd af sin anspråkslöshet hade han ock en uppenbar motvilja mot att blifva föremål för något offentligt uttaladt beröm; men detta oakadt måste han dock nu, då hans verksamhet vid läroverket gått till ända, från både kamrater och lärjungar emottaga dessa enkla, men uppriktigt menade, ord af erkänsla och tacksamhet.

14. Den efter Kollega Ringqvist lediga kollegaplatsen är ännu icke tillsatt. Teckningslärarebefattningen uppehålls fortfarande med vikarie.

C. Lärjungarne.

15. De närvarande lärjungarnes antal höstterminen 1891.

Klasser.	Gemensamma linjen.	Reallinjen.	Latinlinjen.	Summa.
1	32	—	—	32
2	36	—	—	36
3	42	—	—	42
4	—	31	9	40
5	—	9	6	15
Summa	110	40	15	165 ¹⁾

Ingen lärjunge var under terminen frånvarande.

De närvarande lärjungarnes antal vårterminen 1892.

Klasser.	Gemensamma linjen.	Reallinjen.	Latinlinjen.	Summa.
1	36	—	—	36
2	35	—	—	35
3	42	—	—	42
4	—	31	9	40
5	—	9	6	15
Summa	113	40	15	168

Ingen lärjunge var under terminen frånvarande.

¹⁾ Två af dessa lärjungar, nämligen A. G. A. Svahn i 2 b och G. Svahn i R. 4 b inskrefvos vid läroverket först den 9 sistlidne November. Den föregående delen af höstterminen hade de tillhört motsvarande klasser vid Uddevalla allmänna läroverk.

19. Antal i teckning, i musik samt gymnastik och i exercis undervisade lärjungar höstterminen 1891.

Afdelningar och linjer.	Närvarande lärjungar.	Teckning.			Musik.		Gymnastik och exercis.	
		Lärjungar, som deltagit			Lärjungar, som undervisats i		Lärjungar, som deltagit i	
		i obligatorisk teckning.	i frivillig teckning och därjämte i obligatorisk.	endast i frivillig teckning.	musikkens teori och sång.	instrumentalmusik.	gymnastik.	exercis.
1.....	32	32	2	—	32	—	32	—
2.....	36	36	17	—	29	2	35	—
3.....	42	42	23	—	23	2	41	26
R. 4.....	31	24	7	—	21	2	30	13
L. 4.....	9	—	—	2	5	—	7	3
R. 5.....	9	5	1	—	3	—	9	4
L. 5.....	6	—	—	2	3	—	6	6
Gemensamma linjen	110	110	42	—	84	4	108	26
Reallinjen	40	29	8	—	24	2	39	17
Latinlinjen	15	—	—	4	8	—	13	9
Summa	165	139	50	4	116	6	160	52

20. Den tid, som för hvarje dag erfordrats för lärjungarnes läxor och skriftliga arbeten i hemmet, har enligt deras egna uppgifter utgjort i medeltal:

i klassen	1	med	2 läxor	$\frac{3}{4}$ timme.
i »	2	»	2 »	$1\frac{1}{4}$ »
i »	3	»	2 à 3 »	$1\frac{1}{2}$ »
i »	R. 4	»	3 »	2 »
i »	L. 4	»	3 »	$2\frac{1}{4}$ »
i »	R. 5	»	3 »	3 »
i »	L. 5	»	3 »	3 »

21. Lärjungarnes hälsotillstånd har under läsåret varit tillfredsställande. Ej särdeles många bland dem hafva varit sjuka i den för öfrigt i hufvudstaden mycket utbredda influensan. Besiktning å samtliga lärjungarne har i närvaro af rektor och gymnastikläraren verkställts vid början och slutet af hvardera terminen af läroverkets läkare doktor *M. de Ron.*

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd vårterminen 1891.

Klass.	Antal lärjungar.	Medelålder.	Kroppsbyggnad			Allmänt hälsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist.	Lidande af hufvudvärk.	Ofta besvärade af hufvudvärk.
			god.	medelmättig.	svag.	godt.	mindre godt.			
1.....	35	11	22	12	1	33	2	2	3	
2.....	47	12,6	34	12	1	45	2	2	4	
3.....	42	13	28	13	1	39	3	5	7	
4.....	34	14,5	22	11	1	31	3	5	4	
5.....	15	15	11	4	—	14	1	1	1	
Summa	173	—	117	52	4	162	11	15	19	

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne vårterminen 1891.

Sjuka personer.	Årstid.										Summa.	
	Januari.		Februari.		Mars.		April.		Maj.		Insjuku.	Döde.
	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.	Insjuku.	Döde.		
Under 15 år.....	24	—	29	—	27	—	22	—	13	—	115	—
15 år eller därutöver.....	2	—	9	—	9	—	9	—	2	—	31	—
Summa	26	—	38	—	36	—	31	—	15	—	146	—
<i>Sjukdomar:</i>												
Mässling	5	—	6	—	—	—	—	—	—	—	11	—
Difteri	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Skarlakansfeber	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
Frossa	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
Feber af obestämdt slag	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Ögonsjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Öronsjukdom	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3	—
Hjärnskakning	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Luftrörskatarr	4	—	3	—	6	—	2	—	2	—	17	—
Halsfluss	1	—	3	—	9	—	3	—	1	—	17	—
Magkatarr och kardialgi	1	—	6	—	3	—	4	—	2	—	16	—
Diarré	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Böld	2	—	1	—	3	—	1	—	—	—	7	—
Yttre skada	2	—	1	—	1	—	2	—	—	—	6	—
Kylskada	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Hufvudvärk	5	—	11	—	10	—	13	—	5	—	44	—
Allmänt illamående	6	—	2	—	1	—	3	—	2	—	14	—
Summa	26	—	38	—	36	—	31	—	15	—	146	—

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd
höstterminen 1891.

K l a s s.	Antal lärjungar.	Medelålder.	Kroppsbyggnad			Allmänt hälsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist.	Lidande af hufvudvärk.	Ofta besök- rade af hufvudvärk.
			god.	medel- måttig.	svag.	godt.	mindre godt.			
1	32	10,7	25	6	1	30	2	2	3	
2	36	11,4	23	13	—	34	2	2	3	
3	42	13	29	12	1	40	2	3	5	
4	40	13,4	28	12	—	36	4	2	5	
5	15	14	9	6	—	13	2	2	2	
Summa	165	—	114	49	2	153	12	11	18	

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne
höstterminen 1891.

Sjuka personer.	Å r s t i d.								Summa.	
	September.		Oktober.		November.		December.		Insjukt.	Döde.
	Insjukt.	Döde.	Insjukt.	Döde.	Insjukt.	Döde.	Insjukt.	Döde.		
Under 15 år.....	20	—	32	—	45	—	31	—	128	—
15 år eller därutöver.....	3	—	6	—	6	—	1	—	16	—
Summa	23	—	38	—	51	—	32	—	144	—
<i>Sjukdomar:</i>										
Feber	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Luftrörskatarr	—	—	2	—	7	—	4	—	13	—
Halsfluss	5	—	6	—	8	—	5	—	24	—
Magkatarr och kardialgi	6	—	6	—	5	—	1	—	18	—
Diarré	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—
Reumatism	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
Yttre skador.....	1	—	2	—	4	—	—	—	7	—
Böld	1	—	—	—	1	—	1	—	3	—
Hufvudvärk	8	—	16	—	13	—	15	—	52	—
Allmänt illamående	1	—	5	—	10	—	3	—	19	—
Summa	23	—	38	—	51	—	32	—	144	—

22 a. Antal inom läroverket flyttade lärjungar kalenderåret 1891.

Afdelningar och linjer.	Närvarande lärjungar vid vårterminens slut före flyttningen.	Vårterminen 1891.						Höstterminen 1891.							
		Lärjungar, som vid vårterminens slut flyttats till afdelningen						Lärjungar, som vid höstterminens början flyttats till afdelningen							
		efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linje följande antal terminer:						från annan linje.	efter att hafva tillhört närmast lägre afdelning af samma linje följande antal terminer:						från annan linje.
0.	1.	2.	3.	4.	5. eller flere.	0.	1.		2.	3.	4.	5. eller flere.			
1	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	47	—	4	18	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—
3	42	—	1	16	—	2	—	—	—	2	6	—	6	—	—
R. 4	24	—	—	14	—	5	—	—	—	—	2	—	1	—	1
L. 4	10	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1
R. 5	9	—	—	6	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—
L. 5	5	—	—	4	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—
R. 6: 1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L. 6: 1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gemens. linjen.....	124	—	5	34	—	2	—	—	—	2	9	—	6	—	—
Reallinjen	33	—	—	23	—	7	—	—	—	—	5	—	1	—	1
Latinlinjen	15	—	—	11	—	2	—	—	—	1	1	—	1	—	1
Summa	172	—	5	68	—	11	—	—	—	3	15	—	8	—	2

Inga lärjungar hafva blifvit flyttade å andra tider än de i tabellen angifna.

22 b. Lärjungarnes omsättning vårterminen 1891.

Afdelningar och linjer.	Närvarande lärjungar i afdelningen den 1 Februari.				Lärjungar afgångne från läroverket i afdelningen				
	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut		Inskrivne i läroverket under terminen.	Summa.	från terminens början till och med den 31 Januari.	från och med den 1 Febr. till terminens slut.	under näst följande månlanternin.	Summa.
		vid vårterminens början.	vid föregående terminens slut.						
1	30	—	—	5	35	—	—	6	6
2	44	—	—	3	47	—	—	6	6
3	41	—	1	—	42	—	—	9	9
R. 4	24	—	—	—	24	—	—	11	11
L. 4	10	—	—	—	10	—	—	3	3
R. 5	9	—	—	1	10	—	1	7	8
L. 5	5	—	—	—	5	—	—	5	5
Gemensamma linjen	115	—	1	8	124	—	—	21	21
Reallinjen	33	—	—	1	34	—	1	18	19
Latinlinjen	15	—	—	—	15	—	—	8	8
Summa	163	—	1	9	173	—	1	47	48

Lärjungarnes omsättning höstterminen 1891.

Afdelningar och linjer.	Närvarande lärjungar i afdelningen den 15 September.				Lärjungar afgångne från läroverket i afdelningen				
	Kvar i afdelningen från föregående termin.	Flyttade till afdelningen på grund af beslut		Inskrivne i läroverket under terminen.	Summa.	från terminens början till och med den 14 Sept.	från och med den 15 Sept. till terminens slut.	under näst följande månlanternin.	Summa.
		vid höstterminens början.	vid föregående terminens slut.						
1	7	—	—	25	32	—	—	1	1
2	9	19	3	5	36	—	—	1	1
3	7	18	14	3	42	—	—	1	1
R. 4	6	18	4	3	31	—	—	—	—
L. 4	—	4	2	3	9	—	—	—	—
R. 5	2	3	3	1	9	—	—	—	—
L. 5	—	4	2	—	6	—	—	—	—
Gemensamma linjen	23	37	17	33	110	—	—	3	3
Reallinjen	8	21	7	4	40	—	—	—	—
Latinlinjen	—	8	4	3	15	—	—	—	—
Summa	31	66	28	40	165	—	—	3	3

23. Af de under läsåret *inskrifna* hafva senast förut
 19 bevistat folkskola,
 13 » allmänt läroverk,
 1 » pedagogi,
 10 » enskildt läroverk,
 3 endast undervisats i hemmet.

Summa 46.

25. Följande lärjungar hafva under sistförflutna kalenderår från läroverket afgått:

1) *Vårterminen 1891* och därpå följande mellantermin

från Kl. 1:

I. V. Adde till högre allm. läroverket å Södermalm.
K. L. Arvidsson » högre realläroverket i Stockholm.
S. L. Hedberg » högre allm. läroverket å Södermalm.
J. Landqvist » högre allm. läroverket å Södermalm.
G. A. Pettersson » högre allm. läroverket å Södermalm.
G. B. Svartz » högre allm. läroverket å Södermalm.

från Kl. 2:

D. J. S. Engdahl till handel.
O. A. Gustafsson » Östermalms allm. läroverk.
O. G. Jansson » handel.
A. A. Johansson » mekanisk verkstad.
K. A. Lindholm » handel.
P. J. Samuelsson » handel.

från Kl. 3:

K. A. Andersson till handelsskola.
A. L. Carlsson » högre allm. läroverket å Södermalm.
A. H. Elffors » bageriyrket.
J. R. I. Ljungstrand » Östersunds högre allm. läroverk.
H. F. Nelander » högre realläroverket i Stockholm.
K. A. Petrelius » högre realläroverket i Stockholm.
J. R. Regnell » handel.
K. A. O. Reijer » handel.
K. O. Rörström » handel.

från Kl. R. 4:

S. G. A. Andersson till näringarne.
E. T. A. Brandt » handel.
K. G. A. Esbjörnsson » boktryckeri.
N. T. Esbjörnsson » näringarne.
L. V. I. Glas » sjömansyrket.
J. E. Hansson » mekanisk verkstad.
A. V. Jakobsson » boktryckeri.
K. R. Johansson » handel.
A. Knöppel » näringarne.
E. B. Ljungberg » skrädderiyrket.
K. F. G. Petré » skrädderiyrket.

från Kl. L. 4:

T. E. Eckerström till landtbruk.
G. M. Ekdahl » teknisk skola.
H. Egelin » teknisk skola.

från Kl. R. 5:

a) följande, hvilka aflagt godkänd afgangsexamen till 6:te klassen enligt § 33 af gällande läroverksstadga:

E. H. Burman till högre allm. läroverket å Södermalm.
L. C. Henne » högre allm. läroverket å Södermalm.
M. G. Lindström » högre allm. läroverket å Södermalm.
O. F. Sandberg » färgeriyrket.
b) K. E. Hellström » till sjömansyrket.
K. H. T. Rundgren » guldsmedsyrket.
A. B. Svensson » handel.
C. F. Théel » landtbruk.

från Kl. L. 5:

a) följande, hvilka aflagt godkänd afgangsexamen till 6:te klassen enligt § 33 af gällande läroverksstadga:

J. N. G. Ahlström till högre allm. läroverket å Södermalm.
E. Nyström » » » » » »
F. Persson » » » » » »
F. G. Ölander » handelsskola.
b) H. A. Österman » » » » » »

2) Under *höstterminen 1891* och därpå följande mellantermin:

från Kl. 1:

J. N. Johnsson till mekanisk verkstad.

från Kl. 2:

K. A. Bohman till mekanisk verkstad.

från Kl. 3:

H. V. Lindvall till sjömansyrket.

26. Under sist förflutna kalenderår hafva till lärjungarne utdelats såsom

Stipendier ..... kr. 115: —
Premier ..... » 275: 25

27. Antalet af dem, som under läsåret blifvit befriade från afgift till de särskilda kassorna, ses af nedanstående tabell:

	Höstterminen.	Vårterminen.
Befriade från afgift till:		
endast biblioteks- och materielkassan hafva varit	—	—
» byggnadsfonden » »	1	1
<i>båda</i> ofvannämnda kassor » »	68	69
Ej befriade från någondera afgiften » »	96	98
Summa närvarande lärjungar	165	168

Afgiften till ljus- och vedkassan har såväl höst- som vårterminen utgjort 7 kr. 50 öre och erlades förstnämnde termin af 163 lärjungar. Huru många komma att erlægga denna afgift för vårterminen, kan före terminens slut icke uppgifvas. Då i den förra årsredogörelsen denna uppgift ej heller kunde lemnas för vårterminen 1891, meddelas här, att ifrågakvarande afgift då erlades af 173 lärjungar.

Arvodet till läroverkets läkare utgår för kalenderår med 1 krona för hvarje lärjunge och bestrides denna utgift af biblioteks- och materielkassan.

D. Boksamling och undervisningsmateriel.

28. Boksamlingen har blifvit ökad genom åtskilliga inköp, af hvilka de viktigaste äro: Nordisk familjebok, h. 158—179; Jephson, Emin Pascha; Lecky, Englands historia, 40—49; Sundén, ordbok 5; Hedin, Prschevalskijs resor; Cohrs atlas; Centerwall, romersk fornkunskap; Nicolaj, huru barn icke skola uppfostras; Sjögren, 19:de århundradets historia; Friestedt, på forskningsfärd; Ljunggren, sv. vitterhetens häfder, V, 1; Ekmark, läsebok i sv. hist. I, 10 ex.; Schram och Svederus, geogr. läsning; Törnebladh, läseb. i modersmålet; Müller och Wigert, fransk läseb., senare kursen; Sjögren, fortsättn. af Fryxells berättelser ur sv. hist.; Liljeborg, Sveriges och Norges fiskar; pedagogisk tidskrift 1891.

Gåfvor:

af *staten*: Kleen, neutralitetens lagar, 2 del.; Förslag till stadga för rikets allm. läroverk, 1891, 3 ex.; Sv. författningssamling med bihang för 1890; Mandelgren, lärob. i teckning, 1:a kurs.; Sv. konstminnen från medeltiden och renaissancen; Hällristningar, h. 14, 15; Musica sacra, 2:a del. af Cronhamn; Bidrag till Sveriges offic. statistik, 1878—1880, 1884—1885, 1891; Förslag till kyrkohandbok af kommitterade 1854, 1856; Kyrkolagen af 1686; Berättelse om revision öfver rikets elementarläroverk, 1832; Sweden Secondary schools, 1871; Schweden, Unterrichtswesen d. Mittelschulen, 1873; Schweden, Bericht. üb. Realschul. in Upsala;

af enskilde:

af bokförläggaren *Fritze*: Ekmark, sv. läseb. för de 3 lägsta kl., 2:a och 3:e del.; Tyska och engelska språken efter Berlitz' metod, del. 1 och 2; Müller och Wigert, fransk läseb., 2 kurser; d:o, fransk vitterhet, h. 1;

af aktiebol. *Hiertas* bokförl.: Celandier, naturlära;

» adjunkt *O. L. Löfgren*: Tyska samtal af Selver;

» adjunkt *L. Ribbing*: bibl. hist. af Vogt, öfvers.;

» lektor *D. A. Sundén*: Johannes Almén, såsom literaturhistorisk kritiker.

Biblioteket, som vårdas af kollega *A. Ljung*, är hvarje vecka tillgängligt för lärare och lärjungar.

Af den undervisningsmateriel, som under förra året blifvit inköpt, må här nämnas: 2 satser Sjöströms teckningstaflor, en sats reliefgipsar och en d:o skugggipsar.

E. Läroverksbyggnaden och inredningsmaterielen.

29. Några smärre reparationer gjordes förliden sommar i skolhuset.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Uppgifter om nedannämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1891.

Kassans rubrik.	D e b e t.				K r e d i t.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.	Kr. ö.
Byggnadsfonden ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljus- och vedkassan ...	395 30	3,465 78	—	3,861 08	—	3,618 86	242 22	3,861 08
Biblioteks- och materielkassan	391 69	982 50	—	1,374 19	—	1,148 49	225 70	1,374 19
Premie- och fattigkassan	623 72	213 99	—	837 71	—	279 25	558 46	837 71
Summa	1,410 71	4,662 27	—	6,072 98	—	5,046 60	1,026 38	6,072 98

32. Under sist förflutna kalenderår hafva utgifterna, summariskt tagna, stigit

- a) för boksamlingen till..... 175 kronor,
 b) den öfriga undervisningsmaterielen till ..... 150 »
 c) inredningsmaterielen ..... 400 »

G. Examina och terminsafslutning.

33. Den 30 Maj sistlidne år hölls i närvaro af läroverkets inspektor Friherre *C. J. Skogman* den i § 33 Kongl. skolstadgan anbefallda afgangsexamen med 5:te klassens lärjungar. Såsom censorer fungerade lektorerna *M. Höjer* och *E. Lundberg*. Antalet lärjungar, som vid denna pröfning godkändes, var 8, nämligen 4 på reallinjen och 4 på latinlinjen.

¹⁾ Någon läroverket tillhörande byggnadsfond finnes icke, utan öfverlämnas de inflytande afgifterna till Stockholms stads drätsel-nämnd, som ombesörjer så väl all reparation å läroverkshuset som nybyggnad. De under sist förflutna kalenderåret för detta ändamål inflytne medlen utgjorde 1,015 kronor.

34. Höstterminsexamen hölls den 19 sistlidne December och årsexamen är utsatt till den 3 Juni, då själfva examen varar från kl. 10 f. m. till kl. 1 e. m. — med uppehåll af tiden $\frac{1}{2}$ 12—12 — hvarefter, sedan några sångstycken blifvit utförda och premieutdelning ägt rum, afslutning sker med bön.

Till examens öfvervarande inbjudas värdsamt lärjungarnes föräldrar och målsmän samt öfriga den allmänna undervisningens vänner.

Nästa termin börjar Onsdagen den 31 Augusti kl. 10 f. m.

Stockholm den 25 Maj 1892.

Carl Björling

Rektor.

